

reflex

MAGASIN FOR UNDERVISERE I GRUNDSKOLEN

Nr. 1 · APRIL 2013

Tema: Musik i fagene
Undervisning, der spiller

VIA CFU's
kursusplan 2013 - 14
Vend bladet

VIA >
CENTER FOR UNDERVISNINGSMIDLER

SKOLEMESSEN

I 2014 afholdes Skolemessen i Aarhus
den 9. og 10. april
i DGI-huset og Centralværkstedet.

Vær også opmærksom på et nyt,
landsdækkende initiativ i 2014:

**Danmarks
Læringsfestival** 2014

- en sammenslutning af tidligere Skolemessen i Roskilde og
tidligere Uddannelsesforum.

Det sker i dagene 25. og 26. marts 2014 i Bella Center.

Så sæt X i kalenderen:

- Danmarks Læringsfestival i København den 25. og 26. marts 2014
- Skolemessen i Aarhus den 9. og 10. april 2014

VIA CFU open by night

26. september 2013
kl. 18.30-21.00

Workshops ★ Materialeudstilling ★ Café med let traktement

**Gratis
arrangement**

Ta' dit team med på CFU i Herning

Vi sætter fokus på digitale læremidler
og holder hele huset åbent

- ★ Mød din fagkonsulent
- ★ Få inspiration til din undervisning
- ★ Bliv præsenteret for digitale og andre ikke boglige læremidler
- ★ Se de nyeste materialer til dine fag

Kom og se, hvad dit CFU kan tilbyde dig og din skole på CFU A.I.Holms Vej 97, Herning

Vi byder på et let traktement, hvorfor tilmelding er nødvendig senest d. 18. september. Tilmeld dig her: www.viacfu.dk/kurser/CFU13845

- 4 **Leder**
Lennart Svensson
- 5 **mit CFU - dit overblik**
Ebbe Raun
- 6 **SPOT på CFU's materialer**

Tema Musik i fagene

- 8 **Musik i folkeskolen - før og nu**
Søren Bechmann
- 11 **Hjerneforsker: Musik er den faglige udviklings fundament**
Kasper Stougaard Andersen
- 12 **Musik må der til - også for de andre fags bedste**
Interview med Benjamin Koppel
- 14 **Spot på musik i undervisningen**
Materialer fra CFU's samlinger og gode ideer fra verden udenfor
- 18 **Levende billeder og musik
- en dynamisk cocktail til din undervisning**
Christian Houmøller
- 20 **Musik med en digital vinkel**
Peter Søgaard
- 22 **Musik og bogstaver på Blågård Skole**
Janne Aagaard
- 24 **Hvordan bruger du musikken i dine fag?**
Fire lærere fortæller om ideer og erfaringer
- 26 **Musik + fotos + malerier = skolekoncert anno 2013**
Lotte Svane Strange Petersen
- 28 **Styr på sundheden**
- 28 **Musikinstrumenter laver man da selv**
Jørgen Mogensen
- 29 **Så syng da, skole**
Birgit Bergholt
- 31 **Musik i fagene:**
Fremmedsprog
Dansk med de mindste
Dansk med de største
Praktiske og musiske fag
Historie og samfundsfag
Specialundervisning

Indhold 1-2013

reflex

VIA CFU
Center for Undervisningsmidler

viacfu.dk
cfu@viauc.dk
Tlf.: 87 55 27 00

Afdelingen i Aarhus
Halmstadgade 2,
8200 Aarhus N

Afdelingen i Herning
A.I. Holms Vej 97,
7400 Herning

Redaktion
Lotte Svane Strange Petersen (red.)
Linda Kolling Pedersen
Kirsten-Marie Kjær
Helle Rahbek
Lennart Svensson (ansv.)

Lay-out
Lars Andersen

Tryk: Clemensstrykkeriet a/s
Oplag: 19.000

ISSN: 1601-8737

**VIA CFU's
kursusplan
2013 - 14:
Vend bladet**

Mon sød musik opstår?

Musik er nøgleordet i forårets udgave af kursismagasinet reflex. I skrivende stund er der dog ikke meget sød musik at spore i dagsdebatten om skole og undervisning. Forhandlingerne om lærernes tjenestetid fylder overskrifterne og diskussionerne, og p.t. lyder flere hårde toner end glade visser fra de forhandlende parter.

Men uanset om det ender med konflikt eller forlig, er der fortsat behov for løbende at udvikle og forbedre fagligheden og undervisningen. Og det er netop det, som CFU er sat i verden for. Gennem kurser, gennem udlån af læremidler og gennem rådgivning og vejledning om læremidler gør vi vores yderste for at hjælpe skolerne og lærerne med at sikre kvaliteten og udviklingen i undervisningen.

Der skal da musik til

I dette nummers artikeldel sætter vi fokus på musik i undervisningen. Musik har til alle tider og i alle kulturer spillet en væsentlig rolle og rummer da også en stor del af kulturarven – tænk blot på Højskolesangbogen. Men musikken kan så meget mere end det. At lytte til, bruge og måske selv skabe musik er godt for både humøret, opmærksomheden, engagementet og ikke mindst for læringen.

I skolen er musik et særligt fag, hvor musisk faglighed - bredt forstået - er undervisningens mål, men jo også en dimension, som kan og bør bruges i hele skolens fagrække: Når musiktekster gøres til genstand for undervisning, når vi synger og spiller for oplevelse af fællesskab, når musikken bruges til at skabe og ændre stem-

ninger, eller når musikken på anden vis mere eller mindre direkte influerer på læring og på læringens forudsætninger.

Der er mange gode grunde til at beskæftige sig med musik i skolen, og vi håber med dette nummer af reflex at perspektivere mulighederne og inspirere med gode ideer og materialer lige til at bruge i morgendagens undervisning.

Nye kurser hos os – eller hos jer

reflex præsenterer som altid også en lang række nye digitale, boglige og konkrete materialer fra vores samlinger på VIA CFU samt en lang række temadage og kurser. Passer vores kurser ikke lige i jeres kalender, eller vil I gerne have et helt specielt indhold, der rammer præcist ned i jeres virkelighed, så skræddersyr vi gerne kurser til jer hjemme på jeres egen skole.

Vi kan tilpasse kurser til den enkelte skole, kommune eller faggruppe inden for fagene eller fx inden for brugen af de nye medier.

Vi er altid klar til et møde med jer om mulighederne enten hos jer eller over en kop kaffe hos os på centret i Herning eller i Aarhus. Mødet er helt uforbindende og uden omkostninger for jer.

Se mere på

> viacfu.dk/rekvireredekurser

Jeg håber, at dette nummer af reflex – trods en noget umusikalsk skoledebat - bliver afsat for, at sød, sjov, spændende og særlig musik opstår rundt omkring på læ-

rerværelserne og i klasseværelserne – i både konkret og overført betydning.

Har du kommentarer til bladet eller ideer til kommende numre, er du mere end velkommen til at sende dem til os på

> cfu@viauc.dk

God læselyst

Lennart Svensson
Centerchef

Tak for indsatsen

Vi har, siden seneste nummer af reflex udkom, taget afsked med følgende dygtige kolleger:

Birgit Jakobsen
Kontorassistent
Else G. Jensen
Kursussekretær

Susan Nordling Sørensen*
Lagerassistent/chauffør
Knud Erik Engberg*
Assistent, Film & tv
*Fratræder pr. 31.03.2013

Med CFU'ernes nye digitale platform kan du på samme site få overblik over både de trykte, de konkrete og de digitale læremidler til dine fag

Af Ebbe Raun, Afdelingsleder, VIA CFU

Fagportaler, læringsspil, bøger, ethjulede cykler, plakater eller tv-udsendelser?

Når du som lærer skal købe eller låne materialer til et bestemt fag og et bestemt klassetrin, er det en stor fordel, hvis du uafhængigt af forlag og materialetyper kun behøver at søge et sted. Derfor er vi på VIA CFU sammen med de øvrige CFU'er i Danmark og forlagsbranchen i færd med at udvikle sitet mitCFU.

Overblik, lån og ideer i samme klik

mitCFU er en forbedret udgave af det eksisterende bookingsystem med en grafisk og intuitiv brugerflade, som gør portalen nem at anvende. På mitCFU får du overblik over, hvad der eksisterer af relevante læremidler til lige netop dine fag. Når du på sitet vinger dine fag af, kan du let få præsenteret tv-udsendelser, der knytter an til fagene, de konkrete materialer, der er oplagte til fagundervisningen, supplerende bøger, der kan købes eller lånes, og ikke mindst de digitale materialer, der findes til dine fag.

Du får altså et overblik over stort set alle de relevante læremidler, der er på det danske marked lige nu, og du kan låne de af materialerne hjem, som findes i vores samlinger i Aarhus og Herning. Du kan også online via streaming modtage mere end 10.000 tv-udsendelser og kortfilm – lige til at bruge direkte i undervisningen.

En lang række af vores udlånsmaterialer har vores konsulenter beriget med ideer, vejledninger, filmklip og lignende, så du hurtigt kan få ideer til, hvordan materialerne kan bruges.

Brug det, mens vi bygger

Der er mange tiltag på vej på mitCFU. Du vil i en snar fremtid kunne se, hvilke digitale materialer, din skole har adgang til, og som eleverne derfor kan anvende, og der kommer forskellige redskaber, der forbedrer og letter planlægningen af undervisningen.

Et godt redskab, der allerede er integreret i systemet, er den gule 'huskeseddel', som du kan oprette med titler på materialer og søgninger ud fra forskellige kriterier. Huskesedlen er let at dele med kollegaer som en materialeliste før et fagteammøde.

mitCFU er godt i gang, men langt fra færdigt. Men da alle udlånsmaterialer ligger tilgængelige på sitet, kan du sagtens bruge det allerede nu. Og så skal det da nævnes, at mitCFU er udgiftsneutral for skolerne og kommunerne.

mit

- en distributionsplatform

- mitCFU er udviklet i et landsdækkende samarbejde mellem Centre for Undervisningsmidler (CFU), Brancheforeningen for Undervisningsmidler (BFU) og Sektion for Undervisningsforlag (SFU)
- Siden mitCFU blev præsenteret på Uddannelsesforum 2012, har alle lærere kunnet tilgå portalen via UNILogin
- Portalen er fortsat under udvikling, men du kan som lærer logge dig på og få overblik over det lokale CFU's læremidler nu
- Prøv selv på
> mitcfu.dk

Se fx materialerne

- '120 hyppige ord' på
> via.mitcfu.dk/99872325
- og 'Hydrogenraket' på
> via.mitcfu.dk/95663104

via.mitcfu.dk/faustnummer

Se udlånsmaterialerne på en helt ny måde og få ideer til, hvordan de kan bruges.

På mitCFU kan du linke direkte til et materiale i VIA CFU's samlinger ved at skrive materialets faustnummer efter skråstreger i adressen.

Nyt til dansk udskoling

Nye romaner

Den bedste bog om det værste?

Glæd dig til at læse Arne Svingens *En sang om en brækket næse* i din næste 7. klasse.

Indlevende, dybfølt, insisterende og humoristisk fortælles historien om Barts kamp for at overleve skolens ingenmandsland. Bart er ikke bare udstyret med et håbløst fornavn - opkaldt efter ham den gule i tv-serien - han har også en mor i madorgelstørrelse, han interesserer sig for opera, og han bor i en lejlighed, man hverken inviterer klassekammerater eller børneværnet hjem i. Men Barts livssyn kan måske redde ham ...

Denne norske perle af en bog til 7. klasse skal måske have fødselshjælp for at kunne fungere som fælles læsning, men det fortjener den også at få. En sang om en brækket næse sprudler af fortælleglæde og sprogligt overskud. Måske bliver afslutningen lige lovlig disneysk, men det kan man jo tage en snak med eleverne om.

Find opgaver til bogen og se, hvordan litteraturarbejdet kan tænkes ind i et forløb om omsorgssvigt på

> viacfu.dk/duo

Målgruppe: 7. – 10. klassetrin

- at sidde fastspændt i en mor/datter situation uden en voksen til stede...

I Ronnie Andersens fjerde bog Komatøs er pigen Maj hovedperson. Hun udgør sammen med sin mor en lille nomadefamilie - på flugt fra en voldelig far, men nok allermest fra sig selv... Moren har trods sit alkoholmisbrug og sin evne til at finde dårlige kærester en charmerende, næsten hjerteskrærende måde at omsorgssvigte på.

I bogens første del barrikaderer Maj sig sprogligt og adfærdsmæssigt, mens hun i de sidste syv kapitlers komatøse tilstand erindrer og erkender - og er herefter bedre rustet til at konfrontere indre og ydre dæmoner.

Hent undervisningsforløb på

> viacfu.dk/duo

Målgruppe: Fra 8. klasse

Nyt materialesæt:

Kontekst + intertekst

Indhold:

30 ex	Cecilie Eken: 'For evigt din'
30 ex	Bent Haller: 'Skyld'
30 ex	Hanne Kvist: 'Ørkenland'
1 ex	Torben Weinreich: 'Litteraturdiktik – intertekstuel læsning'
1 ex	pædagogisk vejledning

Sættets tre mini-romaner har en klar intertekstuel reference til værker af kanonforfattere; materialesættet er derfor velegnet til at sætte kanonlæsning ind i en nutidig kontekst.

For evigt din er skrevet på ryggen af H. C. Andersens *Isdronningen*, *Ørkenland* er skrevet ud fra St. St. Blichers *Hosekræmmeren* og *Skyld* med inspiration fra Henrik Pontoppidans noveller *En stor Dag* med intertekstuel reference til *Et Grundskud* og *Nådensbrød*.

Kanonforfatternes tekster bliver belyst på den måde, at der er noget på spil, som 'taler' gennem mange årtier. Om man vil starte med den ældre tekst eller med den nye må overvejes alt efter kontekst og den aktuelle klasse. Romanernes sværhedsgrad er forskellig.

I Torben Weinreichs medfølgende hæfte findes litteraturpædagogiske tilgange til mini-romanerne.

Bestil materialesættet hjem på

> viacfu.dk/99872288

Dokumentar med pædagogisk vejledning:

Sømanden § Juristen (1):

Historier fra et hospice

Journalisten Anders Aggers dokumentar *Sømanden § Juristen* er velegnet til et arbejde med dokumentargenren og til et forløb om døden.

Dokumentaren skildrer, hvordan man i Danmark kan nærme sig døden på et hospice. Som seer kommer man med varme og en særlig form for humor tæt på de to hovedkarakterer, på pårørende og på ansatte på Hospice Anker Fjord ved Hvide Sande.

Til 1. del af tv-dokumentaren findes nu en pædagogisk vejledning med undervisningsideer.

Målgruppe: (8.) 9. – 10. kl.

Køb eller stream dokumentaren på

> viacfu.dk/413

Læs mere og hent vejledningen på

> viacfu.dk/414

Nyt til engelsk og tysk

Focus on Black America

Focus on Black America belyser de sortes kultur i dag og deres historiske kamp for rettigheder. Bogen stiller skarpt på valget af Obama og den historiske baggrund. Materialet omfatter et varieret udbud af opgaver og tekster i forskellige genrer med belysning af kultur- og samfundsforhold, som er velegnede i forbindelse med et temaarbejde om landet.

Med bogen følger også adgang til Focus on websitet i en begrænset periode. Her findes lyd, opgaver og links.

Målgruppe: 8. - 10. klasse

Book på ► viacfu.dk/442

Knife-Edge

Uforkortet frilæsningsbog med letlæselig skrift, uden glosser og opgaver. En både dybt alvorlig og humoristisk fortælling om en drengs angst for en bande og dennes leder. Han stjæler en kniv fra den mand, som han gør samfundstjeneste for en gang om ugen og tror, at kniven kan yde beskyttelse, men tværtimod. En god bog som kan anvendes i mange sammenhænge.

Målgruppe: 7. klasse.

Book på ► viacfu.dk/99871685

Cambridge discovery readers 1 - Fiction

Ny gennemarbejdet frilæsningsserie til teenagere med motiverende skønlitterære titler og gode opgaver til Before Reading, Looking Back og Looking Forward til hvert kapitel, der især går på tekstforståelse og ordforråd. Fint layout med gode illustrationer. Medfølgende cd-rom til hver titel med supplerende opgaver med bl.a. mulighed for træning af lyttefærdighed og ordforråd. Kan anvendes til supplerende læsning, individuelt eller i grupper med støtte i den tilhørende cd til hver titel.

Målgruppe: 5. - 7. klasse

Book på ► viacfu.dk/99872313

England. Countries around the world

Fra serien Countries around the World, som oprindeligt er produceret med engelske skoleelever for øje, men bogen kan sagtens læses af danske elever. En overskuelig og velillustreret fagbog. Indeholder bl.a. afsnit om Englands historie, geografi, kultur, folk, naboer, økonomi, tidslinje, landet i dag m.m. God til faglig læsning og til arbejdet med emner om England eller i andre sammenhænge med fokus på England.

Målgruppe: 7. - 9. klasse

Book på ► viacfu.dk/99872001

Scotland. Countries around the world

Ligeledes fra serien Countries around the World, som oprindeligt er produceret med engelske skoleelever for øje, men bogen kan sagtens læses af danske elever. Indeholder afsnit om Skotlands historie, geografi, kultur, infrastruktur m.m.. God til faglig læsning under arbejdet med emner om Skotland eller i andre sammenhænge med fokus på engelsktalende lande.

Målgruppe: 7. - 9. klasse

Book på ► viacfu.dk/45129349

Horror in Hintertux

Bogen er præget af elementær spænding og lægger op til, at læseren selv bestemmer handlingsforløbet. Læses bogen fælles på klassen, kan man lade eleverne på skift bestemme, hvordan handlingen skal gå videre. Eller man kan lade eleverne læse forskellige fortsættelser, læse bogen individuelt og til sidst redegøre for sit eget forløb, eller...

I Horror in Hintertux møder vi Klaus og Maria, der i Alperne i Tyrol oplever mange gådefulde eventyr. Hvad laver en ægte tyroler med en rød dametaske? Ligger der måske en guldskat begravet i den lille bæk? Hvorfor eksploderer der pludselig bomber i bjergene? Og hvem tilhører de uhyggeligt store fodspor i sneen?

En spændende og anderledes måde at læse Landeskunde om alpelandet Øststrig på. Lyden kan downloades gratis fra www.elevunivers.dk.

Målgruppe: 8. - 10. klasse

Book på ► viacfu.dk/28687109

Nyt til historie/ samfunds- fag/ kristendom

Gå gennem tiden på tidslinjetæppet

Lad dine elever opleve historisk kronologi ved at spadserere gennem fortiden fra år 5400 fvt. til år 2010 på et 23 meter langt tæppe. Tæppet er udformet som en tidslinje og opdelt i tre områder, der viser henholdsvis historiske personer og begivenheder, tekniske opfindelser og ideer, kunst og kultur. Det kan på en anderledes og spændende måde vise overblik over udvikling og historiske perioder.

VIA CFU's undervisningsideer og arbejdsoplæg til brug af tæppet i undervisningen er vedlagt.

Her tager differentierede opgaver fx udgangspunkt i et billede på tæppet, som eleverne kan gå i dybden med.

Målgruppe: 4. - 9. klasse

Book tæppet på

► viacfu.dk/99872410

Tidslinjetæppet er produceret af firmaet Samsoc

Musik i folkeskolen – før og nu

Søren Bechmann

Fagkonsulent i musik og billedkunst
i Ministeriet for Børn og Undervisning

Musik i folkeskolen har udviklet sig fra et sangfag med vægt på folke- og kirkesang til et musikfag, hvor eleverne indgår i et aktivt forhold til musik i forskellige udtryksformer.

Læs med her, hvor fagkonsulent i Ministeriet for Børn og Undervisning Søren Bechmann trækker en tidslinje i musikfagets historie. Med afsæt i nyere empiriske undersøgelser og historiske kilder fokuserer han på centrale faktorer som læreplaner, timetal og undersøgelser af fagets vilkår.

Musikfaget kan som et af de eneste fag i folkeskolens fagrække skrive sin historie helt tilbage til 1814, hvor skolepligten blev indført for alle børn i kongeriget. Dengang og frem til 1958 hed faget 'Sang' efterfulgt af betegnelsen 'Sang (musik)'. I 1975 fik faget så sin nuværende betegnelse 'Musik'.

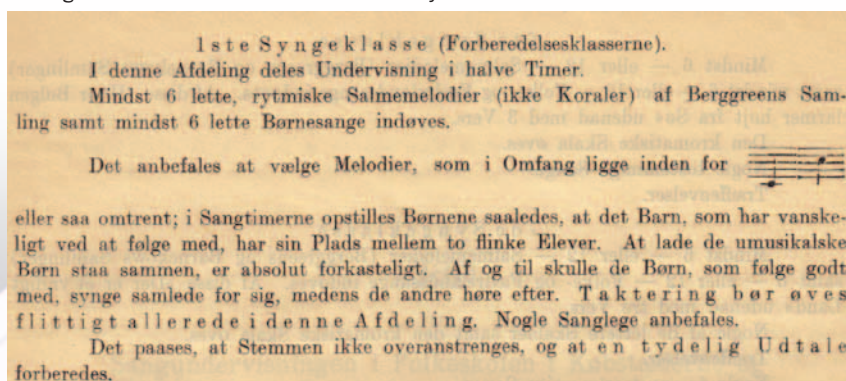
Den første egentlige læreplan i Danmark så dagens lys i år 1900 med det 'Styhrske cirkulære'. Heri indgår detaljerede vejledninger i de enkelte fag – de såkaldte anskuelsestavler havde en central placering i undervisningen. Under sang henvises til skoleloven af 1899, hvori der på fire sider fremgår 10 paragraffer med tydelige instrukser om indhold, metode, progression mv. Eleverne havde dengang sammenlagt 1 egentlig time i sang (på første trin to halve).

Læreplaner i nyere tid

Fra 1958 til 1975 gennemføres en markant ændring af fagets formålsparagraf fra et sangfag med vægt på folke- og kirkesang samt bevarelsen af 'vore mange gode folkelige sange' til et musikfag, hvor eleverne både som lyttende og som udøvende indgår i et aktivt forhold til musik i forskellige udtryksformer.

I 'Den blå betænkning' – læreplanen fra 1960 – fremgår for musikfagets vedkommende 36 sange, som skulle læres i løbet af 1. og 2. skoleår. Berggreens melodier er ganske vist ikke så fremherskende som i 1899, og eleven møder i 1960'erne først A. P. Berggreen i melodien 'Velkommen igen, Guds engle små' på 3. årgang, men der er alligevel tale om en tendens, hvor der fra centralt hold sikres et fælles kulturelt repertoire.

Uddrag fra 'Ministeriets Cirkulære af 30te Maj 1899'

Faghæfte	Indholdsområder
1960	Sangstof, stemmepleje, rytme- og lytteøvelser, nodelære, musikorientering
1976	Bevægelse, hørelære, spil, musikalsk skaben, sang, stemmepleje, musikorientering
1988	Sang, instrumentalspil, musiklære
1995	Sang, instrumentalspil, bevægelse, musiklære
2002	Musikudøvelse, musikalsk skaben, musikforståelse
2004	Musikudøvelse, musikalsk skaben, musikforståelse
2009	Musikudøvelse, musikalsk skaben, musikforståelse
Figur 1: Udviklingen i indholdsmæssige hovedområder 1960 - 2009	

	1. kl.	2. kl.	3. kl.	4. kl.	5. kl.	6. kl.	7. kl.	8. kl.	9. kl.	10. kl.	I alt
1958	2	1	1	2	2	1	1	1	2	-	13
1970	2	2	2	2	2	2	-	-	-	-	12
1975	1	2	2	2 (1)	1 (2)	-	-	-	-	-	8 (7-9)
1988	1	2	2	2	1	p-fag		Valgfag			8
1994	1	2	2	2	1	1	-				9
2002	1	2	2	2	1	1	-				9
2004	1	2	2	2	1	1	-				9
2009	1	2	2	2	1	1	-				9
	Figur 2: Udviklingen i timetal 1958-2009										

Med musikfaghæftet fra 1976, som udkom i forlængelse af folkeskoleloven i 1975, er det slut med sanglister. Fra 1976 udvides bredden af det faglige indhold betragteligt i form af især bevægelse og musikalsk skaben (se figur 1). Indholdsområderne reduceres i 1988 og har siden de såkaldte 'Klare Mål' i 2002 efterfulgt af 'Fælles Mål' i 2004 lagt sig fast i tre overordnede kategorier. Udviklingen af det faglige indhold kan også betegnes som en

udvikling fra deldiscipliner til kompetence-orienterede hovedområder.

Beskrivelsen af selve formålet med musikundervisningen har stået næsten uændret siden 1988 – dog med få ændringer i ordvalg i forhold til især kulturliv samt danske sange og salmer. Det nuværende formål kan genlæses i starten af faghæftet for musik.

I regeringens aktuelle udspil (dec. 2012) 'Gør en god skole bedre – et fagligt

løft af folkeskolen' lægges der op til en forenkling af 'Fælles Mål'. Målene skal være lettere at anvende i undervisningen, og det skal blive tydeligere for lærere, ledere, forældre og elever, hvad der forventes, at den enkelte elev kan på hvert klassetrin. Den nye læreplan for musik forventes klar inden skolestart 2014.

Fortsættes >>

"Der skal i Skolerne undervises i Religion, Skrivning og Regning samt Læsning; ogsaa bør Skolelærerne veilede Børnene til ordentlig Sang."

§ 23 fra "Anordning for Almue-Skolevæsenet paa Landet i Danmark af 27. juli 1814

>> fortsat fra forrige side

Timetal i nyere tid

I perioden op til 1970 var faget overvejende et én-times-fag, men dækkede til gengæld alle klassetrin fra 1. - 9. klasse. Erkendelsen af, at et én-times-fag er problematisk, førte til, at man i 1970 ændrede faget til et gennemgående to-timers-fag fra 1. til 6. klasse (se figur 2). Dette timetal blev imidlertid reduceret i forbindelse med folkeskoleloven i 1975 til det absolut laveste i nyere tid.

Sidenhen blev musikundervisningen løftet dels ved indførelsen af musik som valgfag i 1988 og dels med en enkelt time ved folkeskoleloven i 1993. Set i et historisk perspektiv havde musikundervisningen, hvad angår timetal, således sin storhedstid frem til 1975. I perioden 1975-88 var faget særligt trængt. Timetallet for musikundervisningen har fra centralt hold været stabilt siden 1993.

I regeringens udspil til en ny skoleform arbejdes endnu ikke med timetal for de enkelte fag i den praktiske/musiske fagblok. Derimod opereres med bindende timetal for elevernes samlede skoledag samt et vejledende timetal for hele den praktiske/musiske fagblok. I udspillet er den praktiske/musiske blok som helhed tildelt en ekstra time på henholdsvis 3. og 6. klassetrin. Den udstrakte frihed i planlægningen af undervisningen må ses i forlængelse af centralt fastsatte Fælles Mål for de enkelte fag, som skolerne skal leve op til. Tendensen har været, at den centrale målstyring har været tiltagende i takt med, at friheden i forhold til organisering og tilrettelæggelse af undervisningen tillige har været stigende.

Undersøgelser af fagets vilkår

Inden for de seneste år har flere undersøgelser (se referencelisten) frembragt data om musikfagets vilkår i folkeskolen. Undersøgelserne fokuserer typisk på lærer-

nes kvalifikationer samt på elevernes timetal som retningsgivende faktorer for fagets vilkår. Undersøgelserne er dog vanskelige at sammenligne på grund af deres design og datagrundlag, hvilket blot skal fremhæves med enkelte eksempler fra de to største udgivelser: Nielsen (2010) og MBU (2011).

Nielsen (2010) tegner et historisk billede af musikfaget på tværs af uddannelsesinstitutioner, mens MBU (2011) tegner et øjebliksbillede af de praktiske/musiske fag på tværs. I forhold til dækningsgrader af undervisning foretaget af kvalificerede musiklærere angiver Nielsen (2010) en procentsats for skolerne i forhold til udvalgte dækningsgrader. Her fremgår det, at 48% af skolerne har fra 100% til og med 90% dækning af kvalificerede musiklærere. MBU (2011) angiver i samme forbindelse en procentsats for indberettede klasser, der modtager undervisning af kvalificerede musiklærere. Her fremgår det, at 91% af klasserne har en lærer med enten linjefagsuddannelse eller med kompetencer svarende til linjefag. Tallet 48% er således usammenligneligt med tallet 91%.

Helt generelt må det siges, at Nielsen (2010) tegner et mere dystert billede af musikundervisningens vilkår, end det gør sig gældende i MBU (2011). Det er dog en pointe, at undersøgelsernes enighed i forhold til lærernes kvalifikationer og elevernes timetal som væsentligste faktorer for fagets vilkår understøtter arbejdet med dels en modernisering af læreruddannelsen, hvor flere forventes at opnå undervisningskompetence i musik, og dels et folkeskoleudspil, der prioriterer en skoledag med flere og bedre timer til undervisning og aktiviteter.

Kilder

- Holst, F. (2009). Timetalsundersøgelse: Musik i Folkeskolen (2. udgave). København: Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Aarhus Universitet (Rapport foretaget i samarbejde med Folkeskolens Musiklærerforening)
- Hune, L. J. (2009). Undersøgelse af linjefagsdækningen i folkeskolen: Gennemgang af resultater. København: UNI-C (Rapport)
- Ministeriet for Børn og Undervisning. (2011). Kortlægning af de praktiske/musiske fags status og vilkår i folkeskolen. København: Rambøll (Rapport)
- Ministeriet for Børn og Undervisning. (2012). Undervisningstimetal. 1 tabel. Lokaliseret den. 20. januar 2012 på World Wide Web: <http://kortlink.dk/uni-c/bymv>
- Nielsen, F. V. (Red.). (2010). Musikfaget i undervisning og uddannelse: Status og perspektiv 2010. København: Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Aarhus Universitet
- Find direkte links til alle kilderne på EMU-siden: kortlink.dk/emu/abm4

» Man skal sætte nogle flere penge i musikken, for den har nøglen til inklusionen

Kjeld Fredens

Hjerneforsker: Musik er den faglige udviklings fundament

Kasper Stougaard Andersen, Fagbladet Folkeskolen

Musik er hjerne gymnastik og kan både hjælpe på indlæring og inklusion. Sådan lyder budskabet fra hjerneforsker Kjeld Fredens

En workshop om musikfagets mulige samspil med skolens andre fag var en del af programmet på Kulturministeriets musikfaglige konference i Hørsholm i sommer.

En af workshoppens paneldeltagere var hjerneforsker Kjeld Fredens, der især har beskæftiget sig med indlæring set fra et lægeligt synspunkt. Han talte på konferencen om nytteværdien af musikfaget som mere og andet end blot et 'pausefag'.

Der skal laves hjernestrækkere

De fleste har for vane at omtale venstre hjernehalvdel som den logiske, mens den højre står for det kreative. Ifølge hjernevismanden er det en overdramatisering, for den største forskel er blot, at den højre hjernehalvdel er hurtig, mens den venstre hjernehalvdel er langsom, sådan groft sagt. Når vi er i gang med at lære noget nyt, begynder den højre hjernehalvdel altså straks at arbejde, hvorefter den venstre halvdel træder til for at håndtere og bearbejde det stigende antal informationer.

- Musik er idræt for hjernen. Grundlaget for al faglig udvikling er to fag, og det er musik og idræt. Det kan dokumenteres, så det brager. Musikudviklingen begynder i højre hjernehalvdel, men i takt med større kompleksitet breder det sig til resten. I det øjeblik, man aktiverer hjernen med musik, så laver man fitness med hjernen. Det varmer hjernecellerne op, så når vi går i gang med andre fag, så er de allerede varmet op, sagde hjerneforsker Kjeld Fredens.

Musik er en gave til inklusionen

Musikfaget kan ifølge forskeren ikke alene fungere som et opvarmnings-

band til de boglige fag, der traditionelt opfattes som mere komplekse. Begreber som rytme og puls henvender sig direkte til elevernes opfattelse af tid, og det er ifølge Kjeld Fredens vigtigt at holde fast i det potentiale, det kan udløse - også i forhold til den inklusionsudfordring, som alle lærere står med.

- Det er helt entydigt, at musikken har tidens dimension i sig, og tid har en afgørende betydning for at få udviklet vores arbejdshukommelse. Arbejdshukommelsen styrkes altså ved at beskæftige sig med musik, og den er nøglen til at tilegne sig al viden, også de sociale færdigheder, sagde Kjeld Fredens.

- Hvis vi giver ADHD-børn musikundervisning i en måned, så begynder de at følge med i timen. Jeg plejer at sige, at man skal sætte nogle flere penge i musikken, for den har nøglen til inklusionen. Hvis vi ser på, hvad musik kan træne af empati, så ved vi, at gevinsten er øget social kompetence, mere selvtillid og mindre aggressivitet, tilføje han.

Musik er idræt for hjernen. Grundlaget for al faglig udvikling er to fag, og det er musik og idræt. Det kan dokumenteres, så det brager, siger hjerneforsker Kjeld Fredens.

folkeskolen

FAGBLAD FOR UNDERVISERE

Artiklen er fra folkeskolen.dk's faglige netværk om musik. Her finder du ud over artikler også anmeldelser, blogindlæg og andet om musik og musikfaget i undervisningen:

> folkeskolen.dk/faglige-netvaerk/musik

Musik må der til – også for de andre fags bedste

Musik samler opmærksomhed, skaber koncentration og danner fællesskab. Musikken kan derfor løfte læringssituationer i alle skolens fag, mener musiker Benjamin Koppel.

Reflex har spurgt ind til den verdensanerkendte saxofonist og komponist syn på musik i folkeskolen

Lotte Svane Strange Petersen Foto: Robin Skjoldborg/Kirstine Lykkeberg Thomsen

Musikfaget i folkeskolen har ofte ikke så høj en status; det er fx ikke et eksamensfag. Hvilken rolle mener du, at musikfaget bør have i folkeskolen?

Musikfaget er sammen med de øvrige kreative fag desværre blevet nedprioriteret igennem mange år, i takt med at blandt andet nationale test, prøver og eksamener i de fleste andre fag har fået yderligere fokus i et samfund, hvor kun ting, der kan vejes og måles, synes at have værdi.

Det er for mig at se en mindre katastrofe, da den danske naturresurser igennem årevis er blevet udråbt til at være fx intelligentsia, knowledge, know-how og innovation. Buzzwords, der alle er direkte beslægtede med den kreative tankegang og opfindsomhed, som er en naturlig og stor del af de kreative fag. Musik bør selvfølgelig(!) være et fag, der undervises i igennem flere, hvis ikke alle, skoleår. Dels fordi det er et fag, som kan inkludere alle - også de, der fx har svært ved at sidde ned eller har en anden tilgang til læring end den boglige - og dels fordi, at musiklærdom og kreative opgaver, som påvist af en lang række forskere igennem det 20. århundrede som fx Zoltan Kodaly, smitter positivt af på læring i andre mere boglige fag som fx læsning og matematik.

Så du mener, at musikken er en udtryksform, der rækker ud over sig selv og dermed kan være et redskab, som også kan understøtte læring ud over det musiske felt?

Musik kan være en udtømmelig kilde til en lang række kompetencer, som kan overføres direkte til andre fag og andre områder i livet. I arbejdet med at lære

at spille på og håndtere et instrument ligger en uvurderlig nøgle til koncentration - en lærdom, som alle vil kunne drage nytte af i alle andre faser af et uddannelsesforløb, ja, i selve livet.

Musik kan også være en platform for øget tolerance og for opmærksomheds-træning, og ved at arbejde med og lytte intenst til forskellig musik vil man kunne opøve en deltagelse og en evne til at differentiere forskellige nuancer, som kan være både inspirerende og yderst vigtig i andre lære- og arbejdsprocesser. En øget tolerance kan opnås ved at beskæftige sig med musik, man måske normalt ikke er i berøring med, herunder musik fra andre kulturer.

Hvordan tænker du, at musikken som dimension kan inddrages i skolens øvrige fagrække?

Jeg kan nemt forestille mig musik som en integreret del af alle de øvrige fag, der er at finde på skoleskemaet. Tænk bare på det banale eksempel med alfabetangsten, som ligger så indgroet i os alle - en remse, der sidder fast, simpelt hen fordi der er en rytme og en melodi, der bliver indprentet og sidder fast for evigt. Eller de tyske præpositionsremser, som da jeg gik i skole var en fast del af tyskundervisningen. Og dette er så bare det allerførste lillebitte skridt i retning af at inkorporere musik og musikfunktioner i undervisningen.

Har du noget bud på, hvad lærere uden musik som linjefag eller uden musikalske færdigheder kan gøre for at tilgode en musisk dimension i deres fag?

Musik kan som intet andet implementere stemningsskift, skabe et fælles rum

ud af ingenting, skabe glæde og højt humør, eller hvilken som helst anden stemning, man kan forestille sig, man ville have lyst til eller brug for at skabe i et hvilket som helst lokale. Derfor kan musik bruges i alle sammenhænge, for alle læringssituationer kan i den grad have brug for værktøjer, som kan samle opmærksomheden, skabe koncentration og fællesskab.

Se og lyt med på youtube

Benjamin Koppel og Casper Rungsted om musikken som procesværktøj på eksterntlink.dk/371

Benjamin Koppel

- Født i 1974
Saxofonist og komponist
- Har udgivet 35 cd'er som solist, komponeret mere end 200 stykker musik og medvirket på over 100 cd-produktioner
- Har etableret den uafhængige musikvirksomhed Cowbell Music, er kunstnerisk leder af Valby Summer Jazz og Valby Vinter Jazz, er tidligere musikchef på Jazzhus Montmartre og har gennem de sidste tre år været dommer i Smagsdommerne på DR2
- Har sammen med Casper Rungsted udgivet bogen 'Ud af Musikken'
Lån bogen på VIA CFU her : viacfu.dk/28963815

Spot på musik i undervisningen

CFU-materialerne på disse sider er alle fra vores udlånssamling og må bruges i undervisningen

Danskernes Akademi

Se med, når forskere fra universiteter og videncentre forelæser online

Musikterapi med børn uden sprog

Et barn fødes med grundmusikalske evner. Det kan opfatte puls, rytme, timing, stemmemæssige kvaliteter og dynamik. Det er en vigtig del af det tidlige forældre-barn samspil og er tæt forbundet med barnets sociale og kommunikative udvikling.

Hør på 14 min. hvordan musikterapi kan hjælpe børn, der har svært ved at kommunikere med andre. Lektor Ulla Holck fra Aalborg Universitet forelæser på:

> eksterntlink.dk/395

Musik, sprog og integration

Finn Holst, ph.d.-stipendiat fra Danmarks Pædagogiske Universitet fortæller, hvordan udvidet musikundervisning i et stærkt belastet kvarter i Horsens har styrket børnenes personlige, sociale og sproglige kompetencer på. Forelæsningsen varer 19:36 min.

> eksterntlink.dk/396

Matematik som grundlag for musik

Kan en matematisk formel bruges som grundlag for musik? Hør dette program med ph.d.-studerende Morten Aagaard fra Aalborg Universitet og komponist Kristian Melchior Echwald, hvor de i koncerten En sang for Bayes bruger den matematiske formel som grundlag for musik. Programmet varer 16:40 min.

> eksterntlink.dk/397

Lyrikken tilbage til de unge

Vil du arbejde med lyrikens kampsport, så er antologien *Poetry Slam* (Alinea 2012) velegnet. Der er hjælp til analyse og fortolkning inden for genren, og eleverne skal også selv skrive og udføre poetry slam. Genretræk belyses i arbejdet med fx *Jeg er hvid jeg er nobody*, som kan ses på:

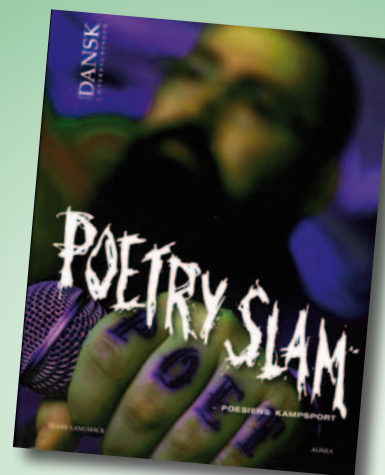
> eksterntlink.dk/415

og Yoko ses på > eksterntlink.dk/416

Lån Frank Langmarcks materiale om poetry slam på

> viacfu.dk/400

Målgruppe: 8. – 10. klassetrin

Hvad vil, kan og skal vi med musikundervisningen i folkeskolen?

Følg diskussionen på folkeskolen.dk's netværk om musik

> folkeskolen.dk/faglige-netvaerk/musik

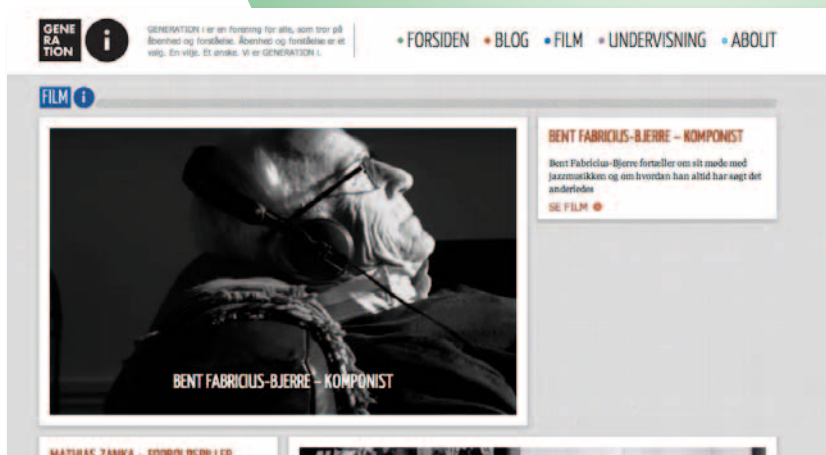

Musik og tolerance med Generation i

Netbaseret undervisningsmateriale om tolerance, åbenhed, forståelse og anderledeshed.

Se fx sangerinde Pernille Rosendahl fortælle om at se, hvad hvert enkelt band-medlem kan og om at give et nyt band-medlem en chance for at vise, hvad han/hun dur til. Komponisten Bent Fabricius-Bjerre fortæller i et klip om musikalske input i barndommen og sit møde med jazz-musikken.

> generationi.me/film

Rapporter

Musikfaget i undervisning og uddannelse - Status og perspektiv 2010

Rapport fra Danmarks Pædagogiske Universitetsskole

Aarhus Universitet, 2010

v/Frede V. Nielsen (red.)

Hent rapporten på > eksterntlink.dk/393

Kortlægning af de praktisk/musiske fags status og vilkår i folkeskolen

Rapport fra Ministeriet for Børn og Undervisning, 2011

Hent rapporten på > eksterntlink.dk/394

Sigurd og musikken

Sigurd og symfoniorkestret, Sigurds ABC, Sigurd fortæller bibelhistorier og Sigurds verdensatlas. Sigurd Barret har med sine bøger og sange for alvor sat musik til undervisningen, og i VIA CFU's samlinger finder du det hele.

Bestil på > viacfu.dk/407

Moesgaards UNESCO-samlinger:

Eksil-Tibet med musik til

Til et flerfagligt forløb på 3-4 lektioner til mellemtrinet og de ældste har CFU et godt tilbud om lån af musiske, laborative materialer om Eksil-Tibet.

Samlingen består af genstande fra Katmandu, Nepals hovedstad, hvor et stort antal eksiltibetanske flygtninge har bosat sig. Genstandene viser fejringen af det tibetanske nytår, Losar, og giver et indblik i eksiltibetanernes hverdagsliv og religiøse liv. Her er dragter i str. 10-15 år, cd'er med rituel tibetansk munkemusik og pop-musik, religiøse rekvisitter, film og meget andet. Og alt må prøves og bruges i klassen.

Lån denne UNESCO-samling eller en af de øvrige om fx Bolivia, Ghana og Indien fra Moesgaard gennem VIA CFU på

> eksterntlink.dk/406

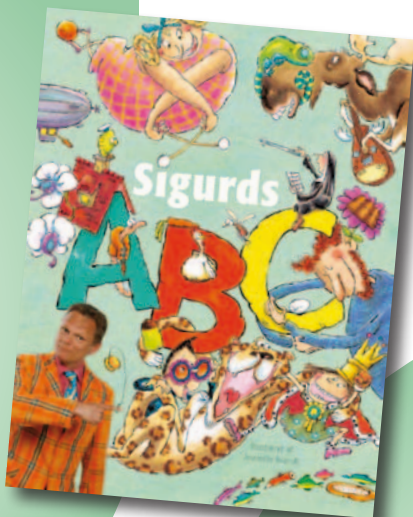
L.O.C. – De Syv Dødssynder

Lise Stadelunds materiale om L.O.C. lægger op til analyse og fortolkning af hans sange og musikvideoer. Lån det i udlåns-samlingen til dine elever og brug det i dansk, kristendom og musik på

> viacfu.dk/29556695

Målgruppe 8. – 10. klasse

Se også kursus CFU13493, side 12 i kursusplanen

Lav musik med tablets

Tablets skal bruges i musikundervisningen!

Læs denne artikel fra folkeskolen.dk om at bruge iPads i musikundervisningen. Her finder du også ideer til, hvordan du kan bruge programmet Garageband i undervisningen.

> eksterntlink.dk/411

Læs mere om GarageBand side 21 og se også CFU-kurserne 13050 og 13051, side 27 i kursusplanen.

Verdens største tal

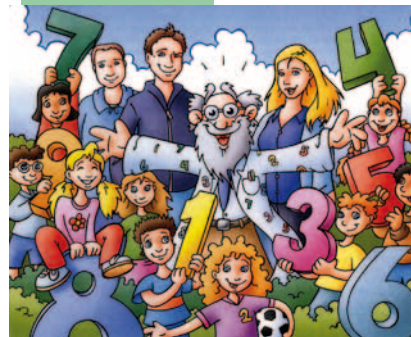
Verdens største tal er en cd med sange om tal og talrækken. Sangene kan støtte børn i at lære tallene op til hundrede og lægger op til samtale og leg om tal. Til hver sang findes ideer til talindlæringen ved brug af forskellige læringsstile.

Læs om sangene og hør uddrag af musikken på:

> matematiksange.dk

Lån cd og inspirationshæfte fra informations-samlingen:

> viacfu.dk/29602603

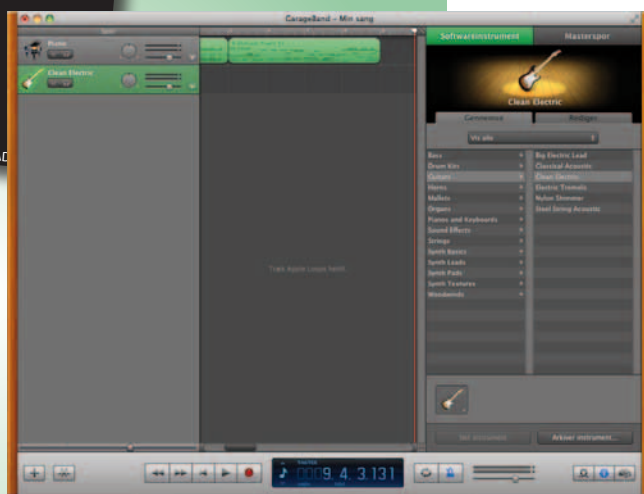

Syng jer til den lille tabel

AT GANGE MED SANGE består af 11 glade og sjove sange - en for hver af de små tabeller. Børnene synes det er sjovt at synge sangene - og nogle danser til dem - og mens de synger og danser lærer de tabellerne udenad.

Lån cd'erne med teksthæfte på

> viacfu.dk/25078616

Sprog og musik fra CFU's udlånssamling

Focus on Shakespeare - A guided tour of his life and works

Shakespeare og hans samtid introduceres med biografi, udpluk af digte, sonetter og skuespillene Hamlet, Macbeth samt Romeo og Julie.

Shakespeares tekster betragtes som svære på grund af sproget, men dette behandles eksplicit i de indledende afsnit, hvilket gør tilgangen til teksterne enkel og overskuelig.

Lærervejledning og cd følger med.

Målgruppe: 8.-10. klasse

Hands-on poetry

Denne ret unikke udgivelse i serien Hands-on byder på et varieret og motiverende oplæg til arbejdet med poetry-genren.

Bogen gennemgår genrens historie og virkemidler, fx rim og rytmer og billed- og formsprog i skriftlig og mundtlig poesi.

Digtene er udvalgt efter den daglige undervisnings temaer, som fx love, sport, family, school og death.

Målgruppe: 7.-9. klasse

Act & sing 1 og 2

Bøgerne indeholder tre mini-musicals om engelske højtidere med forslag til læreren om, hvordan man rent praktisk griber en musical an. Ordforrådet lærer børnene via en lille billedordbog. Der er noder til alle sangene med forslag til akkompagnement. Alle replikker og sange findes på den medfølgende cd også i en instrumental udgave. Materialet giver en mulighed for, at hele klassen kan være aktive omkring et fælles projekt.

Målgruppe: 3.-4. klasse

Klassische Musik und deutsche Komponisten - se film om materialet

Se nedenstående lille film i programmet Jing om materialesættet, *Klassische Musik und deutsche Komponisten*.

> viacfu.dk/405

Festivals – Tema der Sprung

Temahæfte med fokus på musik og på, hvad det vil sige at gå til festival. Bogen omhandler seks meget forskellige store festivals, der foregår i bl.a. Hannover og

Berlin. Man møder forskellige genrer som rock, techno og folkemusik i bogens musikalske rejse rundt i de tyske delstater.

Målgruppe: 8.-9. klasse

Deutsche Lieder – und einige « Raps »

Begynd eller afslut tysktimen med en sang, eller snup en sang ind imellem de andre faglige aktiviteter – det fremmer kendskabet til tysk sprog og kultur.

Bogen indeholder 65 nye og gamle sange samt et rap-afsnit, som understøttes kraftigt af musikken på cd'en, bidrager til hurtig og 'gratis' indlæring af bl.a. de tyske grammatikremser. De fleste sange er udstyret med korte noter samt glosler. Der hører 3 cd'er til materialet.

Målgruppe: (6.) 7.-10. klasse

Unterwegs mit Rap und Rhythmus

Materialet er ikke nyt, men stadig ganske anvendeligt. Bogen indeholder tekster og opgaver til ni tyske sange af forskellig sværhedsgrad indenfor rock, rap, heavy metal, pop og techno. Sangene er humoristiske, ironiske og tankevækkende. Opgaverne er opbygget i tredelte forløb med varierende arbejdsformer og lægger op til kreativt praktisk-musisk arbejde.

Cd følger med.

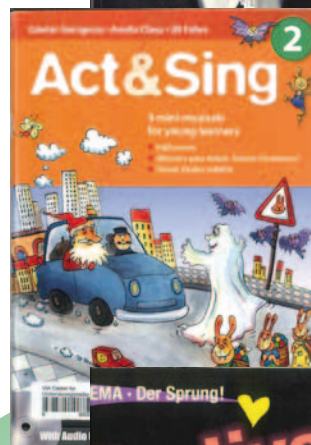
Målgruppe: Fra 8. klasse

Nowhere Boy

Bogen er baseret på filmen *Nowhere Boy* om afdøde Beatles-medlem John Lennon og foregår i efterkrigstidens Liverpool. Den handler om årene, lige inden John Lennon og de øvrige Beatles-medlemmer slog igennem som en af verdens mest indflydelsesrige musikgrupper. Bogen er en genkendelig historie om at være ung, at have et komplekst forhold til forældregenerationen og at møde udfordringer i processen med at finde sin voksenidentitet. Bogen indeholder billeder fra filmen, factfile med facts og tilhørende spørgsmål. Filmen er fra 2009.

Det er oplagt at arbejde med John Lennons tekster og musik i forbindelse med læsning af bogen. Se mere i CFU's samlinger.

Målgruppe: 9.-10. klasse

Læremidler om musik i undervisningen

Lån hjem til din egen inspiration
fra CFU's informationssamling

Differentiering i musikundervisningen.

Annelise Dahlbæk. *Dansk Sang*, 2012
Undervisningsdifferentiering i teori og praksis med fokus på bl.a. improvisation, ekspressive aktiviteter, puls og rytme og it-baseret musikundervisning.

Eventyrlige rødder

Tekst: Christine Rauh, musik: Leif Jakobsen. *Dansk Sang*, 2012
Syv nordiske folkeeventyr, syv sange, et kortteater, inspiration til tværfagligt arbejde med nordisk kultur, eventyr, sang og musik.
For 3.-5. klasse

Helt klart: mere hiphop i skolen

Bjarne List Nissen. *Dansk Sang*, 2012
10 svedige hiphop-sange samt hiphop-pens historie, moves, attituder og tips til opgaver og gode råd til produktion af egne hiphoptekster.
Medfølgende cd med hiphopsange

I danske komponisters værksteder bind 2-4

Else Marie Okkels. *Dansk Sang*, 2012
Aktive elever og musikken i centrum. Ideer til danskfaglige perspektiver og aktiviteter med indlagt cd, dvd samt qr-koder.
Hvert bind handler om en dansk komponist og indeholder både lærer- og elevsider. Med supplerende materialer på
> komponistforeningen.dk
For 3.-6. klasse

Inkluder mer'

Michael Slot Pihl. *Dansk Sang*, 2012
Sange om inklusion til mellemtrinnet: 8 rytmiske sange arrangeret for 2 lige stemmer. Til hver sang findes oplæg til øvelser og diskussioner i klassen.
For 3.-6. klasse

Krudtugler, toner og taktarter

Birgitte Antonius og Mette Tarbens. *Dansk Sang*, 2012
Om kreative musikalske processer med fokus på børnekomposition og musikalsk fællesskab.
For 3.-6. klasse

Musikalske høns

Musik: Povl Christian Balslev, tekst: Eva Chortsen. *Dansk Sang*, 2012
10 tostemmige sange, hvor teksterne er skrevet med inspiration i kunstneren Anders Noes grafiske billeder og kan bruges af alle aldersgrupper.

Rytmehavet - Et hav af rytmer

Lone Wolsing Mølle. *Dansk Sang*, 2011
Indlæring af rytmer med udgangspunkt i kendte og nye sange, med puls- og rytme-fornemmelsen i hørsædet. Med dansebeskrivelser til mange af sangene. Med cd med nogle af bogens sange.
For 0.-5. klasse

Sigurds ABC sangbog.

Musik og tekst: Sigurd Barrett. *Dansk Sang*, 2011
29 alfabetsange med tekster, noder og becifringer

Sigurds verdensatlas

Musik og tekst: Sigurd Barrett. *Dansk Sang*, 2012
Sangbog med sange om 28 lande i hele verden
For 3.-6. klasse

Sisses abc-sange

Sisse Skovbakke. *Folkeskolens Musiklærerforening*, 2012
En bred vifte af sange i forskellige musikalske stilarter, der kan bruges i forbindelse med bogstavindlæring.
For 0.-2. klasse

Sommer

Grete Granerud. *Dansk Sang*, 2011
Sommersange om naturen, insekter og ferie med forslag til lege, danse, dramatiseringer m.m.
For 1.-2. klasse

Superhelt på æsel : påskemusical

Sigurd Barrett. *Dansk Sang*, 2012
Bibel-børnemusical om Jesus lidelseshistorie fra påskedagene til pinsen.
For 1.-6. klasse

TV-2 - under stjernerne

Af Grethe Grønkjær. *GeGe*, 2006
Multimediemateriale til analyse af rockgruppen TV-2's sange, musikvideoer, tv-spots m.m. Lærervejledning med tilhørende dvd og cd-rom med musik og arbejds-materiale.
For 8. -10. klasse og ungdomsuddannelser

Levende billeder og musik - en dynamisk cocktail til din undervisning

Christian Houmøller,
bibliotekar på VIA CFU

Kombiner musik og levende billeder i din undervisning med nogle af de tusindvis af undervisningsrelevante tv-udsendelser, du kan streame eller købe fra VIA CFU

Det meget brede spektrum af undervisningsrelevante tv-udsendelser med og om musik spænder lige fra koncertoptagelser med enkelte kunstnere til nørdede udsendelser om musikken sat på matematisk formel (fx *Musik og matematik, Tal og Opfindernes Ø, del 10*).

Musik som historisk åbner

Der er masser af serier og enkeltudsendelser, der bruger musikken som et perspektiv på den kulturelle og social-historiske udvikling siden 1945 i Den vestlige verden (fx *Rock gennem 7 årtier, Dagbog fra Woodstock, Glam, glitter og guitar, Sange der ændrede verden, Sangskrivningens historie* med flere) og mere specifikt i Danmark (fx *Da protest-sangen havde vinger, Masser af succes, Landeplagen, Husker du, Syng dansk igen* med flere).

Musikgenrer under lup

Der er også adskillige serier og enkeltudsendelser, der fokuserer på moderne musikgenrer som fx rock, pop og hip hop (*Den nye skole i dansk hip hop, MC's fight night, Disco – musikken der ikke ville dø, Country, Punkrock i Kina* med flere), lige som der er mange serier og enkeltudsendelser, der fokuserer på amatørers og professionelles oplæring inden for en musikalsk genre (fx *Min funky familie, Stemmer fra Vollsrose, Pigeliv og Musikalske vidunderbørn*).

Musik for de yngste

For indskolingen er der en bred palet af udsendelser: Musicals som *Bølle-Bob*, serier som *Blomster til et stjernebarn* og *Kim Larsen & Kjukken – sange for børn*,

inspiration til egne aktiviteter som *DM i børnerap*, sjove indføringer i forskellige musikgenrer med *Sigurd Barrett i Sigurd og symfoniorkesteret, Sigurd og operaen og Sigurd og bigbandet*, samt musikhistorie på en underholdende måde i *Eventyret om den vidunderlige musik, Da gud fik en hobby og Husker du – børnenes rock* (til de tre sidstnævnte udsendelser har konsulenter ved CFU lavet pædagogiske vejledninger fulde af undervisningsideer).

Musik i forskellige temaer

Og så er der selvfølgelig et utal af tv-udsendelser, hvor musik knyttes til overraskende emner på vidt forskellige og spændende måder. Fx i forhold til terapi (fx *Ha' det godt, Musik som terapi, Mozarteffekten* med flere), til hjernen (fx *Hjernens musik, Kvik af musik*), til ideologiske projekter (fx *Heavy metal og Helligånden, Nazi hate rock, Da Beatles rockede Kreml, Til kamp mod systemet*), til musik i Den tredje verden (fx *Black business (del 2), Afghan Star, Barnesoldaten Emmanuel Jal* med flere) og til meget, meget mere.

Musik om musik

Endelig har vi selvfølgelig også et væld af tv-udsendelser, som henvender sig ret specifikt til faget musik (fx serien *At komponere musik*) – men klik dig selv rundt på viacfu.dk og søg løs – der er masser af levende tv-guld med musiske dimensioner at komme efter.

Afghan Star

Nazi hate rock

Mozarteffekten

VIA VIA Center for Undervisningsmidler
CENTER FOR UNDERVISNINGSMIDLER

Mine bookinger

Søg og find Avanceret søgning Undervisning Nyheder Søgeresultater Forsider Log ind

Søg efter musik? Alle ? Søg

og eller men ikke dan? Alle ? Rens

og eller men ikke rap? Alle ?

☒ Skønlitteratur ☒ Faglitteratur Sprog Alle sprog

Målgruppe

Alle grupper
Børnehaveklasse
1. klasse
2. klasse
3. klasse
4. klasse
5. klasse
6. klasse

Medie

DVD/VHS
Elektroniske materialer
Informationskasser
Materialesæt
Spillefilm
TV-udsendelser
Øvrige materialer
www

TV-program

Kanal År Måned Dag Time Minutter

Alle ? Alle ? Alle ? Alle ? Alle ?

Søg løs

Har du fået en lys idé til undervisning i/med musik, kan du kigge i VIA CFU's søgebase, om der ikke skulle være en oplagt tv-udsendelse. Det er der tit!

Vil du fx undervise eleverne i dansk rap og hip hop, kan du i Avanceret søgning prøve at søge på ordene 'musik?', 'dan?' og 'rap?'

Trunkeringen med '?' sikrer, at alle afledninger af ordene kommer med: musikken, musikere, Danmark, dansk, rappere, rap-musik og så videre.

Og du kan yderligere indskrænke søgningen ved at vælge Medie ('tv-udsendelser').

I dette konkrete tilfælde giver søgningen 38 poster.

Streaming

Tusindvis af tv-udsendelser, kortfilm, dokumentarfilm og reklamefilm kan streames fra landets CFU'er – direkte ind i din undervisning.

Hvad er streaming?

Streaming betyder, at du kan afspille materialet online på computeren. Du slipper altså for at gemme eller opbevare tv-udsendelsen fysisk; streaming virker nemlig kun, mens du er online. De senere års teknologiske udvikling har gjort streaming til et driftssikkert og stabilt alternativ til de traditionelle dvd'er.

Søg, vælg og afspil

Du kan med få klik anvende et hav af relevant tv i din undervisning. Du logger ind med brugernavn, vælger udsendelse og afspiller med det samme direkte på computeren eller på skolens interaktive tavler.

Hvordan får jeg adgang?

Når du vil se en streamet tv-udsendelse, skal du bare logge på dit lokale CFU's Dan-

tek Booking med dit UNI-login. Systemet ser ud, som det plejer – vi har blot tilføjet muligheden for at afspille online her og nu.

Hvem står bag?

Landets CFU'er står bag den unikke streaming-service udviklet i samarbejde med Dantek A/S og AVU-medier. Det er første gang, at lærerne får adgang til en online-samling af denne størrelse og med så mange forskellige genrer.

Hvad koster det?

Streaming-tjenesten er en del af CFU Film og tv-abonnementet og koster ikke ekstra. Det er din skoles abonnementer ved CFU og AVU-medier, der afgør, hvilke tv-kanaler du har adgang til.

- eller køb en dvd

Har din skole de nødvendige abonnementer, men ikke tilstrækkelige it-faciliteter til, at du kan streame tv-udsendelsen i klasselokalet, kan du købe tv-udsendelsen på en dvd, som du får med posten i løbet af nogle få dage.

Streaming – prøv selv

Prøv, hvordan CFU's nye landsdækkende streaming af tv-udsendelser fungerer.

Du kan fx på VIA CFU's Dantekweb søge *Eventyret om den vidunderlige musik*. Klik på billedet, log dig ind og tillad et midlertidigt pop up-vindue. Du kan se tv-udsendelsen, hvis du har Silverlight installeret på din pc.

God fornøjelse!

Læs mere om streaming på
➤ viacfu.dk/streaming

MUSIK

→ Læs med her og få nogle ideer til apps og andre værktøjer, du kan bruge i undervisningen, når I skal lytte til eller skabe musik

Hvis man i 1973 i konfirmationsgave fik en B&O 1102 grammofon, var man helt med på noderne, når vinylpladerne skulle afspille yndlingsmusikken. Og skulle man inspireres, var Radio Luxembourg kanalen, hvor al den nyeste pop- og rockmusik kunne høres - og måske endda optages på en DUX spolebåndoptager eller lignende.

Hvem havde gættet, at vi 40 år senere gennem tjenester som Spotify skulle få adgang til stort set alt musik i alle genrer på vore computere, tablets og smartphones? Der er desuden rigtig mange online radiokanaler, hvor vi kan lytte til musik i alle genrer.

Musikken har med andre ord aldrig været så tilgængelig, som den er nu.

Digitale musikværktøjer

For kunstnere og almindelige amatørmusikere er der også i dag et væld af værktøjer, som kan bruges, når der skal skabes musik.

I en tid hvor de fleste af os har adgang til en tablet eller en smartphone, er det oplagt at kigge nærmere på nogle af de apps, der med fordel kan anvendes af musikelskere - hvad enten man er lytter eller skaber af musik.

Spotify er det ultimative værktøj for de, der gerne vil have adgang til stort set alt udgivet musik både online og offline. Uden abonnement kan man på sin pc installere en klient og benytte Spotify gratis, hvis man ellers kan leve med de lydreklamer, der toner ind i starten og i slutningen af numrene. Vil man benytte Spotify på smartphone (IOS, android Windows phone) må man købe et abonnement for pt. kr. 79 pr. måned.

TDC Play kan benyttes frit på pc, tablets eller Smartphones (IOS og Android), hvis man er abonnent. Ud over musikken har man også adgang til film, serier og tv-udsendelser.

For Telenor kunder tilbydes for kunderne en tredje musiktjeneste, der hedder **Vimp**. Her kan man også anvende både pc og Smartphones. Pc-udgaven er som Spotify gratis og er uden reklamer. Vil man bruge tjenesten på tablets og smartphones koster den pt. kr. 99,- om måneden.

De fleste tablets og smartphones har en app til lydoptagelser. Det er et særdeles praktisk redskab i mange sammenhænge. Sprogtræning, træning i oplæsning, dikttering af opgaver man selv eller andre skal løse, optagelse af faglige læreroplæg, interviews i forbindelse med tema- og projektforsøg med meget mere.

Når man skal producere digital lyd, hvad enten man er lærer eller elev, kan man benytte tjenesten **Soundcloud**, som gør det mulig på en let måde at dele lydoptagelser med hinanden. Man kan tilgå sine egne og delte lydoptagelser på både pc, tablet og smartphone.

AudioBoo ligner lidt Soundcloud, men er primært tænkt anvendt sammen med de gængse sociale medier. Her udgiver man ganske enkelt sine synspunkter/fortællinger om alverdens emner på Audoboo platformen og de øvrige sociale medier, som man vælger at udgive på.

Lån lydoptagere til din klasse

Vil man arbejde lidt mere lavpraktisk med digital lyd, kan man benytte lydoptagere som fx **Easi Speak**, hvor lydoptagelsen gemmes som MP3 fil på den indbyggede lagerenhed i mikrofonen. Efter optagelserne kan den simple mikrofon tilsluttes en USB-port på pc'en, og man kan hurtigt overføre lydoptagelserne og bruge dem til sampling eller præsentation i de sammenhænge, man har brug for. Mange skoler har abonnement på Skoletube, som er en udmærket platform til viderebearbejdelse og præsentation. Du kan låne et klassesæt med 15 stk. Easi Speak mikrofoner på VIA CFU. Se beskrivelsen og lån sættet på mitCFU.dk/99872186

med en digital vinkel

Trommesæt og andre instrumenter er jo et must, når der skal skabes musik. Forskellige instrumentale apps har efterhånden i nogen tid været et godt supplement for musikere. App'en **Drumkit 5 in 1** er et eksempel på et værktøj, hvor man kan lege med forskellige trommer, optage sekvenser, bearbejde dem, dele optagelser med andre og måske endda samarbejde med andre om at komponere nye numre. Se flere tromme-apps på eksterntlink.dk/418

Fuldstændig samme mulighed gør sig gældende med en app som **Guitar Free**. Der er rigtig mange Apps, hvor man kan simulere forskellige instrumenter, hvilket giver en god fornemmelse af mulighederne for at arbejde med musikken digitalt på tablets og smartphones. Se flere guitar-apps på eksterntlink.dk/419

Hvis man for alvor vil have gang i arbejdet med at producere musik, er **Garageband** p.t. det bedste bud på en musik-app til iPad og iPhone. Det er en app, hvor man kan komponere musiknumre med inddragelse af både guitar, keyboard og trommer suppleret af ens egen sangstemme. Der er også mulighed for at tilslutte et eksternt instrument ved hjælp af kabel og adapter. Der er masser af hjælp at hente på nettet til at komme i gang.

Har man musik i en klasse, der er udstyret med iPads, er det oplagt at inddrage Garageband i undervisningen.

Se hvordan en musiklærer har inddraget Garageband i sin undervisning på eksterntlink.dk/411

Læs mere om om vores digitale tilbud på viacfu.dk/itogmedier

Sangskriver og kursusinstruktør **Janne Aagaard** har udgivet materialet ABZe-ze.

Her skildrer hun med praksisbeskrivelser og pædagogiske refleksioner et forløb med materialet i to 0. klasser:

Musik og bogstaver på Blågård Skole

En formiddag i november måned skal jeg mødes med børn og voksne i 0.A og 0.B på Blågård Skole. Vi skal synge og danse bogstavsange. Jeg har taget Zebraen med i skole – den synes nemlig, at den er fremragende til dét med bogstaver, og den vil gerne vise, hvor 'zebra-sej' den er, så den starter med at sige sit vers:

*Jeg er Zebra, hej med dig
skal vi lege bogstavleg
alfabetet viser vej
lad os gå på lette tå
lad os gå fra a til å*

Og det er lige, hvad vi skal! Det første, der skal ske, er, at børnene skal gå alfabetet (som ligger parat på gulvet i et kvadrat), det vil sige, at de skal træde på bogstavet nøjagtig samtidig med, at vi synger bogstavets navn i 'ABC-sangen' (cd'en afspilles i 'syng-med-version').

På denne måde sker der en helt konkret og kropslig kobling af bogstavets navn med bogstavets udseende akkompagneret af sang og musik.

Arbejdet med bogstavernes navn og udse-

ende kropsliggøres, samtidig med at der sker en bevidstgørelse af børnenes rum- og retningsfornemmelse og af den musikalske rytme- og periodefornemmelse.

Ups! – Zebraen kommer til at slå en lille prut. 'Det er ligesom en bogstavlyd', undskylder Zebraen sig, men den køber børnene ikke. Vi bliver enige om, at vi vil lære begrebet bogstavlyd nærmere at kende, og derfor synger vi 'Lydsang'. Midt i sangen går et barn frem og siger bogstavlyden (konsonantlyden) i en mikrofon. I hånden har hun et stort, flot guldbogstav (kan evt. fremstilles i en billedkunsttime!).

I slutningen af sangen finder Zebraen og børnene på ord, der begynder med den pågældende bogstavlyd, evt. hjulpet af ordkort.

Mikrofonen er ikke alene motiverende, for når lyden forstærkes, bliver det lettere at blive bevidst om, hvordan man 'skal gøre inde i sin mund', når man siger bogstavlyden. Bogstavlyden kombineres evt. med håndfonemer (Jørgen Marcussen: Hjemme i fonemernes verden), som vises rytmisk.

At være den, der synger bogstavlyden i mikrofon, kan være med til at styrke selvværdet – nogle børn har brug for at øve sig i at være i fokus, og en rekvisit (her: et stort bogstav) kan være med til at overvinde genertheden – glemme at alle kigger på én.

Så synes Zebraen, at det er tid til at synge en ekkosang, for Zebraen elsker, når andre synger og gør det samme som ham! Ekkosangen hedder 'Bogstavboogie', og hvert vers består af ord med stor repræsentation af samme bogstav. Zebraen præsenterer k-verset:

*Med k begynder kolde krokodillekys
kom og kæl og kram
så den kan blive tam*

Først synger Zebraen en linje, derefter gentager hele klassen samme linje. Men ikke nok med det: 'Bogstavboogie' kan også være en ekkodans, det vil sige, at først danser Zebraen, og derefter danser hele klassen det samme.

Børnene bliver bevidste om bogstavets

Bogstavkendskab og læseforberedelse med Den bogstavglade zebra

Dette forløb viser, hvordan bogstavkendskab og den tidlige læseforberedelse kan foregå gennem leg, dans, musik og drama, og hvordan historien om den 'bogstavglade Zebra', som indleder hver sang med sit Zebravers, kan kæde de enkelte undervisningstemaer sammen til et hele, som i sidste ende kan blive til en lille forestilling, som børnene kan vise for forældre og søskende – gerne i en æstetisk, farvestrålende iscenesættelse.

Denne undervisningsform forener faglighed med aktivitet og konkret handlen i en atmosfære, hvor børn og voksne har det sjovt – en undervisningsform, som desuden forøger muligheden for at inkludere de børn, som på andre måder kan have udfordringer i fællesskabet.

ABZe-ze

Materialet ABZe-ze er udkommet her i 2013 på forlaget Alinea og består af:

- Billedbog med tilhørende lærervejledning og noder til sangene
- Cd (med sangene i vokal- og 'syng-med-version')
- Dvd, hvor man kan se, hvordan man kan danse

Janne Aagaard

- Læreruddannet, sangskriver, kursusinstruktør.
- Har bl.a. udgivet materialerne Zebra-ze-ze og Bamseboogie.
- Laver interaktive børneforestillinger med skuespiller Jan Elle, bl.a. ABZe-ze og Den sambaglade Zebra - Se trailere på > janneaagaard.dk
- Laver dramaforløb over eventyr, bl.a. eventyret om Dragen Drufus.
- > janneaagaard.dk

funktion/lyd i ordet på en anderledes og musikalsk måde ved at synge mange ord, der indeholder det samme bogstav og ved at smage på bogstavrimene.

Børnene kan være forsangere/-dansere – det giver selvværd at synge for (fx i mikrofon) og finde på bevægelser, som de andre imiterer. Børnenes bevægelsesfantasi udvikles.

*Vokaler er røde
vokaler er bløde
vokaler er runde og små
vokaler er søde
og smager som fløde
og dem kan man synge på*

siger Zebraen pludselig, så noget kunne tyde på, at Zebraen synes, vi skal til at synge en vokalsang! Når vokalerne er de bogstaver, som man kan 'synge på', så er det oplagt at synge en Operamelodi.

Ni børn 'iklædes' hver deres vokal og en fin hat/skørt og agerer operasangere, imens de synger sangen om operadivaen, der ender med at få ondt i maven og synge: Å-å-åååh!

På et instrumentalvers synges der på de enkelte vokaler.

*Som en operamelodi
vil vi synge på a-e-i
som en diva med næsen i sky
vil vi synge på o-u-y
men selv stjerner kan få
ondt i mave og tå, så de må
sådan kan det gå
syng æ-æ-æ, ø-ø-ø
å-å-å-å, å-å-åh!*

Det lille drama skærper børnenes bevidsthed om forskellen på vokaler og konsonanter, samtidig med at man benytter lejligheden til at åbne børnenes øjne for begrebet opera. Her er ligeledes en kærvkommen mulighed for at øve sig i at dramatisere – det er lidt mindre 'farligt', når det foregår i en kendt sang, og når man er klædt ud!

Nu kan vi ikke vente længere, mener Zebraen, nu er det store øjeblik kommet, hvor to bogstaver møder hinanden! Det sker helt konkret og fysisk, idet Zebraen (eller et af børnene) er et 's' (iført et guld/stof-s), der danser hen og tager et 'i' om skulderen, imens alle synger 'Mødesang'. I det øjeblik s og i bliver til si, rækkes en rigtig si frem.

Det er meget lettere at huske, det man har lært, når indlæringen foregår på en sjov og

anderledes måde, hvor man er fysisk aktiv, og hvor hukommelsen yderligere skærpes af en iørefaldende melodi. Som sidegevinst øver børnene sig, som i alle de øvrige sange, på at samarbejde, at kikke på hinanden og at vente på hinanden.

Endelig er Zebraen glad og tilfreds. Den synes, at børnene har været dygtige, den har fået lov at være i centrum, og - frem

for alt - den har haft det sjovt sammen med børnene. Derfor synes den også godt, at vi kan slutte af med manér og danse en Zebrasamba, hvor hele zebrafamilien danser ud på gulvet iført zebravest, strutskørter, papillotter og sambasko.

Nu kan Zebraen og jeg sige farvel og tak for en dejlig formiddag på Blågård Skole.

Sofia og Yusuf 'går alfabetet'

Karla synger k-lyden i mikrofon

Så får vi ordet sy

Hvordan bruger du

» Musikken serverer sprogets fonetik, rum og rytme på en god måde

Dorte Yde Pedersen
Lærer på Brejninggaard Efterskole

Jeg bruger ofte sang og musik i tyskundervisningen, som er mit primære fag.

Til hvert tema i både 8. 9. og 10. klasse finder jeg en sang, som passer til. I temaet 'Deutschland' har vi fx sunget og arbejdet med 'Das Lied der Deutschen' (nationalsang) og sangen 'Deutschland' med bandet 'Die Prinzen'. Vi bruger sangene til at tale om, hvad der er typisk tysk, og hvilket fædrelandsbillede de to sange tegner.

Også i grammatikundervisningen sætter jeg melodi og bevægelse på remserne. Remsen med mådesudsagnsordene *dürfen, können, mögen, müssen, sollen, wollen*, wissen kan fx synges på 'Se den lille kattekilling' med bevægelser til: Tramp, tramp / klap, klap / tramp, tramp / klap, klap / tramp, tramp / klap, klap / drej rundt (den sidste drejning symboliserer at wissen ikke er helt som de andre).

Musikken er i det hele taget god at bruge i sprogundervisningen, fordi den serverer sprogets fonetik, rim og rytme på en god måde, og især hvis man også bruger musikvideoer, danner man links mellem billeder og ord, som er med til at styrke elevernes aktive ordforråd. Og hvis man kombinerer med bevægelse, kommer sprogets rytme ind i kroppen - mange elever husker bedre sådan.

Og så er det bare sjovere med musik!

» Musik i undervisningen er faglig undervisning ind ad bagdøren

Marianne Sørensen
Lærer på Aakjærskolen, Skive

Jeg bruger musik i alle mine fag, både engelsk, tysk, historie samt kristendom. Jeg bruger musikken som et muntret indslag og/eller med faglig relevans.

I historie har jeg brugt de danske nationalsange i forbindelse med emnet 'Folk og fædreland'.

I kristendom har jeg inddraget musik, eksempelvis Grundtvigs salmer, i forbindelse med kirkehistorie. Og i tysk og engelsk har det primært været muntre sange i motivationsøjemed. Senest landenes kendte julesange. Sekundært har vi naturligvis gennemgået de sproglige ting i teksterne.

Musik i undervisningen er faglig undervisning 'ind ad bagdøren', som også giver 'svagere' elever en god oplevelse. Den medfører god kemi mellem lærer og elever - og så giver musikken bare altid en god stemning!

» Med musik i undervisningen bliver tekstarbejdet leget ind

Hans Erik Hansen
Lærer på Bryrup Skole

Jeg bruger musik i dansk og engelsk. Af og til spiller jeg guitar og synger til, men har nu mest held med at bruge indspillet musik. Mærkeligt nok. De første år var det musik på bånd og cd, mens jeg nu bruger musik fra dvd'er eller fra nettet, hvor den visuelle del også er med. I både dansk og engelsk har jeg altid fokus på teksterne, som vi arbejder med, fortolker i dansk, oversætter og taler om i engelsk.

I engelsk har jeg flere gange haft et emne om John Lennon, og i dansk har vi blandet læsning af ældre digte med nutidige rap-tekster. I begynderengelsk er et Beatles-nummer som 'Hello, Goodbye' altid populært. Det er sprogligt en meget enkel sang, men den har rytme, lyder stadig moderne, og den er let at lære.

I næsten enhver sammenhæng i dansk og engelsk er det uden det store besvær muligt at finde en god sang. Man kan også lade eleverne finde en sang hjemme og holde et lille oplæg om den.

Det giver altid undervisningen et frisk pust at inddrage musik. Når man bruger nutidig musik fx i arbejdet med digte, virker det mere motiverende på eleverne, end at læse digte i en bog. Man bør dog gøre begge dele, mener jeg.

Når man inddrager musik i undervisningen, er det i heldigste fald, som om tekstarbejdet bliver leget ind, og det giver altid et afbræk, som mange synes er opløftende.

musikken i dine fag?

» Musikken slår tonen an for undervisningen

Tatjana Knudsen fortæller her om et forløb om musikvideoer, sangtekster og arbejdsbetingelser gennem tiden, som Jeppe Aakjær og Kim Larsen gjorde både levende, fagligt og sjovt

Tatjana Knudsen
Lærer på Randlev skole

Jeg inddrager musik i dansk, engelsk og billedkunst, og det er med forskellige formål, at jeg bruger musikken. En ting er dog sikkert og fælles for alle tre fag: Musikken er med til at skabe et mægtigt engagement og en stor åbenhed hos eleverne; de er på mærkerne, lytter, gentager og husker.

For nylig arbejdede vi i dansk med sangtekster og musikvideoer som genrer og emnet 'Arbejde i historisk perspektiv - fra 1900 til nu'. Eleverne skulle undervejs i forløbet blive klogere på udviklingen af arbejdsbetingelserne, og de skulle blive opmærksomme på, hvordan de gennem tiden er kommet til udtryk i forskellige sangtekster. Til slut skulle de selv skrive en sangtekst, som de skulle optage og lave musikvideo til.

Vi startede med at tale om arbejdsbetingelser i starten af 1900-tallet og i 1970'erne, og herefter arbejdede eleverne med Jeppe Aakjærs 'Jens Vejmand' og 'Blip båt' af Kim Larsen. 'Jens Vejmand' er fra 1905, og det sproglige indhold kan være en udfordring og måske lidt 'tør' at komme igennem, hvis den blot bliver læst, analyseret og fortolket. Vi lyttede derfor til nye fortolkninger af sangen på YouTube, vi

sang den i fællesskab, og eleverne lavede den om til en rap, som de fremførte i fællesskab. Pludselig blev Jeppe Aakjærs tekst meget mere interessant og lettilgængelig, og det gav klassen mod til at gå i gang med det fordybende analyse- og fortolkningsarbejde, som de blev dybt optagede af og klarede umanerlig fint.

Fra 'Jens Vejmand' sprang vi frem til 1970'erne og 'Blip båt', som vi også sang i fællesskab, og vi så den tilhørende musikvideo sammen, før eleverne på ny gik i gang med analyse og fortolkning. Efterfølgende sammenlignede eleverne de to meget forskellige beskrivelser af arbejdsbetingelserne, og i den sammenhæng oplevede jeg, at eleverne blev særlige opmærksomme på det sproglige indhold og budskaberne heri. Igen og igen kunne jeg høre dem synge linjer fra de to sange og sammenligne indholdet - de kunne huske sangene og sammenligne dem, fordi de kunne synge dem. En herlig oplevelse.

Da eleverne var færdige med de to ældre sange, skulle de selv i gang med at producere sangtekst, optage selve sangen og skabe musikvideo. Overskriften var 'Arbejde i skolen', og eleverne skulle skrive en sangtekst eller rap, der kunne passe hertil. Eleverne valgte typisk melodier, de kendte, og dermed blev det en tilpas udfordrende opgave for dem at skrive en tekst, der kunne passe til melodien. Og de gav ikke op,

for de sang bare deres tekster igen og igen og igen.... Som en elev sagde: - Jeg opdager slet ikke vi har dansk.... for det er bare så sjovt, og vi ved jo, hvad vi vil skrive om.

Generelt vil jeg faktisk sige, at jeg med inddragelse af musikken 'slår tonen an' for undervisningen. Jeg skaber motivation, fanger elevernes opmærksomhed og giver dem muligheden for læring - måske endda en læring, de i første omgang ikke er bevidste om. Musik er en stor del af elevernes hverdag. De lytter til musik, genkender og synger med på tekster, og det sker uden, at de tænker over det, som noget helt naturligt. Derfor vil jeg ud fra en lærerfaglig optik beskrive musik som et middel, der skaber flow hos eleverne.

Endelig er det min oplevelse, at musik i undervisningen er fællesskabende. Musik skaber stemning, spreder glæde og giver eleverne en mulighed for at tilegne sig viden på en legende og sansende måde. Jeg kan kun anbefale at inddrage musik i undervisningen.

Se en af elevproduktionerne:
Se Thors, Olivers og Lærkes musikvideo om 'Arbejde i skolen'
Hjernen starter
► eksterntlink.dk/417

Musik + fotos + malerier = skolekoncert anno 2013

En enkelt 3. klasse har sammen med deres lærer sneget sig med, men ellers er det elever fra 6. og 7. årgang, der fylder aulaen på Strandskolen denne morgen. Eleverne klumper sig først sammen langs væggene og kigger lidt forbeholdent på det store lærred, der er placeret bag mikrofoner og instrumenter. De stimler dog hurtigt sammen i en stor tilskuerflok foran lærredet, og da mobiltelefonerne efter en stund er deaktiverede, tager en intens musik og visuel oplevelse sin begyndelse.

Eksperimenterende og anderledes

En stille, foruroligende jazzimprovisation ledsager malerier af sort/hvide træer. Langsomt tilsættes farve og kraft, og

mens intensiteten stiger på både lyd- og billedside, stiger opmærksomheden også blandt de 150 elever fra Strandskolen lidt nord for Aarhus, som er inviteret til dagens skolekoncert.

Det er bandet AUDIOGRAF, der med deres helt særegne musik- og filmkunstprojekt er på skoleskemaet denne onsdag i januar. Bandet spiller en times uafbrudt stemningskoncert, hvor symfonisk digtning skifter fra det hviskende meditative til det aggressive påtrængende og igen til det bløde melodiske.

Imens afløser fotografier, malerier og psykadelisk billedsprog hinanden på det store lærred bag orkestret. Kunstneren Rene

Holm har taget fotos af hjemløse i New York og af fattige trailerparks i Californien og har efterfølgende omsat billederne i store malerier. Det er disse fotografier og malerier, der i glidende overgange afløser hinanden og danner den visuelle ramme om koncerten.

Udfordrende og berigende

Efter koncerten var konklusionen fra flere elever, at det havde været en god, men også svær oplevelse. Lærer Trine Tarpø, der har musik på 6. årgang, var da heller ikke i tvivl om, at det havde været en anderledes koncertoplevelse for gruppen af næsten-teenagere.

- Den fornemste opgave er at blive udfordret, og det er eleverne helt klart blevet med denne koncert, hvor jazzmusikken improviserer og leger med sig selv, sagde Trine Tarpø og pointerede:

- Skolekoncerter kan vi ikke få nok af!

LMS – Levende Musik i Skolen

- er en landsdækkende, nonprofit organisation
- arrangerer årligt koncerter for omkring 250.000 børn og unge
- har som mål, at alle danske børn uanset geografi og opvækstbetingelser skal møde levende musik af høj kvalitet
- er bakket økonomisk op af Kulturministeriet og Kunstrådet, så kommunerne kan få koncerterne til halv pris. Det koster derfor de samme 30 kroner pr. barn, uanset kommune og antal musikere
- Kontakt LMS på 8619 4570 / lms@lms.dk
- Læs mere på > lms.dk

Trine Tarpø havde 6. årgang med til skolekoncert

Projektet AUDIOGRAF

- blander musik og visuals/filmkunst som gensidige inspirationskilder
- har siden opstarten i 2007 spillet ca. 100 koncerter på spillesteder, festivaler og skoler i hele landet
- Koncerten på Strandskolen var AUDIOGRAFs 3. skolekoncert ud af 26 i denne sæson
- Se mere ved at søge 'AUDIOGRAF' på Facebook og på YouTube

Styr på sundheden – dans jer glade

Dansk Skoleidræt giver gode ideer til musik & dans i undervisningen

Med gennemarbejdede danseforløb sætter Dansk Skoleidræt sammen med TrykFonden fokus på dansen som stemningsskaber. Forløbene er oplagte til en temauge, eller man kan tage elementer ud og bruge dem som sjove indslag i 60 aktive minutter om dagen.

Dans dig glad

Event for 2. klasse

Eleverne arbejder i eventugen med dans som en bevægelsesform. De skal arbejde med puls og rytme, lave ekspressive danse, som de selv er med til at skabe, og de skal reflektere over, hvordan dans kan være en slags sprog, man taler med kroppen.

Dansebattle

Event for 5. klasse

Eleverne arbejder med puls og rytme og ekspressive danse, som de selv er med til at skabe og efterfølgende viser hinanden. 'Battle' refererer i den sammenhæng også til den indre 'kamp', man skal gennemgå, når man overvinder sig selv og danser foran andre.

Endelig skal eleverne reflektere over, hvad dansen gør ved dem, og hvordan dans kan være en slags sprog, man taler med kroppen.

Download forløbene på

> viacfu.dk/idraet > Inspiration til undervisningen

Lav bongotrommer, bambusfløjter, basser og xylofoner med eleverne og giv koncert bagefter.
Læs her og se mere på EMU'en om at lave musikinstrumenter med eleverne i sløj

Musikinstrumenter laver man da selv

Jørgen Mogensen

pensioneret lærer fra Holbergskolen, Dianalund,

tidligere emu-redaktør for sløjdfaget og suppleant i Vestsjællands Sløjdlærerforenings bestyrelse

Mange tror, at musikinstrumenter er for svære selv at lave. Det er ikke korrekt. Tag nu bare en 4. klasse på Holbergskolen i Sorø kommune, som for år tilbage lavede deres egne instrumenter. Da de havde øvet sig, spillede de for deres kammerater til en morgensamling. Der var både panfløjter, trommer, basser og xylofoner. Du kan se børnene, instrumenterne og ideer til undervisningen på EMU'en på

> eksterntlink.dk/392

Selv den professionelt udseende syvstrengede lyre kan også laves af børn på ca. 12 år. Netsitet skoveniskolen.dk opfordrer til at lave et rytmeorkester og spille stomp med materialer fra skoven (træ) og byen (plast). I det hele taget er naturen et skatkammer for musikinstrumenter.

Alle os over 50 år kan huske, hvordan ens far på søndagsturen skar en pilefløjte.

Hvordan man laver en pilefløjte er også vist på websiden. Hvad, kun få ved, er, at bjørneklo også kan bruges som fløjte. Den hule stængel er som skabt til en fløjte med dybe toner. Stænglen bør dog først høstes, når den er vissen og dermed uden saft. Den laves på samme måde som bambusfløjten, der også er en henvisning til på emu-siden.

Er man voksen og pædagog har man helt sikkert spillet på bongotromme, og sådan en kan man naturligvis selv lave, og vil man give sig i kast med en violin, viser sitet, hvordan en professionel violinbygger arbejder.

Der er en egen glæde ved at lave sit eget instrument. Bare gå i gang, der er både lette og svære instrumenter at bygge.

Byg selv instrumenter med dine elever

Se instrumenterne, eleverne, manualerne og ideerne på

> eksterntlink.dk/392

De tre basser består hver af en lydkasse, en stang og rigtige strenge. Den ene bas har endog strengene spændt op ved hjælp af spændeskruer fra en guitar.

Så syng da, skole!

Birgit Bergholt,
projektleder på Syngelyst

Fredag den 22. marts 2013 inviterede DR for fjerde år i træk landets skoler til at deltage i Skolernes Sangdag. Skolernes Sangdag er en pendant til Skolernes Motionsdag, der gennem mange år har fået skolebørnene ud på løbetur inden efterårsferien. Målet med Skolernes Sangdag er at lave en sangdag, der hver fredag før påske giver børnene lov til at synges foråret i møde – og på samme tid sætter fokus på vigtigheden af sang og musik i folkeskolen.

Sang er et sprog, der skal bruges

Sang og musik gavner en række faglige og sociale egenskaber, og flere sociologer og hjerneforskere peger på, at musikudøvelsen styrker børns koncentrationsevne, sprogforømmelse, indlæringsevne og sociale kompetencer. Samtidig har sang og musik en frisættende, kulturdannende effekt på børn og unge, som er med til at forme dem som hele mennesker. Det er skønt at synges og man bliver skønnere at se på, når man synger.

Danmarks største morgensang

Dagen starter altid med morgensang med et kæmpe børnekor, der synger for direkte transmitteret på Ramasjang. Landet over kan alle synges synkront med via fjernsyn, computer eller interaktiv tavle.

Udover morgensangen plejer der at være stor kreativitet blandt landets lærere. Der er skoler, som synger en sang i hver time resten af dagen eller laver stafetsang gennem klasserne. Andre går på torvet og synger for borgerne eller på plejehjemmet og synger for de gamle. Der er også skoler, der i dagens anledning arrangerer MGP eller større kor-workshops. I Helsingør har en skole sunget riddersange på Kronborg, og i Værløse omfavnede en skole hele skoven og sang natursange osv. osv.

Alle skoler kan være med til sangdagen. Stort og småt er lige godt, bare der synges en sang.

Skolernes Sangdag er med landsdækkende morgensang og fuld musik på dagsprogrammet ved at blive en fast tradition fredagen før påske

Skolernes Sangdag

- Er en del af projekt Syngelyst, som er støttet af Ministeriet for børn og undervisning samt af Kulturministeriet
- Målet med Syngelyst er at igangsætte sanginitiativer for børn og unge
- Syngelyst løber til og med 2014
Se mere på ► dr.dk/skolernessangdag
- Her kan du bl.a. se sangene fra årets morgensang samt hente noder og instrumentalversioner.

Se også DR-artikler om musik i undervisningen

- Morgensang letter læringen
► eksterntlink.dk/378
- Musik er fitness for hjernen
► eksterntlink.dk/379

VIA CFU's team for fremmedsprog
Charlotte S. Pedersen
og Lisbeth Wagener

Sang og musik i fremmedsprogene

Det er oplagt at inddrage sange og musik helt fra den første sprogundervisning. At synge kan være befriende og give fællesskabsfølelse samtidig med, at ordene smelter sammen med melodi og rytme

Det giver selvtillid at synge sammen med andre og sige sætninger i kor på et nyt sprog. Melodi og rytme hjælper eleverne til en god udtale og intonation, og munden kommer lettere på glem, selv om der er tale om nye, ukendte lydforbindelser.

Ikke mindst i første forløb er det vigtigt, at sprog og handling knyttes sammen og som udgangspunkt er praktisk orienteret. Der er mange muligheder, fx action songs, hvor elever synger og laver bevægelser til sangen, action rhymes, hvor eleverne si-

ger vers i kor med tilhørende bevægelser, raps, square dance eller folkedans, mime-, sanse- og huskelege.

Musik er en vigtig del af kulturen, og med musikken får eleverne både kultur og sprog direkte ind i klasselokalet. Unge er som regel optaget af musik, og på den måde bygger man bro hen over landegrænser. Sang og musik egner sig også godt som udgangspunkt for diskussioner, da musik og sangtekster appellerer til følelserne.

Musik
im Unterricht

Music
in the classroom

Musique
dans la classe

Ideer til musik i din sprogundervisning

Materialer fra VIA CFU om/med musik i sprogfagene

Vi udlåner en række materialer, som understøtter sang og musik i fremmedsprogene.

Se side 14 (temaspots) eller hent en liste med gode materialeideer på
> viacfu.dk/389

EMU'ens temasider om musik i fremmedsprogene:

Tysk & musik

> eksterntlink.dk/384

Fransk & musik

> eksterntlink.dk/385

Engelsk & musik

> eksterntlink.dk/386

Kender du sprogfagenes hjemmesider på viacfu.dk?

Få en virtuel gennemgang af sprogfagenes hjemmeside på viacfu.dk

Se, hvad du kan hente her til din undervisning ved at klikke dig ind på

> viacfu.dk/383

Forum for Sproglærere 2013

Se side 17 i kursusplanen

VIA CFU's team for
dansk indskoling
v/Marianne Skovsted Pedersen

Rim, remser og rytmer rykker raske

RØLLINGER

Halfdans ABC, Alle børns citrøner, Bakke-snakkebetet, Syngebetet, Børnenes ABC, Det gale alfabet, Kattenes ABC, Snudens ABC osv.

For cirka ti år siden bugnede hylderne her på CFU af rim og remsebøger til indskoling. Det var dengang, vi var blevet bevidste om, at læseudvikling hænger sammen med sproglige udvikling, og at det at kunne rime er en del heraf. Sådan er det stadig! Når man kan rime, kan man nemlig abstrahere fra ordets betydning og fokusere på dets lydelige form. Og det er jo en grundlæggende færdighed i læsning.

Kig med og hent gode ideer på
> [rimogremser.dk](#)

Og hør Halfdans ABC læst op på youtube på
> [eksterntlink.dk/399](#)

Nyere rim & remser

Strømmen af rim og remser er siden da stilnet en del af, men kvaliteten er ikke blevet mindre. Jeg vil endda driste mig til at sige tværtimod. Peter Mouritzen, Jakob Martin Strid og Marianne Iben Hansen er nogle af de forfattere, der har indtaget rim-scenen i det sidste årti. Flere af deres værker kan alle lånes i klassesæt på VIA CFU, og især sidstnævnte er godt repræsenteret på indskolingens hylder.

Axel elsker biler er næsten blevet en klassiker. Også i Palle P og perlen samt i den senest indkøbte *Mirakelkuren* – en *monstersaga* viser Marianne Iben Hansen sig som en af landets allerbedste børnebogsforfattere, når det gælder rim.

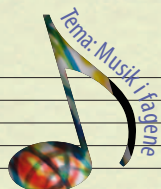
Halfdan for ever – også på film

Men puster man lidt i støvet blandt de go'e gamle, så dukker Halfdan Rasmussen uvægerligt op. Han er stadig et must i indskolingens danskundervisning – og på tillægslisten over kanonforfattere. Ud over de mange klassesæt med hans elskede nonsensrim – heriblandt selvfølgelig hans uddødelige ABC – er det absolut værd at lade én eller flere af de små musikvideoer fra cd'en *Blomster* til et stjernebarn indgå i danskundervisningen.

Alle fem videosekvenser er streamede og derfor superlette at tilgå. Længden på 4-5 minutter gør dem velegnede at arbejde med. Man kan fx se videoen flere gange med forskellige fokus.

Fem kosakker med galocher er den, jeg selv holder allermest af
Bestil dvd'en på
> [viacfu.dk/402](#)
Find undervisningsforslag som pdf til den på
> [viacfu.dk/401](#)

Dansk med de største

Litteraturlæsning kan sagtens have en musisk dimension.

Læs her om eksempler på romaner til udskolingens fuld af musik

Romaner, der bare spiller

Nowhere Kid af Thorstein Thomsen

Musik som eksponent for en ungdomsroman

Af Hanne Schriver

*He's a real nowhere man,
Sitting in his Nowhere Land,
Making all his nowhere plans for nobody.
Doesn't have a point of view,
Knows not where he's going to,
Isn't he a bit like you and me?*

*Nowhere Man please listen,
You don't know what you're missing,
Nowhere Man,
the world is at your command!*

Handlingen i *Nowhere Kid* af Thorstein Thomsen udspiller sig i midten af 60'erne. The Beatles indvarsler en ny tid, og musikken bliver eksponent for ungdomsoprøret. Hovedpersonen John bor i en treværelseslejlighed med sine forældre, en lillesøster og en storebror. Broren får 'Beatleshår', bliver medlem af et band og gør oprør. Faren er ikke helt fin i kanten under 60'ernes velstandsstigning. John er 'mors gode dreng' midt i alle tidens omvæltninger og han forholder sig henholdsvis tøvende, uforstående og med forundring til oplevelser i familien, i vennekredsen og blandt jævnaldrende. John finder langsomt frem til den vej, han vil gå.

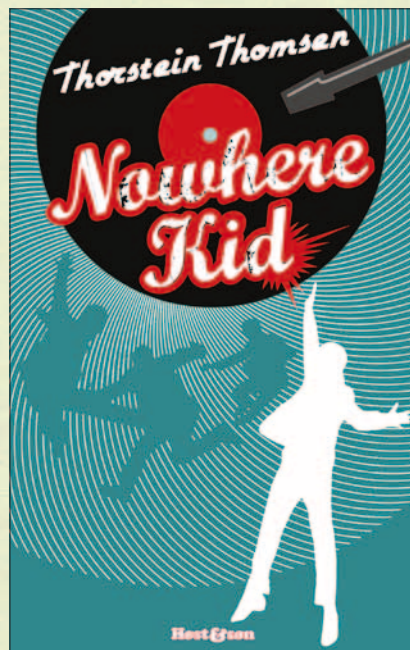
Nowhere Kid er på 127 sider, og målgruppen er 7. – 10. klasse. Bogen er en rimelig letlæst, realistisk ungdomsroman, men den byder samtidig på en del i forhold til 'isbjergteknikken', hvor personer fx siger noget, og der samtidig ligger en masse under.

At den epokegørende popgruppe The Beatles opstår, og at gruppen skaber en ungdomskultur omkring sit udseende ('Beatleshår' m.m.) og bliver symbolet for det begyndende ungdomsoprør, er historiske fakta. Fiktionen kommer ind der, hvor Thorstein Thomsen meddiger om Johns livsomstændigheder - ud fra det rimeligt sandsynlige.

Pædagogisk vejledning til bogen

The Beatles er såmænd fint nok, men en rap her og der ville være godt, er sikkert mange elevers holdning. Det er afsættet for den vejledning, der er udarbejdet til romanen.

At lytte til en dansk rap kræver opmærksomhed. At lytte til gamle Beatles-sange kræver engelskundskaber og også en villighed til at gå efter en anden tidsånd. De tidstypiske og epokegørende Beatles-sange kan findes alle vegne og er

Nowhere Kid & VIA CFU

- Lån romanen til din klasse i udlånssamlingen på ► viacfu.dk/409
- Der finder du også den pædagogiske vejledning på linket 'W'

W

til at relatere sig til i forhold til 2012-musik, som repræsenterer den nutidige ungdomskultur.

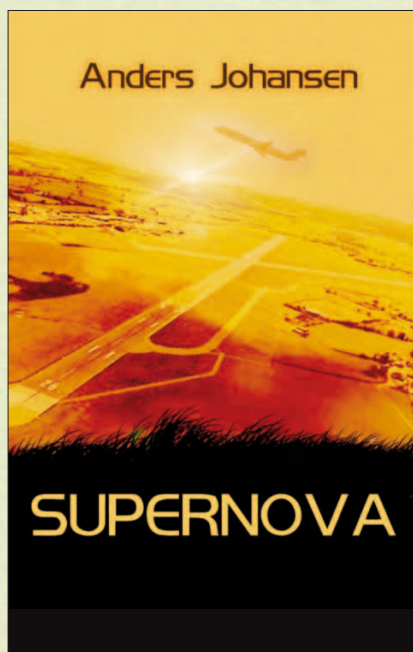
I vejledningen er der lagt op til, at de musiknumre, der fremhæves i romanen, skal ses af eleverne

– fx med en opgave som denne, hvor der er vist de sange og grupper, som optræder i romanen:

TITLER (se musikvideoerne på YouTube)	SAMMENHÆNG MED FORTÆLLINGEN
<i>Twist and shout</i> (s.6) Beatles	
<i>Return to sender</i> (s.2) Elvis Presley	
<i>Pepino</i> (s. 19) Raquel Rastenni	
<i>I need you</i> (s. 37) Rolling Stones	
<i>Nowhere Man</i> (s. 70, 76 og 90) Beatles	
<i>So mystifying</i> (s. 70) Kinks	
<i>Walking the dog</i> (s. 90) Rolling Stones	
<i>Take it easy</i> (s. 115) Leo Mathiesen	

VIA CFU's team for
dansk udskoling

Anders Johansen: Forfatteren, der skriver så eleverne synger - og læreren nynner med

Af Finn Bangsgaard

*The truth is
You can't hide from the truth
And the truth hurts
'Cause the truth is all there is*

Ovennævnte strofe fra duoen Molokos Truth indrammer Anders Johansens *Supernova*, hvor Sten fra containerpladsen med de store overarme og det lave selvværd ikke vil indse sandheden. Fordi den gør ondt, kræver erkendelse og et smerteligt opgør.

Dette er blot et enkelt eksempel på Anders Johansens evne til set up. Han doserer eminent antydningerne af en senere forekommende handling – også når det kommer til set up med karakter af musikreferencer.

Stjernebøgerne, som indledes af *Supernova*, er en uafhængig trilogi, der har to ting til fælles. En titel fra rummet og en gæsteoptræden af forfatteren himself i bogen.

Sult og svigt under Sydkorset handler om trekløveret Rune, Jonas og Tiana og deres dannelsesrejse til Bolivia i sommerferien mellem 2. og 3.g. Tiana og Rune er kæresten. Jonas er deres fælles ven. Jomfru og sulten. Ikke mindst efter den forbudte

frugt, Tiana, med de seks sexede kilo for meget. Sulten er svær at styre. Og det gør det ikke bedre, at Rune vælger med guitar og sang at spille Love is a losers game, Your body is a wonderland og synge linjer som:

*I'm broken down
and hungry for your love
with no way to feed it
... I was lost, I was lost,
crossed lines I shouldn't have crossed ...*

Sidste bind i trilogien er *Stjerneskaelv* og handler om Livs kamp for at få mening tilbage i tilværelsen efter storesøsterens død i en trafikulykke. Sorgen kaster Liv ud i et kontrolhelvede i form af en livstruende spiseforstyrrelse, og hun ender på Slusegården sammen med andre unge piger med ondt i livet, hvilket beskrives i sanglinjer undervejs:

*I've come to hate my body
and all that it requires in this world*

*Just once in my life
I think it'd be nice
just to lose control -*

Men længe inden stjernebøgerne benyttede Anders Johansen sig af musikreferencer. I *Sølvbroen* fra 1997 er Kurt Cobain fra Nirvana skrevet ind. Jeg var noget spændt, da jeg for to år siden for første gang læste *Sølvbroen* med en klasse – hvordan ville 7.A modtage en bog fra 1997? Men bogen holder maks! (Og ikke kun fordi Amy Winehouse i 2011 blev medlem i CLUB 27). *Sølvbroen* er fortællingen om Kristoffer, der tvinges på kanotur i det svenske med faren, fordi nyheden om forældrenes skilsmisse skal breakes. Men

den handler ikke om et forlist ægteskab. Det er meget værre.

Nirvana- og Molokosangene var i øvrigt en bonusgave, som forfatteren fik foræret via sin meget musikinteresserede søn. Senere har han måtte gå mere på jagt efter motivisk intertekstualitet i musik, der 'passede'.

I de to seneste romaner, *Tranedans* og *Hullet*, er der skruet ned for musikken, men ikke for set up, relevans i forhold til fælles læsning eller litterær kvalitet. I løbet af forsommeren afsløres det i øvrigt, om Anders Johansen vinder Nordisk Børnebogspris 2013 med *Hullet*.

Mine klasser læser altid mindst en roman af Anders Johansen hvert skoleår, og de glæder sig hver gang til den næste. Ligesom deres lærer.

Anders Johansen & VIA CFU

Anders Johansen er rigt repræsenteret i vores udlånssamling:

- Hullet (2012)
- Tranedans (2010)
- Stjerneskaelv (2008)
- Sult og Svigt under Sydkorset (2005)
- Supernova (2002)
- Jordens skød (1999) og Askeslottet (2000) - de to første bind i trilogien om Raklos rejse
- Sølvbroen (1997)
- Kærlighedens labyrint (1994)
- Djævlaeld (1988)

Find præsentation af bøgerne og undervisningsideer til otte af romanerne på

➤ viacfu.dk/duo

Musik-kurser

■ ■ iPads i musikundervisningen

Teknologi i musikundervisningen tilbyder elever og musiklærere helt nye muligheder for at arbejde med fagets undervisningsmål. En iPad med GarageBand kan bruges som et musikinstrument, til melodi- og akkordtræning, som kompositionsværktøj, som et lille lydstudie og til bedre forståelse af musikarrangement. Kom og afprøv mulighederne selv.

Målgr. Musiklærere og andre interesserede
Pris 1050 kr.

Kursusnummer CFU13050

Tid 30. september 2013 kl. 9 - 15
Instr. Pæd. konsulent Niels Leonhard Rebsdorf, Kolding
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Kursusnummer CFU13051

Tid 7. oktober 2013 kl. 9 - 15
Instr. Pæd. konsulent Niels Leonhard Rebsdorf, Kolding
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

■ ■ Let's go again - Boysens musiktime 2

Nye sammenspilsnumre og tips og tricks til god sammenspilsundervisning. Hvordan får man som musiklærer lidt mere overskud under indstudering af nye numre? Hvordan sikrer man, at alle elever bliver udfordret og ventetiden bliver minimeret? Hvordan kan du lave en god sammenspilskultur? Alt dette og måske mere til får du med Boysens Musiktime 2.

Målgr. Musiklærere
Pris 825 kr.

Kursusnummer CFU13040

Tid 9. september 2013 kl. 9 - 15
Instr. Forfatter og folkeskolelærer Anders Smith Boysen, Horsens
Sted Tjørring Skole, Gilmosevej 20, Herning
Tilmeldingsfrist 12. august 2013

Brug musikkens verden

2-dages kursus i at bruge musikoplevelser til at skabe inspirerende undervisning

Skal din skole have en skolekoncert, et teaterstykke, en danseforestilling eller et andet af de næsten 10.000 tilbud, der hvert år bringer levende kunst ind i skolen?

Kurset fokuserer på, hvordan man kan gribe denne chance som indgang til emner og forløb, der kan berige den daglige undervisning. Emner som tværfaglighed, kunst, læring, æstetiske læreprocesser, relation til læreplanerne m.m. berøres.

Arbejdsmetoden vil være en blanding af praksisøvelser på baggrund af koncertbesøg på Musik i Tide Festival i Næstved, op-

læg ved eksperter, samt individuel og fælles refleksion.

Sted: Næstved, 7.-8. oktober 2013

Tid: Mandag 7. oktober kl. 9:00
til tirsdag 8. oktober kl. 16:00

Pris: kr. 2400 + moms

Beløbet inkluderer kursus, materialer, to overnatninger og forplejning

Tilmelding: Mail til lms@lms.dk

Pædagogisk konsulent for
de praktiske og musiske fag
Kirsten-Marie Kjær

Hvad ser du, når du lytter?

Musik kan noget med sanser, indlevelse, glæde og stemning
– men kan ikke altid forklares med ord.

Her står billedkunsten som udtryksform på spring ...

Nye vinkler og anderledes kunst opstår, når børn får lov til at give udtryk for deres oplevelser med musik gennem billedkunsten.

Jeg husker selv meget klart en dag fra min egen billedkunstundervisning i folkeskolen, hvor vores lærer satte et stykke klassisk musik på og spurgte: Hvad ser I?

Vi lyttede – og vi så. Musikken frembragte så mange billeder fyldt med følelser, og vores indtryk stod på spring for at komme ud gennem penslerne ned på papiret.

Fortæl gennem billeder

Musik kan føles, men ikke altid forklares med ord. Med en billedlig skildring går det meget lettere. Børn er rigtig gode til at se musikken og derudfra skabe de mest fantastiske billeder, netop fordi de mærker og har lyttet til musikens toner.

Det er som om, musik og billeder er gemt et bestemt sted, ikke langt væk, men er klar til at komme frem, når vi mest har brug for det, eller når vi mindst venter det. De to fag, musik og billedkunst, lever hånd i hånd. Sammen kan de være med til, at børnene får oplevelser og indtryk, som de vil gemme og huske mange år frem.

...Lad musikken spille, og penslen vil danse.

Musikstykker, der sætter gang i farverne

'Svanesøen'

af Tjajkovskij

Fortæl gerne eventyret Svanesøen først. Om den smukke Odette, der er prinsesse om natten og svane om dagen...

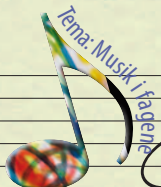
'Verden er i farver'

af Lis Sørensen

'Relax'

Meditation Music

Musikken kan findes på youtube, på spotify, på biblioteket
– eller i din LP/CD-samling ;-)

VIA CFU's team for
de humanistiske fag
v/Henrik S. Larsen

Brug musikken som indgang til historien

Musikvideoer og sangtekster er oplagte og levende afsæt for forståelse for andre tider og tænkemåder. Der findes mange sange, man kan inddrage i historie- og samfundsfagsundervisningen.

Her er et par eksempler:

Internationale

Legendarisk arbejdersang, som findes i to forskellige udgaver; en kommunistisk version *Rejs jer fordømte ...* og en socialdemokratisk *Flyv højt vor sang på stærke vinger*. Sammenlign evt. den revolutionære og den reformistiske udgave.

Man binder os på mund og hånd

Liva Weel synger den kendte sang af Poul Henningsen. Sangen er både et opgør med institutionen ægteskabet og med den tyske besættelsesmagt i Danmark i 1940'erne. Sangen kan evt. sammenlignes med 'Outlandish' mere moderne udgave med en noget ændret tekst.

I kan ikke slå os ihjel

Støttesangen til Christiania, hvor kendte danske sangere er gået sammen under navnet 'Det internationale sigøjnerkompagni'. Sangen var en reaktion på Tom Lundens/Bifrosts oplevelser med en politiaktion på Christiania. Inddrag evt. den amerikanske protestsang *We shall overcome* og historien bag denne sang.

Jutlandia

Kim Larsens sang om Jutlandia, som fungerede som hospitalsskib under Koreakrigen. Under Den Kolde Krig blandede Danmark sig helst ikke i de militære aktioner, i stedet sendte man et hospitalsskib, som kunne tage sig af de sårede soldater.

Hvidsten Kro

Lars Lilholt Band synger om den danske modstandsgruppe Hvidstengruppen, der eksisterede i årene 1943 – 1944.

Skipper Clements morgensang

Selv om sangen referer til Grevens fejde

1534 – 1536, så blev den flittigt brugt af EF modstanderne op til afstemningen i 1972. Sangen er skrevet af Ebbe Kløvedal Reich.

Jeg drømte mig en drøm i nat

Sangen er på en cd i CFU's emnesæt 'Mærk vikingetiden'. Kassen indeholder også genstande (kopier) fra vikingetiden,

bl.a. brætspil, drikkehorn og et par runesten i ministørrelse.

Du kan låne kassen hjem til brug i din undervisning. Søg den på viacfu.dk > Søg og bestil med søgeordene 'Mærk vikingetiden' eller find den direkte på

> viacfu.dk/382

Musikvideoer

Musikvideoer er også oplagte i undervisningen. Brug fx denne reklame for Pepsi som opstart på et emne om Romerriget. Den kommercielle, men flotte musikvideo er bygget op om tre kvindelige gladiatorers kamp i Colosseum.

Se videoen på youtube på

> eksterntlink.dk/381

Hent en lærervejledning til videoen (pdf)

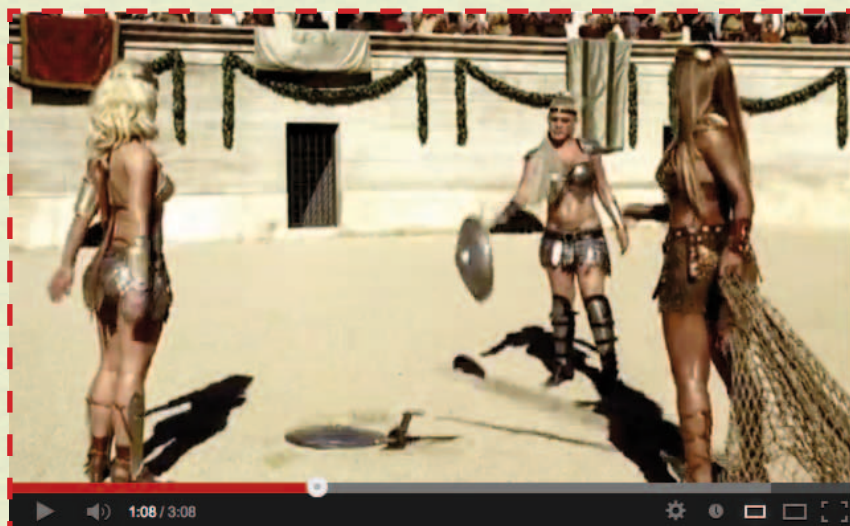
Scan QR-koden eller gå via linket

> viacfu.dk/380

Video

Lærervejledning

VIA CFU's team for
specialundervisning
v/Linda Kolling Pedersen

Bliver eleverne bedre, hvis de lytter til Mozart, mens de arbejder?

Mozart-effekten

Mozart-effekten blev lanceret i 1993 i et af verdens fineste videnskabelige tidsskrifter, Nature. Her fortalte en gruppe forskere fra University of California under ledelse af psykologen Frances H. Rauscher, at de havde fundet forbedrede præstationsevner blandt collegestuderende, som havde lyttet til Mozarts musik.

Men hvad er Mozart-effekten? Hvordan påvirker den os? Og er det noget vi kan bruge i forbindelse med læring?

Har du hørt om Mozart-effekten?

Er det ikke noget med, at man lærer bedre ved at høre Mozart, mens man arbejder?

Jo, man mener, at lige præcis Mozarts musik skal give indlæringsmæssige fordele, så man lærer både hurtigere og mere effektivt.

Åh - er det lige som de i de mange intelligenser, hvor Gardner mener at nogle besidder den musikalske intelligens?

Lav selv animationsvideo

Den lille animationsvideo er produceret online med programmet xtranormal.

Programmet kan bruges med dansk, engelsk eller tysk talesyntese.

Få dit budskab frem på en sjov og anderledes måde - og lav en videosekvens uden selv at komme i fokus.

Prøv selv på

> xtranormal.com

Vil du vide mere

om Mozart-effekten, så se og hør resten af dialogen på 2 min og 40 sek. på > eksterntlink.dk/410

reflex

Kursusplan

FOR UNDERVISERE I GRUNDSKOLEN

Nr. 1 · APRIL 2013

Konsulenter og ledelse

Dansk indskoling

Marianne S. Pedersen
mspe@viauc.dk
87 55 27 16

Fremmedsprog

Lisbeth Wagener
lw@viauc.dk
87 55 27 21

It og medier

Peter Søgaard
peso@viauc.dk
87 55 27 82

Dansk mellemtrin
Idræt
Med Skolen I Biografen

Helle Rahbek
hera@viauc.dk
87 55 27 17

Geografi, historie,
kristendomskundskab
og samfundsfag

Henrik S. Larsen
hsla@viauc.dk
87 55 27 65

Specialundervisning

Linda Kolling Pedersen
lkpe@viauc.dk
87 55 28 33

Dansk mellemtrin
Dansk indskoling
Idræt

Sara Sejerskild
sara@viauc.dk
87 55 28 48

Natur/teknik, biologi,
historie, samfundsfag

Jens Rahr Schmidt
jers@viauc.dk
87 55 27 19

Kommunikation
Dansk som andetsprog

**Lotte Svane
Strange Petersen**
losv@viauc.dk
87 55 28 37

Dansk udskoling

Finn Bangsgaard
fb@viauc.dk
87 55 27 64

Naturfag, humanistiske fag
Internationalisering
Skolemessen

Kaare Øster
kaos@viauc.dk
87 55 28 28

Innovation i Folkeskolen

**Rune Overvad
Skibelund Schou**

ruos@viauc.dk
87 55 28 37

Dansk udskoling

Hanne Schriver
hasc@viauc.dk
87 55 28 25

Matematik
Fysik/Kemi
Natur/teknik

Ole Haubo Christensen
oleh@viauc.dk
87 55 28 10

Lennart Svensson

Centerchef

87 55 27 02
ls@viauc.dk

Dansk udskoling
Internationalisering
Kristendomskundskab

Kurt Thybo
kth@viauc.dk
87 55 27 18

Matematik,
Fysik/Kemi
Geografi

Søren Østergaard
soe@viauc.dk
87 55 27 22

Poul Mortensen

Afdelingsleder

87 55 27 03
pmo@viauc.dk

Dansk som andetsprog
Innovation · UEA
Specialpædagogik

Anny Overgaard
aov@viauc.dk
87 55 27 23

Praktisk musiske fag
Kulturprojekter

Kirsten-Marie Kjær
kmk@viauc.dk
87 55 27 20

Søren Grosen

Afdelingsleder

87 55 28 15
sg@viauc.dk

Fremmedsprog

Charlotte S. Pedersen
csp@viauc.dk
87 55 27 67

It og medier

Peter Bak-Jensen
pbak@viauc.dk
87 55 27 81

Ebbe Raun

Afdelingsleder

87 55 27 80
er@viauc.dk

Kursusplan 2013 - 2014

Dansk indskoling

Læsning for begyndere	6
Digital læsning	6
Læsning 1	6
Læsning 2	6
Børnehaveklasseledernes temadage	7
Læs skønlitteratur på alle trin	7
Børnenes U-landskalender 2013	7
Skriv løs i indskolingen?	7
Rundt om danskfaget i 1. og 2. klasse	8
Netværk for børnehaveklasseledere	8
Klasseledelse og differentiering med CHIPS testen i hånden	8
Læs fakta i indskolingen	8
Fandango - nu til hele indskolingen	9

Dansk mellemtrin

iPad og tablet i danskundervisningen på mellemtrinnet	9
Genrelæsning og - skrivning på mellemtrinnet	9
Hvordan kobles grammatik med bevægelse	9
Eventyrlige rødder	9
Positiv psykologi i skolen	10
Animationsfilm i undervisningen	10
Sådan kan tekst og billede gå hånd i hånd ..	10
Læs ind og ud	10

Dansk udskoling

Prøveform B/10.klasse-prøven i mundtlig dansk ..	11
AKTIV læsning og skrivning i overbygningen ..	11
Ti de kan li'	11
Kom bag om nyhederne:	
Bliv skarp til at undervise i medier	11
Dansk med de store 2013 - Herning	11
Dansk med de store 2013 - Aarhus	12
2 kr. og 25 øre	12
Hvad skriver eleverne om	
- og hvordan skal de skrive?	12
L.O.C. og de syv dødsyndere	12
Skolebibliotekarernes dag	12
Udfordrende billedfortællinger til overbygningen	13
Dokumentarfilm til overbygningen	13
Fandango Plus - vinkler på dansk	13
Årets prøver i dansk	13
Mobilen i danskundervisningen	13
Bliv klædt på	13
til de skriftlige afgangsprøver i dansk	13
Prøverne i maj 2014	14

Fremmedsprog

Forum for fremmedsprog - Tidlig sprogstart ..	14/17
Engelsk - og elever med særlige behov	14
Engelsk, iPads og Apps	14
Tysklærernes dag	15
Evalueringsformer i engelsk	16
LingoRap/Lingo Tech Workshop	16
Nytænkning og digital engelsk i udskolingen ..	16
Aktuelle Landeskunde - Kursus i Lübeck	16
Programmer og tjenester til fransk- og tyskundervisningen	16

Historie · Kristendomskundskab · Samfundsfag

Brug genstande fra Moesgaard Museum	16
Fælles Mål 2009 i historie - hvordan gøres historie levende?	18
Kontrafaktion	18
At filosofere med Kierkegaard	18
Inspiration til historieundervisningen på mellemtrinnet	18
Kristendomskundskabens dag	18
Digital kristendomskundskabsundervisning med fagportalen	19
Samfundsfagets dag	19
Når faget er udtrykket	19

It og medier

IWB grundkursus - kom i gang med IWB	19
Smartphones i undervisningen	19

Matematik

Specialundervisning i matematik	20
Matematik i indskolingen	20
Har du talt med dine elever i dag?	20
Matematik i bevægelse	20
Elever med matematikangst	20
IT kørekort for matematiklærere modul 1-2	21
IT kørekort for matematiklærere modul 3-4	21
Arbejdshukommelse og matematiklæring	22
Cooperative Learning i matematik	22
GPS - og udematematik	22
IWB og matematik	22
Matematik - En for alle - alle for en	22

Naturfag

Fotosyntesen og respiration	23
Vand på kryds og tværs	23
Naturfag i spill	23
Fællesfaglig naturfagsprøve	23
Luk verden ind i klasseværelset	24
Elektronik for dummies	24
Fysik/kemi-lærerens dag	24
Geografiens dag	24
Natur/Teknik 1. - 6. klasse	24
Studietur til energigiganten Island	25
Flerfaglige trimål	25
Arbejds måder og tankegange i natur/teknik	25

Praktiske og musiske fag

Min iPad er min nye skiteseblok	26
Let's go again - Boysens musiktime 2.	26
Billedkunst - Vilde ideer, stor faglighed	27
iPads i musikundervisningen	27
Eventyrlige rødder	9

Internationalisering

eTwinning - lærende fællesskab for skoler i Europa	27
---	----

Pædagogiske temaer

En online håndsrækning til it-rygsækken	28
Skab inklusion med Classbuilding og Teambuilding	28
Coaching i samtalen I	29
Coaching i samtalen II	29
Mindfulness	29
Skolebibliotekarernes dag 2013	29

Inspiration til din undervisning

Gratis kursus eftermiddage	
Dansk	30
Dansk som andetsprog	30
Engelsk	31
Tysk og fransk	31
Matematik og naturfag	31
Undervisning i innovation	31
Specialundervisning	31

Film i skolen

Levende undervisning med levende billeder

Se side 27

Kontakt

TELEFON

Omstilling til alle funktioner 87 55 27 00

Telefontid

Mandag - torsdag 9.00 - 15.00

Fredag 9.00 - 14.00

Når omstillingen er lukket:

Benyt venligst direkte numre - se viacfu.dk > Kontakt

Informationsafdelingernes åbningstid

Mandag - torsdag 9.00 - 16.00

Fredag 9.00 - 14.00

Fleksibel åbningstid

Grupper kan i Informationssamlingen aftale besøg, der går ud over almindelig åbningstid. Kontakt afdelingen eller konsulenten for fagområdet for en aftale.

ADRESSER

VIA Center for Undervisningsmidler · Herning
A.I. Holms Vej 97, 7400 Herning

VIA Center for Undervisningsmidler · Aarhus
Halmstadgade 2, 8200 Aarhus N

E-mail: cfu@viauc.dk

KURSUSSEKRETARIAT

Jytte Rohde
jyro@viauc.dk
87 55 28 12

Lotte Christensen
loch@viauc.dk
87 55 28 05

Sandra Jensen
saje@viauc.dk
87 55 27 61

Tina Agesen-Pagh
tap@viauc.dk
87 55 27 04

FERIELUKNING 2013

Sommerferie Uge 28, 29, 30 og 31

Efterårsferie Uge 42

Juleferie 23. december 2013 - 1. januar 2014

Se også CFU's kalender på viacfu.dk

Om kurserne

Tilmelding til CFU's kurser i skoleåret 2013/2014

Du kan tilmelde dig online på viacfu.dk/kurser.

Bemærk, at der i år ikke er en fast dato for sidste frist for tilmelding. Hvor intet andet er nævnt, er tilmeldingsfristen 1 måned før 1. kursusdag.

Alle CFU's kursusgebyrer er inklusiv forplejning og evt. materialer, men eksklusiv moms.

Optagelse og afslag

Ved online tilmelding får du en autogenerated svarmail, som bekræfter, at vi har modtaget din ansøgning.

Bemærk, du er ikke optaget på kurset, før du modtager en bekræftelse fra kursusadministrationen. Denne bekræftelse udsendes via mail, så det er en god idé at meddele os evt. ændringer i mail og arbejdssted.

Beslutningen om gennemførelse vil normalt foregå omkring 1 til 2 måneder før kursets afvikling. Du vil straks efter sidste frist for tilmelding modtage besked om gennemførelse eller aflysning.

Der er ofte ledige pladser på de kurser, vi vælger at gennemføre, så vær opmærksom på, at du kan tilmelde dig online indtil 14 dage før kurset. Er du senere ude end 14 dage før, ring da til kursusadministrationen for at få hjælp med tilmeldingen.

Tilmelding til CFU's kurser er bindende.

Afbud

Det er skolen, der har købt pladsen på kurset. Den kan overdrages til en kollega i tilfælde af, at du selv bliver forhindret.

Ring til vores kursusadministration for at melde afbud/oplese, hvem der kommer i stedet.

De fleste kurser er pålagt et deltagergebyr. Dette gebyr opkræves under alle omstændigheder.

Forslag til nye kurser

Du er altid velkommen til at indsende idéer til nye kurser samt rekvirere kurser direkte til skolen/kommunen. Benyt evt. kataloget til at få idéerne. Kontakt kursusadministrationen eller henvend dig til den faglige konsulent, der har med området at gøre.

Tilbuddet gælder også, hvis I skal have hjælp til afholdelse af en pædagogisk dag på skolen.

Se konsulentoversigten på side 2.

viacfu.dk/minekurser

Har du oplyst os dit brugernavn til UNI-login, kan du gå direkte til de kurser, du er tilmeldt.

Her kan du se status på din kursustilmelding.

Når du er optaget på kurset, kan du finde deltagerliste og andre praktiske oplysninger.

Har du ikke et UNI-login, kan du logge på med den mailadresse, du oplyste ved tilmeldingen.

Køb CFU-kurset hjem til skolen – eller bestil jeres helt eget

VIA CFU's nye kursustilbud består af topaktuelle, faglige kurser til dig og din skole - alle med materialer og praksisnærhed i centrum. Men passer kursusplanen ikke lige i jeres kram eller kalender, kan I også købe vejledning og kursusvirksomhed fra VIA CFU hjem til jer - når det passer jer.

Køb et færdigt kursus hjem på skolen

Er I en større gruppe, der gerne vil deltage i et kursus, eller passer vores kursusdatoer bare dårligt, så brug reflex som idekatalog, køb kurset til jeres skole og bestem selv tid og sted.

VIA CFU er behjælpelig med det praktiske omkring planlægningen.

Køb et specialdesignet forløb til netop jeres behov

Har I nogle specielle temaer og ønsker til et kursus, en pædagogisk dag eller et længere forløb, så ring eller mail om et møde med en af vores pædagogiske fagkonsulenter. Konsulenten hjælper med opgavens indhold og omfang og udarbejder herefter et tilbud med forslag til, hvordan opgaven kan gribes an.

Det første planlægningsmøde er gratis.

Ideer og forslag til rekvirerede kurser

Mulighederne for et kursus til jer er utallige. Skal det være:

- Introduktion til iPads/tablets i fagene
- Film og tv-udsendelser i fremmedsprogsundervisningen
- Ro, rum og rammer - om klasseledelse
- eller noget helt fjerde?

Få flere ideer på > viacfu.dk/rekvireredekurser

Kontakt os for et godt tilbud:

Kursusafdelingen

v/Poul Mortensen på 87552703 / pmo@viauc.dk

Eller kontakt en af vores fagkonsulenter

- Se side 2 i denne kursusplan eller på > viacfu.dk/kontakt

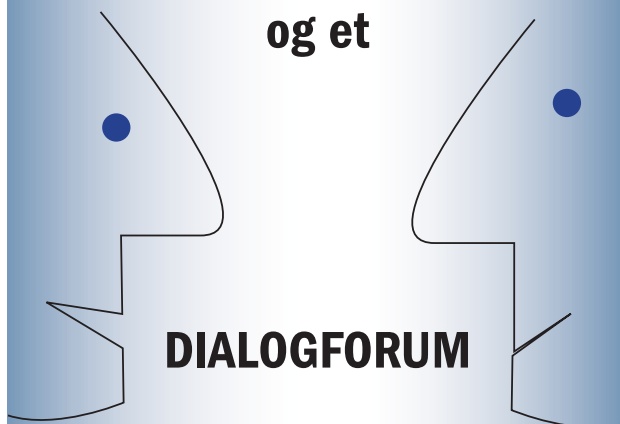

Mine CFU-kurser

Se din egen
aktuelle kursusstatus
på

viacfu.dk/minekurser

Her finder du deltagerlister,
kursusmaterialer
og et

hvor alle fra et givent kursus
kan skrive sammen med
inspiration og opfølgninger.

VIA >
CENTER FOR UNDERVISNINGSMIDLER

Humanistiske fag

Pædagogiske konsulenter
Marianne S. Pedersen · Sara Sejrsild

DANSK indskoling

■ ■ Læsning for begyndere

- at lære at læse
- at lære at forstå

Et kursus for lærere og pædagoger, der ønsker viden om og inspiration til læseundervisningen i de første skoleår

Målgr. Læseundervisere i indskolingen, specialundervisningslærere, læsevejledere og andre interesserede
Pris 1570 kr.

Kursusnummer CFU13829

Tid 21. og 22. august 2013, begge dage kl. 9 - 15
Instr. Pæd. konsulent, master i læse- og skriveidaktik Marianne Skovsted Pedersen, VIA CFU
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N
Tilmeldingsfrist 15. juni 2013

■ ■ Læsning 1

Kursets formål er at styrke deltagernes faglige indsigt og kompetence i arbejdet med at tilrettelægge, gennemføre og evaluere en differentieret læseundervisning

Målgr. Børnehaveklasseledere og dansk lærere i indskolingen
Pris 5200 kr.

Kursusnummer CFU13833

Tid 23. - 25. september samt 5. og 6. november 2013, alle dage kl. 9 - 15
Instr. Læsekonsulent Kirsten Kamstrup, Daugård
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning
Tilmeldingsfrist 10. august 2013

■ ■ Læsning 2

Formålet er at videreføre de tanker, der blev præsenteret på Læsning 1. Her blev mange ideer og værktøjer introduceret, men hvordan er det gået med at få dem implementeret?

Målgr. Børnehaveklasseledere og dansk lærere i indskolingen
Forudsætninger: Gennemført Læsning 1
Pris 3300 kr.

Kursusnummer CFU14819

Tid 18. og 19. februar samt 7. april 2014, alle dage kl. 9 - 15
Instr. Læsekonsulent Kirsten Kamstrup, Daugård
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning
Tilmeldingsfrist 5. januar 2014

■ ■ Digital læsning

www.laese maskinen.dk

Læs fakta og fiktion digitalt i begynderundervisningen. Turbine Forlaget præsenterer og gennemgår www.laese maskinen.dk, der tilbyder de yngste læsere mulighed for læsning, oplæsning, ordtræning, interaktivitet, boganmeldelse mv.

Målgr. Pædagoger, lærere, læsevejledere og specialundervisningslærere, der arbejder med læsning af såvel fiktion som faglitteratur på de yngste klassetrin - 1.-3. klasse.
Pris 125 kr.
I samarbejde med Turbine Forlaget

Kursusnummer CFU13831

Tid 18. september 2013 kl. 14 - 16
Instr. Forfatter Peter Bejder
Forfatter Per Straarup Søndergaard
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Kursusnummer CFU13832

Tid 19. september 2013 kl. 14 - 16
Instr. Forfatter Peter Bejder
Forfatter Per Straarup Søndergaard
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

Tilmeldingsfrister
Hvor intet er angivet:
1 måned før kursusstart

■ ■ Børnehaveklasseledernes temadage

Elevernes skriftsprogliche kompetence udvikles bedst i samspil med hinanden og med rod i forskningsmæssigt forankrede metoder. På kurset gives bl.a. ideer til, hvordan den første bogstavskrivning og den første tekstskrivning kan sættes i gang og udvikles.

Målgr. SFO-pædagoger og børnehaveklasseledere
Pris 2350 kr.

Kursusnummer CFU13840

Tid 2. og 3. oktober 2013, begge dage kl. 9 - 15
Instr. Forfatter, foredragsholder og bevægelsespædagog Lotte Salling
Pæd. konsulent Lis Pöhler, Nationalt Videncenter for Læsning
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Kursusnummer CFU13841

Tid 11. og 12. november 2013, begge dage kl. 9 - 15
Instr. Forfatter, foredragsholder og bevægelsespædagog Lotte Salling
Pæd. konsulent Lis Pöhler, Nationalt Videncenter for Læsning
Sted VIA Lærerruddannelsen i Skive, Dalgas Allé 20, Skive

Kursusnummer CFU13842

Tid 13. og 14. november 2013, begge dage kl. 9 - 15
Instr. Pæd. konsulent Lis Pöhler, Nationalt Videncenter for Læsning
Forfatter, foredragsholder og bevægelsespædagog Lotte Salling
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

■ ■ Læs skønlitteratur på alle trin

Danskkonsulenterne på alle trin præsenterer nyheder, "oldies but goodies" og forslag til færdige undervisningsforløb til indskoling, mellemtrin og overbygning.

Målgr. Dansklærere på alle trin i grundskolen
Pris 250 kr.

Kursusnummer CFU13838

Tid 7. november 2013 kl. 13:30 - 16:00
Instr. Pæd. konsulent Hanne Schriver, VIA CFU
Pæd. konsulent Kurt Thybo, VIA CFU
Pæd. konsulent, master i læse- og skriveidaktik Marianne Skovsted Pedersen, VIA CFU
Pæd. konsulent Sara Sejrsild Rejsenhuis, VIA CFU
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Kursusnummer CFU13839

Tid 28. november 2013 kl. 13:30 - 16:00
Instr. Pæd. konsulent Kurt Thybo, VIA CFU
Pæd. konsulent, master i læse- og skriveidaktik Marianne Skovsted Pedersen, VIA CFU
Pæd. konsulent Helle Rahbek, VIA CFU
Pæd. konsulent Finn Bangsgaard, VIA CFU
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

■ ■ Børnenes U-landskalender 2013

- om Burmas børn

- følg Josefine Ottesen til Burma

Danida udgiver hvert år et anmelderost undervisningsmateriale i forbindelse med Børnenes U-landskalender.

Få inspiration til at tilrettelægge et spændende forløb for dine elever, her indtages trinmål fra fagene dansk og natur/teknik. Du får også mulighed for at møde forfatteren Josefine Ottesen, der skriver historien i årets elevbog.

Målgr. Undervisere i dansk, natur/teknik og kreative fag i 1.-4. klasse.
Pris 675 kr.

I samarbejde med Danida, Dansk Flygtningehjælp og PUC, Randers Kommune

Kursusnummer CFU13247

Tid 23. oktober 2013 kl. 10 - 15
Instr. Forfatter Josefine Ottesen, Svendborg
Fotograf Jeppe Gudmundsen Holmgren, København
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

Kursusnummer CFU13246

Tid 24. oktober 2013 kl. 10 - 15
Instr. Forfatter Josefine Ottesen, Svendborg
Fotograf Jeppe Gudmundsen Holmgren, København
Sted Værket, Mariagervej 6, Randers C

■ ■ Skriv løs i indskolingen?

- skriveundervisning,
der understøtter elevernes læseudvikling

Skriveundervisning skal give eleverne mulighed for at møde mange af hverdagens og skolens teksttyper og for at udtrykke sig på forskellige niveauer fra tegning og opdagende skrivning til mere konventionel skrivning. Eksempler fra materialet "Skriv Løs" inddrages.

Målgr. Pædagoger og lærere, der underviser i dansk i indskolingen
Pris 365 kr.

Kursusnummer CFU13827

Tid 19. november 2013 kl. 13 - 16
Instr. Pæd. konsulent, master i læse- og skriveidaktik Marianne Skovsted Pedersen, VIA CFU
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Kursusnummer CFU13828

Tid 26. november 2013 kl. 13 - 16
Instr. Pæd. konsulent, master i læse- og skriveidaktik Marianne Skovsted Pedersen, VIA CFU
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

Se forslag til forløb og kurser, I kan købe hjem til jeres egen skole på > viacfu.dk/rekvireredekurser

■ ■ Rundt om danskfaget i 1. og 2. klasse

Målet med danskundervisningen i 1. og 2. klasse er at gøre eleverne til kompetente og aktive skriftsprogsbrugere. Kurset, der primært har fokus på praksis, præsenterer en stor del af den faglige vifte, der udgør danskfagets indhold.

Målgr. Dansk lærere i første og anden klasse
Pris 3250 kr.

Kursusnummer CFU13826

Tid 3. december 2013, kl. 10 - 15
4. - 5. december 2013, begge dage kl. 9 - 15
Instr. Lærer og lærebogsforfatter Janus Madsen, Odense M
Pæd. konsulent Peter Søgaard, VIA CFU
Pæd. konsulent, master i læse- og skriveidaktik Marianne Skovsted Pedersen, VIA CFU
Lærer, journalist og afd. leder Kenneth Jakobsen Bøye, Aalborg
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Kursusnummer CFU14811

Tid 25. februar 2014, kl. 10 - 15
26. - 27. februar 2014, begge dage kl. 9 - 15
Instr. Lærer og lærebogsforfatter Janus Madsen, Odense M
Pæd. konsulent Peter Søgaard, VIA CFU
Pæd. konsulent, master i læse- og skriveidaktik Marianne Skovsted Pedersen, VIA CFU
Lærer, journalist og afd. leder Kenneth Jakobsen Bøye, Aalborg
Sted VIA Lærerruddannelsen i Skive, Dalgas Allé 20, Skive

■ ■ Netværk for børnehaveklasseledere

Har du lyst til at blive en del af et nyt fagligt netværk, der giver børnehaveklasseledere mulighed for at udveksle ideer, drøfte forskellige emner samt at blive orienteret og opdateret i forhold til CFU's ydelser? Så er chancen her. Det faglige netværk tænkes forankret i hhv. Aarhus, Herning og Skive. Eftermiddagen vil veksle mellem deltagernes egne korte oplæg og drøftelser samt input fra CFU's konsulent og/eller anden relevant person.

Målgr. Pædagoger og lærere, der arbejder i børnehaveklassen
Pris 100 kr.

Kursusnummer CFU14812

Tid 21. januar 2014 kl. 14 - 16
Instr. Pæd. konsulent, master i læse- og skriveidaktik Marianne Skovsted Pedersen, VIA CFU
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning
Tilmeldingsfrist 10. december 2013

Kursusnummer CFU14813

Tid 22. januar 2014 kl. 14 - 16
Instr. Pæd. konsulent, master i læse- og skriveidaktik Marianne Skovsted Pedersen, VIA CFU
Sted VIA Lærerruddannelsen i Skive, Dalgas Allé 20, Skive
Tilmeldingsfrist 10. december 2013

Kursusnummer CFU14814

Tid 28. januar 2014 kl. 14 - 16
Instr. Pæd. konsulent, master i læse- og skriveidaktik Marianne Skovsted Pedersen, VIA CFU
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N
Tilmeldingsfrist 10. december 2013

■ ■ Klasseledelse og differentiering med CHIPS testen i hånden

Kursusforløbet fokuserer på, hvordan der etableres et inkluderende læringsmiljø på baggrund af den viden iagttagelsesværktøjet "CHIPS" giver os.

Målgr. Indskolingslærere og andre interesserede
Pris 1220 kr.

Kursusnummer CFU14821

Tid 3. og 24. februar 2014, begge dage kl. 13 - 16
Instr. Selvstændig pæd. konsulent Jens Møller Andersen, Odense
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N
Tilmeldingsfrist 15. december 2013

Kursusnummer CFU14820

Tid 2. og 30. april 2014, begge dage kl. 13 - 16
Instr. Selvstændig pæd. konsulent Jens Møller Andersen, Odense
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

■ ■ Læs fakta i indskolingen

Hvordan klæder vi begynderlærerne bedst muligt på til mødet med de mange forskellige fagtekster, som de er omgivet af både i og udenfor skolen?

Målgr. Lærere og pædagoger, der arbejder med læseundervisning i 0.-1. og 2. klasse
Pris 365 kr.

Kursusnummer CFU14815

Tid 11. marts 2014 kl. 13 - 16
Instr. Pæd. konsulent, master i læse- og skriveidaktik Marianne Skovsted Pedersen, VIA CFU
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

Kursusnummer CFU14816

Tid 12. marts 2014 kl. 13 - 16
Instr. Pæd. konsulent, master i læse- og skriveidaktik Marianne Skovsted Pedersen, VIA CFU
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

**Inspiration til din undervisning i
DANSK I INDSKOLINGEN,
PÅ MELLEMLTRINNET
OG I UDSKOLINGEN**

**Gratis kursuseftermiddage
- se side 30 og 31**

■ ■ Fandango - nu til hele indskolingen

Fandango dækker nu hele indskolingen og kurset præsenterer hvorledes materialet arbejder med udvikling af elevernes danskfaglige kompetencer i de første skoleår.

Målgr. Pædagoger og lærere, der arbejder med danskfaget i indskolingen
Pris 225 kr.

I samarbejde med Forlaget Gyldendal

Kursusnummer CFU14817

Tid 1. april 2014 kl. 13 - 16
Instr. Pæd. konsulent, master i læse- og skriveidaktik Marianne Skovsted Pedersen, VIA CFU
Lærebogsforfatter Trine May, København K
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

Kursusnummer CFU14818

Tid 2. april 2014 kl. 13 - 16
Instr. Pæd. konsulent, master i læse- og skriveidaktik Marianne Skovsted Pedersen, VIA CFU
Lærebogsforfatter Trine May, København K
Sted VIA Lærerruddannelsen i Skive, Dalgas Allé 20, Skive

DANSK mellemtrin

Pædagogiske konsulenter

Helle Rahbek • Sara Sejrsild

■ ■ iPad og tablet i danskundervisningen på mellemtrinnet

Med udgangspunkt i egne erfaringer vil instruktøren fortælle og vise, hvordan iPad og tablet kan være med til styrke motivationen og det faglige i danskundervisningen. Det vil være en fordel at medbringe egen iPad eller tablet

Målgr. Dansk lærere på mellemtrinnet og andre interesserede
Pris 500 kr.

Kursusnummer CFU13469

Tid 10. september 2013 kl. 13 - 16
Instr. Lærer og iPad-entusiast Eva Sjølland, Tingstrup Skole
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

Kursusnummer CFU13470

Tid 11. september 2013 kl. 13 - 16
Instr. Lærer og iPad-entusiast Eva Sjølland, Tingstrup Skole
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

■ ■ Genrelæsning og - skrivning på mellemtrinnet

Kurset giver vinkler på en moderne danskundervisning, hvor genrelæsning dan-ner udgangspunkt for elevernes egen skrivning. Den ene dag er fiktion i fokus, og her er rammen CL. Andendagen er fagtekster på programmet, og her er det den australske genrepædagogik, der er omdrejningspunktet.

Målgr. Dansk lærere på mellemtrinnet
Pris 2100 kr.

Kursusnummer CFU13824

Tid 23. og 24. september 2013, begge dage kl. 9 - 15
Instr. Lærebogsforfatter Trine May, København K
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Kursusnummer CFU13825

Tid 30. september og 1. oktober 2013, begge dage kl. 9 - 15
Instr. Lærebogsforfatter Trine May, København K
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

■ ■ Hvordan kobles grammatik med bevægelse?

Sprog i Bevægelse

Er du en af de lærere, der rigtig gerne vil indføre bevægelse i din danskundervisning, men mangler inspiration, er dette kursus noget for dig. Du vil både høre, se, røre og gøre, mens du bliver inspireret og klædt på til Sprog i Bevægelse.

Målgr. Lærere på mellemtrinnet
Forudsætninger: Lyst til inspiration og bevægelse
Pris 705 kr.

Kursusnummer CFU13822

Tid 2. oktober 2013 kl. 13 - 16
Instr. Udvikler af Sprog i Bevægelse Merete Løvgreen, Sprogren
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Kursusnummer CFU13823

Tid 3. oktober 2013 kl. 13 - 16
Instr. Udvikler af Sprog i Bevægelse Merete Løvgreen, Sprogren
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

■ ■ Eventyrlige Rødder

Dyk ned i syv nordiske folkeeventyr og fyld rummet med guitarrock, stille ballader, funky gospel og moderne folkemusik. I materialet "Eventyrlige Rødder" finder du begge dele. Du vil lære syv nyskrevne børnesange, samt få inspiration til at arbejde med folkeeventyr på en kreativ måde. Kurset henvender sig både til dansk læreren, der gerne vil krydre den daglige undervisning med musik og sprudlen, til den ti-tommelfingrede musiklærer - og til den mere erfarne af slagsen, der gerne vil spille selv og lære børnene at synge flerstemmigt.

Målgr. Dansk lærere og Musiklærere og andre interesserede
Pris 950 kr.

Kursusnummer CFU13052

Tid 23. oktober 2013 kl. 9 - 15
Instr. Dansk- og musiklærer. Komponist Leif Lund Jakobsen, Hjørring
Dansk- og musiklærer. Tekstforfatter Christine Lund Jakobsen, Hjørring
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

■ ■ Positiv psykologi i skolen

Positiv psykologi og styrketræning
- at skabe trivsel, vækst og læring

Hvad er positiv psykologi?

Hvordan starter man arbejdet med positiv psykologi i skolen?

Hvilken betydning har positiv psykologi for børnenes engagement, motivation, trivsel og læring?

Disse spørgsmål og mange flere vil Helle Fisker besvare og underbygge med konkrete eksempler fra praksis.

Målgr. Lærere i folkeskolen
Pris 975 kr.

Kursusnummer CFU13820

Tid 5. november 2013 kl. 9 - 16
Instr. Pædagogisk udviklingskonsulent Helle Pagh Fisker, Vejle
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

Kursusnummer CFU13821

Tid 14. november 2013 kl. 9 - 16
Instr. Pædagogisk udviklingskonsulent Helle Pagh Fisker, Vejle
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

■ ■ Animationsfilm i undervisningen

På dette kursus vil du lære, hvordan du nemt kan lave små animationsfilm med Playmobil eller andre relevante rekvister.

Der indledes med et oplæg om animationsfilm samt en introduktion til de værktøjer, der skal anvendes.

Vi afslutter naturligvis med en præsentation af de producerede film.

På CFU kan du låne en kasse med udstyr til at lave små animationsfilm sammen med eleverne. I kassen er der kameraer og vejledninger til, hvordan du kommer i gang.

Målgr. Lærere i indskolingen og på mellemtrinnet
Forudsætninger: Alm. It-håndværksmæssige færdigheder
Pris 500 kr.

Kursusnummer CFU13472

Tid 20. november 2013 kl. 13 - 16
Instr. Lærer Rune Keller Pedersen, Spøttrup
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Kursusnummer CFU14400

Tid 19. marts 2014 kl. 13 - 16
Instr. Lærer Rune Keller Pedersen, Spøttrup
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

■ ■ Sådan kan tekst og billede gå hånd i hånd

Kognitiv litteraturredidaktik og visual literacy som indgange til arbejdet med billedromaner.

Med udgangspunkt i en introduktion til ovenstående undervisningsmetoder arbejdes primært med billedromaner, men også med graphic novels og bildebøger for mellemtrinnet.

Målet er at kvalificere arbejdet med disse tekster - både tekst og billede hver for sig - men ikke mindst samspillet mellem dem.

Målgr. Dansklærere på mellemtrinnet
Pris 750 kr.

Kursusnummer CFU14800

Tid 16. januar 2014 kl. 9 - 15
Instr. Lærer, cand.pæd. i dansk Anne Waagepetersen, Hinnerup
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning
Tilmeldingsfrist 1. december 2012

Kursusnummer CFU14801

Tid 23. januar 2014 kl. 9 - 15
Instr. Lærer, cand.pæd. i dansk Anne Waagepetersen, Hinnerup
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N
Tilmeldingsfrist 1. december 2012

■ ■ Læs ind og ud

- læseforståelsesstrategier på mellemtrinnet

Kurset introducerer et konkret bud på undervisning på mellemtrinnet i læseforståelse og i genrekendskab.

Med udgangspunkt i materialet Læs ind og ud præsenteres fire roller til en gensidig undervisning, og der gives eksempler på arbejdet med læseforståelse, sprog- og genrelære på en meningsfuld måde.

Hver kursist får en gratis bog

Målgr. Dansklærere på mellemtrinnet, specialundervisningslærere og læsevejledere.
Pris 750 kr.
I samarbejde med Gyldendal

Kursusnummer CFU14804

Tid 4. marts 2014 kl. 13 - 16
Instr. Lektor i dansk Elsebeth Otzen, Værløse
Lektor Marianne Hørup Bendtsen, København Ø
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

Kursusnummer CFU14805

Tid 5. marts 2014 kl. 13 - 16
Instr. Lektor i dansk Elsebeth Otzen, Værløse
Lektor Marianne Hørup Bendtsen, København Ø
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

DANSK udskoling

Pædagogiske konsulenter

Finn Bangsgaard • Hanne Schriver • Kurt Thybo

■ ■ Prøveform B/10.-klasse-prøven i mundtlig dansk

- Hvordan afvikles den i praksis?

Kurset handler om Prøveform B ved den mundtlige prøve ved FSA og den tilsvarende 10.-klasse-prøve i mundtlig dansk (FS10).

Ved folkeskolens mundtlige afgangsprøve bliver prøveform B mere og mere populær, og ved FS10 er prøveformen obligatorisk.

Ved prøveformen forbereder eleverne sig i undervisningstiden til prøven inden for et lodtrukket fordybelsesområde. Kurset uddyber, hvordan prøven virker i praksis.

Målgr. Dansk lærere på 9. og 10. årgang og prøveansvarlige
Pris 550 kr.

Kursusnummer CFU13046

Tid 2. september 2013 kl. 12:30 - 16:30
Instr. Fagkonsulent Lise Vogt, Rønde
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Kursusnummer CFU13047

Tid 9. september 2013 kl. 12:30 - 16:30
Instr. Fagkonsulent Lise Vogt, Rønde
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Kursusnummer CFU13485

Tid 16. september 2013 kl. 12:30 - 16:30
Instr. Fagkonsulent Lise Vogt, Rønde
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

■ ■ AKTIV læsning og skrivning i overbygningen

Kurset tager udgangspunkt i materialet ”**AKTIV læsning og skrivning i overbygningen**”, som bygger på fire læsevejlederes erfaringer i et turbodansksprojekt på Bornholm.

Der vil være konkrete eksempler på, hvordan lærerne kan tilrettelægge undervisningen, således at eleverne udvikler et kendskab til teksttyper, læseforståelsesstrategier og en aktiv læseindstilling.

Målgr. Lærere i udskoling, læsevejledere, specialundervisningslærere og ledere
Pris 550 kr.

Kursusnummer CFU13042

Tid 16. september 2013 kl. 13 - 16
Instr. Lærer og forfatter Birgitte Blomgren, Rønne
Læse- og skrivekonsulent, forfatter Helle Vaabengaard Pedersen, Nekso
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

■ ■ Ti de kan li'

Den nye, den smalle og den bedste ungdomslitteratur

Med udgangspunkt i egne, afprøvede undervisningsforløb vil jeg besvare følgende spørgsmål: Hvilke titler fra udlånssamlingen skal vi læse, hvornår skal vi læse dem og hvordan tilrettelægger vi litteraturarbejdet i udskoling? Der vil være praksisnære eksempler på litteraturopgaver og - aktiviteter, der fanger såvel bogdroppere som læseheste.

Tilmeld dig, og få på en dag styr på litteraturundervisningen i de ældste klasser.

Målgr. Dansk lærere i udskoling, skolebibliotekarer og andre litteraturinteresserede
Pris 780 kr.

Kursusnummer CFU13480

Tid 12. september 2013 kl. 9 - 15
Instr. Pæd. konsulent Finn Bangsgaard, VIA CFU
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

Kursusnummer CFU13481

Tid 18. september 2013 kl. 9 - 15
Instr. Pæd. konsulent Finn Bangsgaard, VIA CFU
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus

■ ■ Kom bag om nyhederne: Bliv skarp til at undervise i medier

Lær, hvordan danske aviser, netmedier og TV-stationer tænker og arbejder, få styr på genre- og kildetyper, og bliv skarp til, hvordan du bedre inddrager medier i din undervisning. Kursusdagen veksler mellem oplæg, eksempler, diskussioner og praktiske øvelser styret af journalist og forfatter Andreas Hansen, der har en fortid på bl.a. TV 2 News, TV Avisen, Ingeniøren og Berlingske Media.

Målgr. Dansk lærere 7. - 10. kl., skolebibliotekarer og andre interesserede
Pris 1100 kr.

Kursusnummer CFU13043

Tid 19. september 2013 kl. 9 - 16
Instr. Journalist og forfatter Andreas Sune Hansen, København S
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

■ ■ Dansk med de store 2013 - Herning

Inspiration til din danskundervisning i de ældste klasser

Inspiration til din danskundervisning i de ældste klasser. Kurset tilbyder nedslag i 5 faglige områder; en hver dag. Den nye ungdomslitteratur, film i undervisningen, essay og de journalistiske genrer, billeder og ældre tekster og en tur rundt i danskfaget.

Målgr. Dansk lærere i 7.- 9. klasse (10. klasse) og andre interesserede
Pris 5300 kr.

Kursusnummer CFU13479

Tid 16. - 20. september 2013, alle dage kl. 9 - 15
Instr. Pæd. konsulent Kurt Thybo, VIA CFU
Lektor Johannes Fibiger, Brabrand
Film- og mediekonsulent Keld Mathiesen, Aalborg
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

■ ■ Dansk med de store 2013 - Aarhus

5 dage, hvor du får inspiration til din danskundervisning i overbygningen. Hver dag er der fokus på det nyeste, temaer, genrer eller forhold, der er vigtige i danskundervisningen: De journalistiske genrer, ny ungdomslitteratur, reklamer, film, kunstbilleder, ældre tekster, læse- og retskrivningsprøven m.m.

Målgr. Danskklærere på 7. - 10. klassetrin
Pris 5300 kr.

Kursusnummer CFU13038

Tid 23. - 25. september 2013, alle dage kl. 9 - 16
26. - 27. november 2013, begge dage kl. 9 - 16
Instr. Lektor Johannes Fibiger, Brabrand
Pæd. konsulent Hanne Schriver, VIA CFU
Lektor Alice Nissen, Knebel
Konsulent og formand for opgavekommissionen
Søren Aksel Sørensen, Silkeborg
Film- og mediekonsulent Keld Mathiesen, Aalborg
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

■ ■ 2 kr. og 25 øre

Inspiration til at arbejde med Louis Jensens bog

Man kan redde et barn i Afrika fra at dø af sult for 2 kroner og 25 øre om dagen. Er det så ikke OK at stjele fra de rige og give til de fattige? Hovedpersonen i Louis Jensens anmelderroste ungdomsroman svarer "ja!". Bogens undervisningsmuligheder og etisk/eksistentielle tematik udfoldes på dette kursus af lektor Johannes Fibiger og cand. theol. Louise Højlund.

Målgr. Undervisere i dansk og kristendomskundskab i udskolingen
Pris 210 kr.
I samarbejde med Den Folkekirkelige Skoletjeneste i Silkeborg, KK44.

Kursusnummer CFU13487

Tid 26. september 2013 kl. 13 - 16
Instr. Lektor Johannes Fibiger, Brabrand
Cand. theol. Louise Højlund, KK44 Skoletjenesten
Sted VIA Lærerruddannelsen i Silkeborg, Nattergalevej 1, Silkeborg

Tilmeldingsfrister
Hvor intet er angivet:
1 måned før kursusstart

Inspiration til din undervisning i
DANSK I UDSKOLINGEN
Gratis kursusaftermiddage
- se side 30 og 31

■ ■ Hvad skriver eleverne om - og hvordan skal de skrive?

Skriftlighed til prøven og i undervisningen

Gennemgang af status og tendenser inden for de skriftlige afgangsprøver og bud på arbejde med skriftlighed i undervisningen.
Kurset giver indsigt i, hvad eleverne prøves i, og hvorledes undervisningen kan tilrettelægges, så eleverne får en alsidig kompetence.
Kursusholderen har bl.a. erfaringer som beskikket censor, faglig kvalitetssikrer ved læse- og retskrivningsprøverne og som dansk lærer i udskolingen.

Målgr. Danskklærere ældste klassetrin og læsevejledere
Pris 750 kr.

Kursusnummer CFU13486

Tid 30. september 2013 kl. 9 - 15
Instr. Pæd. konsulent Hanne Schriver, VIA CFU
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

■ ■ »L.O.C. og de syv dødssynder«

Er de syv dødssynder blevet til dyder i det moderne menneskes tilværelse? Med udgangspunkt i den danske rapper L.O.C.s tekster og andre udtryksformer som musikvideoer, artfotos og reklamefilm arbejdes der med de syv dødssynder som tema.
Alle udtryksformer behandler de syv dødssynder og sætter dem i relation til livet i det 21. århundrede og ikke mindst eksistentielle spørgsmål i eget liv.

Målgr. Danskklærere på 7. - 10. klassetrin og undervisere i kristendomskundskab
Pris 400 kr.

Kursusnummer CFU13493

Tid 29. oktober 2013, kl. 12:30 - 16.00
Instr. Efterskolelærer Lise Stadelund, Odense
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Halmstadgade 2, Aarhus N

■ ■ Udfordrende billedfortællinger til overbygningen

- eksemplificeret ved *Lejren, Tavs* og *De gale*

Hvad er der på færde i de nye billedfortællinger til de ældste?

Hvordan kan man tilrettelægge litteraturarbejde med billedbøger, billedfortællinger og graphic novels, der sigter mod at udvikle kompetente, bevidste og engagerede læsere af det med- og modspil, der opstår imellem tekst og billede i moderne billedfortællinger?

Kursisterne bedes medbringe *Lejren, Tavs* og *De gale*, som findes i CFU's udlånsamling.

Målgr. Dansk lærere på 7. - 10. klassetrin og skolebibliotekarere
Pris 450 kr.

Kursusnummer CFU13041

Tid 1. oktober 2013 kl. 12:30 - 16:00
Instr. Lektor og lærebogsforfatter Ayoe Qvist Henkel, Silkeborg
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

■ ■ Dokumentarfilm til overbygningen

- Aktuel udtryksform i dansk

Effektivt og højaktuelt kursus i dansk dokumentarfilms mange udtryksformer. Kursisterne indføres i filmklip fra det tilhørende undervisningsmateriale på dfi.dk

Fsa- og fs10- opgivelser kræver ikke-fiktive udtryksformer.

Dette er et spændende og lettilgængeligt bud, som eleverne vil elske!

Målgr. Dansk lærere 7. - 10. kl.
Pris 550 kr.

Kursusnummer CFU13044

Tid 22. oktober 2013, kl. 12:30 - 16
Instr. Lærer, filmproducer og læremiddelforfatter
Malene Rungvald Christensen, København
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

■ ■ Fandango Plus - vinkler på dansk

Et nyt dansksystem til overbygningen

Bliv præsenteret for et nyt ambitiøst overbygningssystem. Ny ungdomslitteratur og nye medier er i fokus, og der arbejdes fra både en læse- og litteraturdydaktisk vinkel. Rammen er teamsamarbejde, og med afsæt i australsk genrepædagogik er skrivning med hele vejen.

Målgr. Dansk lærere i overbygningen
Pris 250 kr.
I samarbejde med Gyldendal Uddannelse

Kursusnummer CFU13045

Tid 24. oktober 2013 kl. 13 - 16
Instr. Lærebogsforfatter Trine May, København
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus

Kursusnummer CFU13484

Tid 4. november 2013 kl. 13 - 16
Instr. Lærebogsforfatter Trine May, København
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

■ ■ Årets prøver i dansk

- Hvad og hvordan

På kurset får du de nyeste betydningsfulde informationer fra undervisningsministeriets fagkonsulent til gavn for dine elever og dig som dansk lærer. Det drejer sig især om prøveforhold.

Det vil være en fordel derefter at deltage i kurset om de konkrete opgaver i 2014 v. fagkonsulent Lise Vogt og pæd.konsulent Hanne Schriver. Se CFU14413 eller CFU14414.

Målgr. Dansk lærere 7. - 10. klasse og prøveansvarlige
Pris 550 kr.

Kursusnummer CFU14412

Tid 24. februar 2014 kl. 12:30 - 16:00
Instr. Fagkonsulent Lise Vogt, Rønde
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

■ ■ Mobilen i danskundervisningen

Kurset indledes med oplæg om mobiltelefonens pædagogiske potentiale i danskundervisningen. Herefter følger en række praktiske øvelser med eksempler på, hvordan fx sms-novelleskrivning og produktion af korte film kan gennemføres.

Desuden kigger vi på relevante apps og vurderer det pædagogiske potentiale i forhold til danskfaget.

Og naturligvis "hands on" aktiviteter med din egen smartphone.

Målgr. Dansk lærere i overbygningen
Forudsætninger: Grundlæggende pc brugererfaring
Pris 500 kr.

Kursusnummer CFU14403

Tid 9. april 2014 kl. 13 - 16
Instr. Pæd. konsulent Kurt Thybo, VIA CFU
Pæd. konsulent Peter Søgaard, VIA CFU
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

■ ■ Bliv klædt på til de skriftlige afgangsprøver i dansk

Hvordan klæder vi eleverne bedst muligt på til de skriftlige afgangsprøver i dansk ... uden at gå på kompromis med god undervisning og læring? Med baggrund i erfaringer som beskikket censor og medlem af opgavekommissionen for skriftlig fremstilling samt praktisk erfaring som dansk lærer i overbygningen vil kurset gøre såvel lærere som eleverne prøveparate.

Målgr. Dansk lærere i udskoling
Pris 750 kr.

Kursusnummer CFU13483

Tid 11. september 2013 kl. 09.00 - 15.00
Instr.: Pæd. konsulent og dansk lærer Finn Bangsgaard, VIA CFU
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

■ ■ Prøverne i maj 2014

- Rettearbejde og karakterfastsættelse

Kurset indeholder en gennemgang af årets prøver og opgaver inden for fsa i læsning, retskrivning og skriftlig fremstilling og fs10's skriftlige prøve. Kursusdeltagerne vil inden kursusdagen få tilsendt udvalgte eksempler på elevbesvarelser. Der vil blive lejlighed til at drøfte elevbesvarelserne og karaktergivningen. Ved tilmelding SKAL angives, om man retter fsa, skriftlig fremstilling eller fs10, den skriftlige prøve. Det vil være en fordel først at deltage i kurset om de overordnede forhold til fsa og fs10 i 2014 v. fagkonsulent Lise Vogt. Se CFU14412.

Målgr. Danskklærere på ældste klassetrin
Pris 500 kr.

Kursusnummer CFU14413

Tid 19. maj 2014 kl. 12:30 - 16:00
Instr.er Pæd. konsulent Hanne Schriver, VIA CFU
Fagkonsulent Lise Vogt, Rønde
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Kursusnummer CFU14414

Tid 21. maj 2014 kl. 12:30 - 16:00
Instr.er Pæd. konsulent Hanne Schriver, VIA CFU
Fagkonsulent Lise Vogt, Rønde
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

**Inspiration til din undervisning i
DANSK SOM ANDETSprog
Gratis kursus eftermiddage - se side 30 og 31**

FREMMEDSPROG

*Pædagogiske konsulenter
Charlotte S. Pedersen · Lisbeth Wagener*

■ ■ Forum for fremmedsprog - Tidlig sprogstart

Flere og flere skoler tilbyder tidlig sprogstart for både 1. og 2. fremmedsprog, og det er der mange gode grunde til. En tidlig sprogstart giver eleverne gode oplevelser med sproget og har mange fordele bl.a. høj motivation og en umiddelbart større tro på, at det at lære et nyt sprog er legende let. Oplægsholderne og underviserne på de forskellige workshops vil give spændende bud på, hvordan der kan arbejdes med tidlig sprogstart.

Målgr. Fremmedsproglærere i grundskolen samt alle der har interesse for tidlig sprogstart
Pris 1200 kr.

Kursusnummer CFU13478

Tid 5. september 2013 kl. 9:00 - 16:00
Instr. Seminarielæktor, cand.pæd. i engelsk Vibeke Jahn Haaning, Aarhus
Lærer og lærerbogsforfatter Nete Cleemann, Skibby
Lærer og lærerbogsforfatter Poul Kok Sørensen, Ebeltoft
Seminarielæktor Karen Wobeser, Roslev
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

■ ■ Engelsk - og elever med særlige behov

- every pupil has a voice!

Engelsk er for alle, men der er nogle elever, der har svært ved at følge med. På dette kursus er der fokus på materialer og metoder, der kan virke motiverende for alle, men især også være med til at fastholde de svageste.

Målgr. Engelsklærere fra 3.-10. klasse
Forudsætninger: At man underviser/skal undervise i faget
Pris 1070 kr.

Kursusnummer CFU13488

Tid 7. oktober 2013 kl. 9 - 15
Instr. Skolekonsulent Anne-Marie Schæffer, Uddannelseshuset
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

■ ■ Engelsk, iPads og Apps

Kurset tager udgangspunkt i, hvordan iPads i engelskundervisningen kan understøtte kommunikation og den mundtlige dimension på en aktiv og motiverende måde samt på, hvordan iPads kan inddrages og understøtte læring i små aktiviteter og større forløb.

Kurset vil veksle mellem oplæg, diskussion og hands-on.

Målgr. Sproglærere i folkeskolen
Pris 500 kr.

Kursusnummer CFU13466

Tid 24. oktober 2013 kl. 12:30 - 16:00
Instr. Lærer og EMU redaktør i engelsk Rasmus Sune Jørgensen, Rønde
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

■ ■ Nytænkning og digital engelsk i udskolingen

- fagportal, webprøver og differentiering Gyldendals digitale tilgang til engelsk i 7.- 9. klasse

Præsentation af Gyldendals webprøver, fagportalen Engelsk.gyldendal.dk samt af det nye engelsksystem Cross Roads på to niveauer. Alt vil blive vist med eksempler på færdige undervisningsforløb.

Målgr. Engelsklærere i udskolingen
Pris 250 kr.
I samarbejde med Gyldendal Uddannelse

Kursusnummer CFU13477

Tid 18. november 2013 kl. 14 - 16
Instr. Konsulent Jette Øhlenschläger, Gyldendal
Konsulent Jette Meier Henriksen, Gyldendal
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

Tysklærernes dag

It og medier i tyskundervisningen
samt nyt fra Ministeriet for Børn og Undervisning
28. oktober 2013 • VIA CFU, Halmstadgade 2, Aarhus N

It og medier er en ressource, vi skal udnytte som tysklærere.

Oplægget vil gøre dig aktiv med it og medier og du vil få eksempler på, hvordan it kan bruges som redskab i forhold til det mundtlige og skriftlige arbejde. Desuden præsenteres du for EMUs tysksider samt for mange gode links til brug i tyskundervisningen.

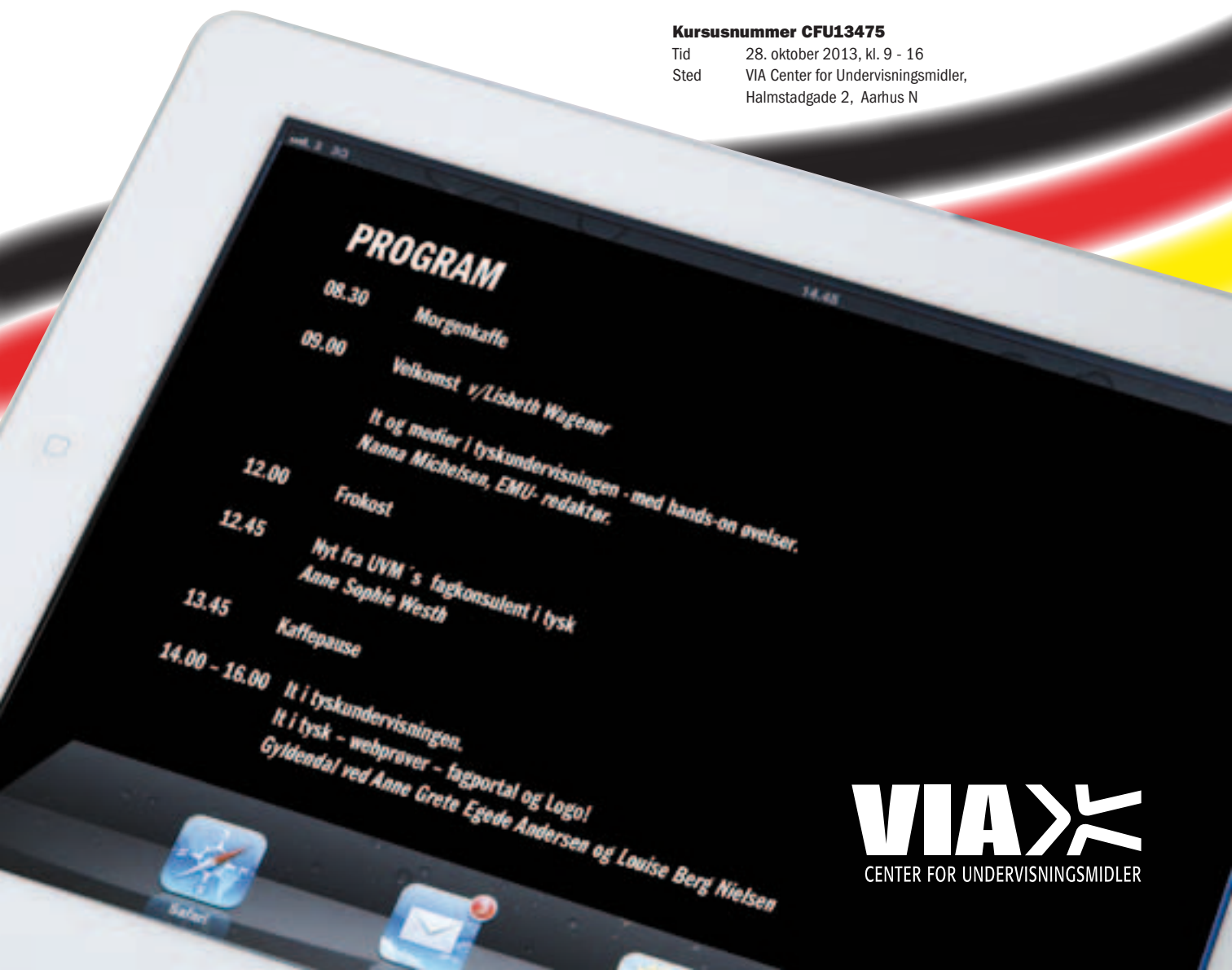
Husk at medbringe computer, smart phone eller tablet, hvis du har.

Derudover en times indlæg ved ministeriets fagkonsulent for tysk, Anne Sophie Westh samt en præsentation af it og medier i tyskundervisningen ved forlaget Gyldendal.

Målgr. Tysklærere i grundskolen
Pris 780 kr.

Kursusnummer CFU13475

Tid 28. oktober 2013, kl. 9 - 16
Sted VIA Center for Undervisningsmidler,
Halmstadgade 2, Aarhus N

■ ■ Evalueringsformer i engelsk,

herunder anvendelse af den nationale test

Evaluering i engelsk generelt: Evalueringens hvorfor, hvad og hvordan.

Den nationale test: Hvad indeholder den, hvornår kan/skal den tages, hvad er hensigten med testen, hvad kan testen vise, hvordan kan resultaterne anvendes, hvordan får vi det bedste ud af testen og hvad med wash-back effekten?

Målgr. Engelsklærere på 5. - 7. klassetrin
Pris 500 kr.

Kursusnummer CFU14411

Tid 15. januar 2014 kl. 12:30 - 16:00
Instr. Seminarielektor, cand.pæd. i engelsk Vibeke Jahn Haaning, Aarhus
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

■ ■ LingoRap/Lingo Tech Workshop

Sæt fut i tyskundervisningen!

Kursets mål er at give baggrund for at formidle det tyske sprog - grammatik, ordforråd og sproglige udtryk - gennem rap og rytmisk tale i forbindelse med gestik og mimik.

Kort sagt: læreren er "dirigent", og klassens elever udgør "orkesteret".

Ved hjælp af SingLing sange og LingoTech sange bliver der indøvet, hvordan man legende, syngende og rappende når frem til at kunne udtrykke sig spontant.

Målgr. Tysklærere og lærerstuderende
Pris 480 kr.

I samarbejde med Tysklærerforeningen for Grundskolen

Kursusnummer CFU13473

Tid 9. september 2013 kl. 13:30 - 16:30
Instr. Sanger/rapper Uwe Kind
Sted VIA Lærerruddannelsen i Silkeborg, Nattergalevej 1, Silkeborg
Tilmeldingsfrist 15. maj 2013

■ ■ Aktuelle Landeskunde - Kursus i Lübeck

Fortbildungskurs Aktuelle Landeskunde intensiv in Lübeck

Få indblik i tyskernes hverdag, det tyske skolesystem, tysk kultur, nye ord i det tyske sprog. Gennem privat indkvartering gives rig mulighed for at anvende det tyske sprog. Deltagerne kommer fra Danmark og Polen.

Målgr. Tysklærere i grundskolen
Pris 3200 kr.

I samarbejde med UCN Center for Undervisningsmidler

Kursusnummer CFU13476

Tid 3. - 8. november 2013
Instr. Deutsche Auslandsgesellschaft
Sted Lübeck

**Inspiration til din undervisning i
FREMMEDESPROG
Gratis kursus eftermiddage - se side 30 og 31**

■ ■ Programmer og tjenester til fransk- og tyskundervisningen

Få kendskab til it-redskaber der støtter elevernes sprog-tilegnelse i fransk og tysk.

Vi skal bruge it i undervisningen, også i tysk/fransk, men hvordan? Web 2.0 åbner nye muligheder for sprogundervisningen. It kan give os redskaber til at kvalificere og modernisere sprogundervisningen samt styrke elevernes motivation!

For at opnå dette mål er det vigtigt, at vi lærere har kendskab til nogle af de mange værktøjer og kan anvende dem kompetent til at støtte elevernes sprog-tilegnelse. Kort sagt at vi ved, hvorfor og hvordan, vi bruger it, så vores elever får noget ud af undervisningen.

Målgr. Fransk- og tysklærere i grundskolen
Pris 750 kr.

Kursusnummer CFU13474

Tid 7. oktober 2013 kl. 12 - 16
Instr. Lærer og lærebogsforfatter Dea Jespersen, Værløse
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

HISTORIE KRISTENDOMSKUNDSKAB SAMFUNDSFAG

Pædagogiske konsulenter

Henrik S. Larsen · Jens R. Schmidt

Kaare Øster · Kurt Thybo

■ ■ Brug genstande fra Moesgaard Museum

- træk andre lande ind i klassen til Hands on

Ta´ på kursus - og bliv skolens koordinator, så I kan låne en UNESCO Samling/etnografiske genstande til direkte brug i klassen. Det kræver mindst én lærer, der har været på et af Moesgårds UNESCO-kurser.

Derefter kan du fungere som UNESCO-koordinator og have ansvaret for samlingerne på skolen, samt for at bestille og videresende dem - men andre lærere på skolen kan samtidig godt via dig låne og bruge samlingerne.

I kursuspriisen for en deltager er der et abonnement på kr. 500,00 pr. år, hvorefter skolen kan låne ubegrænset antal samlinger.

Hvis skolen allerede er abonnent, er prisen kr. 280,00 pr. deltager.

Målgr. Undervisere på samtlige klassetrin
Pris 780 kr. inkl. abonnement til UNESCO-samlingerne.
Deltager nr. 2 fra samme skole betaler 280 kr.

I samarbejde med Moesgaard Museum, De Etnografiske Samlinger

Kursusnummer CFU13224

Tid 16. maj 2013 kl. 9 - 15
Instr. Museumsinspektør, UNESCO-samlingerne Thomas Brandt Fibiger, Moesgård Museum
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Tidlig sprogstart

Flere og flere skoler tilbyder tidlig sprogstart for både 1. og 2. fremmedsprog, og det er der mange gode grunde til. En tidlig sprogstart giver eleverne gode oplevelser med sproget og har mange fordele bl.a. høj motivation og en umiddelbart større tro på, at det at lære et nyt sprog er legende let.

Oplægsholderne og underviserne på de forskellige workshops vil give spændende bud på, hvordan der kan arbejdes med tidlig sprogstart.

På Herskindskolen har vi "sølvbryllup" med engelsk fra 0. og tysk fra 5. klasse. Vi ser den første fremmedsprogsundervisning som et kreativt – modsat et bogligt fag. I et trykt, kreativt og differentieret læringsrum udfordres børnene til at deltage i en rent mundtlig og legbaseret undervisning. Sprog og handling hænger sammen, og sprog læres bedst i brug. Det helt centrale er, at alle elever får mulighed for at opbygge og vedligeholde fremmedsprogligt selvværd.

Program

9.00 Velkomst og kaffe

9.15 **Intro til tidlig sprogstart i fremmedsprogsundervisningen**

ved Vibeke Jahn Haaning

Oplæg om sprogtegnelsesteorier sat i relation til debat om og forsøg med tidlig start af første fremmedsprog i folkeskolen.

Hvad siger forskningen om en tidlig sprogstart?

Hvor tidligt er 'tidlig'?

Er yngre altid bedre?

Hvad betyder en tidligere start for undervisningens indhold og form?

Hvad vil en tidlig start på engelsk betyde for de øvrige fremmedsprog i folkeskolen?

10.30 **Pause**

10.45 **Fremmedsprog fra første færd på Herskind Skolen** *ved Nete Cleemann og Poul Kok Sørensen*

12.00 **Frokost**

13.00 **Workshops**

Workshop 1

Tidlig engelsk med hele kroppen

ved Nete Cleemann

Workshop 2

Tidlig tysk med hele kroppen

ved Karen Wobeser og Poul Kok Sørensen

Oplev glæde, engagement, differentiering og udfordring i udvalgte aktive og kreative idéer/undervisningssekvenser. Hvordan bruges kreative og legende øvelser til at træne elevernes sproglige færdigheder? Og hvorfor er leg og spil vigtig? Hvordan udnyttes elevernes lyst til bevægelse - og hvorfor er fysiske aktiviteter effektive og motiverende? Hvad er det musik kan bruges til i sprogtegnelsen? Erfaringer, opsamling og spørgsmål

14.30 **Kaffepause**

14.45 **Workshops fortsætter**

16.00 **Farvel**

Praktiske oplysninger

Målgruppe: Fremmedsproglærere i grundskolen samt alle der har interesse for tidlig sprogstart.

Tid: 5. september 2013 kl. 9.00 – 16.00

Sted: VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

Pris for deltagelse: 1.200,- kr

Online tilmelding på: viacfu.dk/kurser/CFU13478 / Udfyld ønske om deltagelse i workshop 1 eller 2

■ ■ At filosofere med Kierkegaard

200 års fødselar for teenagere

Få præsenteret Kierkegaards tænkning i øjenhøjde - dels via en række øvelser i at filosofere med teenagere ud fra udvalgte Kierkegaard-begreber, dels via 4 workshops med kropslige/fysiske dramaøvelser i relation til Kierkegaards tænkning.

Alt sammen lige til at tage med hjem og bruge i klassen.

Målgr. Undervisere på 7. - 10. klassetrin i dansk og religion.

Pris 325 kr.

I samarbejde med Landsnetværket af folkekirkelige skoletjenester.

Kursusnummer CFU13236

Tid 16. september 2013 kl. 9 - 16

Instr. Seminarielektor Dorete Kallesøe, Lemvig

Formand for Religionslærerforeningen John Rydahl, Fredensborg

Skuespiller John Damgaard,

Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Kursusnummer CFU13237

Tid 1. oktober 2013 kl. 9 - 16

Instr. Seminarielektor Dorete Kallesøe, Lemvig

Formand for Religionslærerforeningen John Rydahl, Fredensborg

Skuespiller John Damgaard,

Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

■ ■ Fælles Mål 2009 i historie - hvordan gøres historie levende?

Med udgangspunkt i grundbogssystemet "Indblik og udsyn", historiebøgerne "Historisk Bibliotek" og Melonis virtuelle historieunivers gives der forslag til, hvordan eleverne ud fra Fælles Mål 2009 og historiekanon kan arbejde med kronologi, sammenhængsforståelse, historiebevidsthed, kildekritik og den historiske fortælling.

Målgr. Historielærere i folkeskolen 3. til 9. klasse

Pris 155 kr.

I samarbejde med Forlaget Meloni

Kursusnummer CFU13234

Tid 1. oktober 2013 kl. 13 - 16

Instr. Forfatter og underviser Henning Brinckmann, Skagen

Forfatter og forlagschef Thomas Meloni Rønn, Forlaget Meloni

Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

■ ■ Kontrafaktion

Praktiske og spændende ideer til historieundervisningen, når spørgsmålene fx er, hvad nu hvis:

- Romerne var kommet til Danmark?
- Romerne havde valgt en anden religion end kristendommen?
- Danmark ikke havde overgivet sig 9. april 1940?
- Hitler var blevet dræbt 20. juli 1944?
- Tyskland havde vundet 2. verdenskrig?
- USA havde bombet Cuba i 1962?

Målgr. Historielærere, som underviser i 8. og 9. klasse

Pris 475 kr.

Kursusnummer CFU13229

Tid 24. oktober 2013 kl. 13 - 16

Instr. Pæd. konsulent Henrik Smedegaard Larsen, VIA CFU

Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

■ ■ Inspiration til historieundervisningen på mellemtrinnet

Ideer til hvordan du som lærer

kan gøre din historieundervisning afvekslende

Kurset vil komme med et bud på, hvordan du som lærer kan gøre undervisningen i historie afvekslende og kreativ

Kurset vil bl.a. have fokus på:

- Den historiske fortælling/rollespil
- Forskellige værksteder, hvor eleverne arbejder med tid og kronologi
- Praktiske aktiviteter/ modelbygning

Målgr. Lærere der underviser i historie på mellemtrinnet

Pris 525 kr.

Kursusnummer CFU14200

Tid 11. marts 2014 kl. 13 - 16

Instr. Pæd. konsulent Jens Rahr Schmidt, VIA CFU

Pæd. konsulent Henrik Smedegaard Larsen, VIA CFU

Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

■ ■ Kristendomskundskabens dag

Dagen indeholder 3 oplæg:

Forskellige metoder til at variere undervisningen.

Brugen af tavlebogen.

Eksempler på gode film i undervisningen.

Målgr. Lærere i kristendomskundskab.

Pris 1000 kr.

Kursusnummer CFU14205

Tid 16. januar 2014 kl. 9 - 15

Instr. Konsulent, Cand.pæd Inger Røgild, Aalborg

Key Account Manager Jakob Wilson-Torgersen, København

Lærebogsforfatter, cand.pæd. Rose Maria Bering-Jensen, København

Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Se forslag til forløb og kurser, I kan købe hjem til jeres egen skole på
> viacfu.dk/rekvireredeкурser

■ ■ Digital kristendomskundskabsundervisning med fagportalen

Digital undervisning med fagportalen til kristendomskundskab i de ældste klasser.

Kurset arrangeres i samarbejde med Gyldendal Uddannelse

Målgr. Lærere, der underviser de ældste elever i kristendomskundskab i grundskolen
Pris 275 kr.

Kursusnummer CFU13491

Tid 19. november 2013 kl. 13:30 - 16:00
Instr. Lærer og forfatter Carsten Bo Mortensen, Lyngø
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

■ ■ Samfundsfagets dag

- Sociologi, international politik og rollespil

Tre spændende indslag:

Ove Outzen giver inspiration til arbejdet med sociologi i undervisningen.

Mette Skak sætter fokus på "BRIK-landene", en ny aktør internationalt.

Dilemmaspil om EU.

Målgr. Lærere i samfundsfag.
Pris 1075 kr.

Kursusnummer CFU14206

Tid 6. februar 2014 kl. 9 - 15
Instr.er Pæd. konsulent Jens Rahr Schmidt, VIA CFU
Pæd. konsulent Henrik Smedegaard Larsen, VIA CFU
Studiechef Ove Jakob Outzen, Læruddannelsen, Ernæring og Sundhed, Haderslev
Lektor Mette Skak, Institut for Statskundskab
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

■ ■ Når faget er udtrukket

- Få styr på prøveoplæggene

Bliver din klasse udtrukket til prøve i historie, kristendomskundskab eller samfundsfag, så er her kurset, hvor du kan få hjælp til at få lavet dine prøveoplæg.

Målgr. Lærere i historie, kristendomskundskab og samfundsfag.
Pris 500 kr.

Kursusnummer CFU14203

Tid 6. maj 2014 kl. 13 - 16
Instr.er Pæd. konsulent Jens Rahr Schmidt, VIA CFU
Pæd. konsulent Henrik Smedegaard Larsen, VIA CFU
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

Kursusnummer CFU14204

Tid 8. maj 2014 kl. 13 - 16
Instr.er Pæd. konsulent Jens Rahr Schmidt, VIA CFU
Pæd. konsulent Henrik Smedegaard Larsen, VIA CFU
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

It og medier

Pædagogiske konsulenter

Peter Bak-Jensen · Peter Søgaard

■ ■ IWB grundkursus - kom igang med IWB Med udgangspunkt i SMARTboard

På dette kursus vil kursisten blive introduceret til de grundlæggende pædagogiske principper og ideer i anvendelse af IWB. Kursisten vil efter kurset være i stand til at opbygge egne præsentationer.

Kurset tager udgangspunkt i SMARTboards softwaren.

Målgr. Lærere, der anvender eller skal til at anvende IWB i undervisningen.
Forudsætninger: Elementært kendskab til Windows og tekstbehandling
Pris 1120 kr.

Kursusnummer CFU13468

Tid 12. september 2013 kl. 9 - 15
Instr. Lærer Anette Juhler, Mølleskolen i Ry
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Med udgangspunkt i ACTIVboard

Kursusnummer CFU13471

Tid 27. november 2013 kl. 9 - 15
Instr. Lærer Anette Dalbram, Viborg
Sted VIA Læruddannelsen i Skive, Dalgas Allé 20, Skive

■ ■ Smartphones i undervisningen

Smartphones er i dag så udbyggede, at de i høj grad kan anvendes som it-understøttende værktøjer i undervisningssammenhænge.

På kurset får du introduktion til hvordan forskellige værktøjer og Apps kan inddrages i din undervisning. Derudover skal du i "hands on" aktiviteter afprøve mulighederne på din egen smartphone:

- afprøve fagrelevante apps
- udarbejde undervisningsmaterialer med QR koder
- optage, redigere og udgive videooptagelser direkte med din Smartphone
- finde gemte geocaches via GPS
- lære at bruge smartphones værktøjer, der hjælper dig i din skolehverdag

Målgr. Dansk lærere i overbygningen
Forudsætninger: Grundlæggende pc brugererfaring
Pris 500 kr.

Kursusnummer CFU13467

Tid 26. september 2013 kl. 13 - 16
Instr. Pæd. konsulent Peter Søgaard, VIA CFU
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Tilmeldingsfrister
Hvor intet er angivet:
1 måned før kursusstart

Matematik

Pædagogiske konsulenter

Ole Haubo Christensen · Søren Østergaard

■ ■ Specialundervisning i matematik

Om matematikvanskeligheder som børn med særlige behov kan opleve. Deltagerne vil få indsigt i, hvad der kan forårsage vanskeligheder i matematik, samt i at kunne pege på handlemuligheder. Der sættes fokus på de typer af matematikvanskeligheder som børn med særlige behov kan opleve på relevant undervisningsindhold og tilpassede undervisningsmetoder.

Målgr. Matematiklærere, specialundervisningslærere
Pris 3400 kr.
I samarbejde med Alinea.

Kursusnummer CFU13209

Tid 4. - 6. september 2013, Alle dage kl. 9 - 15
Instr. Pædagogisk konsulent, cand. pæd. psyk. Michael Wahl Andersen, København NV
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

■ ■ Matematik i indskolingen

Fire dage med matematik for 0. - 3. klasse

Fire dage med matematik for matematiklærere der underviser i 0. - 3. klasse. Kurset har følgende overskrifter:
- Praktisk matematik. En undersøgende arbejdsform i matematikundervisningen
- Matematik og natur/teknik i naturen
- Matematikvanskeligheder - hvordan takler vi det i folkeskolen?
- Projektarbejde, matematikkompetencer samt faglig dokumentation i matematikundervisningen.
På kurset har praktiske aktiviteter høj prioritet.

Målgr. Matematiklærere i indskolingen
Pris 4100 kr.
I samarbejde med Alinea

Kursusnummer CFU13210

Tid 28. - 31. oktober 2013, alle dage kl. 9 - 15
Instr. Lærer og forfatter Lone Kathrine Petersen, Allerød
Naturskoleleder Jens Frydendal, Tjele
Pædagogisk konsulent, cand. pæd. psyk. Michael Wahl Andersen, København NV
Lærer- og lærebogsforfatter Carsten Terpger Hedegaard, Esbjerg
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

■ ■ Har du talt med dine elever i dag?

- styrk elevernes matematiske sprog og kommunikation

Med udgangspunkt i et udviklingsarbejde i matematik på Skovshoved Skole indeholder kursudgangen disse punkter i overskrifter:

- Fælles Mål og mundtlighed.
- Tilrettelæggelse af undervisningen, så mundtlig kommunikation stimuleres.
- Evaluering og vurdering af eleverne i mundtlig matematik.
- Sammenhængen med den mundtlige afgangsprøve.
- Fremstilling af oplæg til undervisning.

Målgr. Lærere der underviser i matematik i 6. - 10. klasse.
Pris 1090 kr.

Kursusnummer CFU13244

Tid 9. oktober 2013 kl. 9 - 15
Instr. Medlem af opgavekommissionen for matematik Mikael Skånstrøm, Slagelse
Matematikvejleder Line Engsig, Skovshoved Skole
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Kursusnummer CFU13245

Tid 10. oktober 2013 kl. 9 - 15
Instr. Medlem af opgavekommissionen for matematik Mikael Skånstrøm, Slagelse
Matematikvejleder, Skovshoved Skole Line Engsig, Skovshoved Skole
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

■ ■ Matematik i bevægelse

Det er nu videnskabeligt dokumenteret, at fysisk aktivitet generelt forbedrer hjernens evne til indlæring, hukommelse og social adfærd. Med disse facts in mente er det indlysende at stille spørgsmålet "Hvordan kan vi indrette skolen og undervisningen, så fysisk aktivitet ikke kun er forbeholdt idrætstimerne og frikvartererne?" men også i matematiktimerne?

Målgr. Matematiklærere 1.- 6. klasse samt specialundervisningen
Pris 600 kr.
I samarbejde med Alinea - med matematiksystemet Format

Kursusnummer CFU13232

Tid 4. november 2013 kl. 10 - 15
Instr. Lærer og lærebogsforfatter Janus Madsen, Odense M
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

Kursusnummer CFU13233

Tid 11. november 2013 kl. 10 - 15
Instr. Lærer og lærebogsforfatter Janus Madsen, Odense M
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

■ ■ Elever med matematikangst

Hvordan kan vi hjælpe elever, der har udviklet blokeringer/angst overfor matematikfaget?

På kurset vil der være fokus på, hvorfor nogle elever udvikler blokeringer over for matematikfaget, og hvordan vi kan spotte disse elever. Endelig vil der blive givet en række bud på, hvordan vi kan hjælpe disse elever ved at fokusere på at styrke elevernes tro på egne evner, samt motivation for og mestring af faget.

Målgr. Matematiklærere og lærere fra kompetencecentre, der underviser elever på melletrinnet og i udskolingen i matematik.
Pris 450 kr.

Kursusnummer CFU13251

Tid 4. november 2013 kl. 13 - 16
Instr. Læse/matematikkonsulent Lotte Østergaard, PPR Lemvig
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

Kursusnummer CFU13252

Tid 5. november 2013 kl. 13 - 16
Instr. Læse/matematikkonsulent Lotte Østergaard, PPR Lemvig
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Modulopbygget it-kørekort for matematiklærere

Matematikfaget undergår i øjeblikket en kraftig udvikling - ikke mindst i kraft af nye it-baserede hjælpemidler. CFU'erne har udviklet et nyt kursuskoncept, der klæder dig som matematiklærer på til de nye udfordringer: it-kørekortet, der kan tages i moduler af tre til seks timer.

Den digitale udvikling betyder, at elever med en god hjælpemiddelkompetence kan gribe læringen mere undersøgelsesbaseret an og formidle det lærte på helt nye måder.

It-kørekortet er opdelt i 12 moduler, der kan tages uafhængigt af hinanden, men samlet set giver et godt afsæt til at klæde eleverne på til en matematikundervisning, hvor it opleves som naturlige værktøjer og hjælpemidler.

VIA CFU udbyder i næste kursustermin modul 1 - 4.

Modul 1 + 2 (6 timer):	Undersøgelser med GeoGebra og regneark
Modul 3 (3 timer):	Web 2.0 til produktion og formidling
Modul 4 (3 timer):	Faglig skrivning
Modul 5 (3 timer):	It i et undervisningsforløb om privatøkonomi
Modul 6 (3 timer):	It til undersøgelse af analytisk geometri
Modul 7 (3 timer):	It til undersøgelse af enkel trigonometri
Modul 8 (3 timer):	It til undersøgelse af Statistik og Sandsynlighed
Modul 9 (3 timer):	Tabletter (iPads) i matematikundervisningen
Modul 10 (3 timer):	GeoGebra for viderekomne
Modul 11+12 (6 timer):	It i indskolingsmatematik

■ ■ IT kørekort for matematiklærere modul 1-2

It som hjælpemiddel til forståelse. GeoGebra og regneark

På kurset anvendes GeoGebra og regneark i eksemplariske undervisningsforløb. Der gives eksempler på, hvordan undervisningen kan tilrettelægges, så eleverne undersøger, systematiserer, ræsonnerer og generaliserer matematiske begreber.

Bemærk: Medbring egen PC

Målgr. Matematiklærere 0.-10. klasse
Pris 975 kr.

Kursusnummer CFU13240

Tid 13. november 2013 kl. 9 - 15
Instr. Lærer, pædagogisk konsulent og lærebogsforfatter Rikke Schnedler
Tegliskov Kristensen, Odense S
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Kursusnummer CFU13241

Tid 14. november 2013 kl. 9 - 15
Instr. Lærer, pædagogisk konsulent og lærebogsforfatter Rikke Schnedler
Tegliskov Kristensen, Odense S
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

■ ■ IT kørekort for matematiklærere modul 3-4

Web 2.0 til produktion og formidling og faglig skrivning

På kurset sættes fokus på dokumentation og kommunikation af forståelse. Der bruges skærmoptagelse, mobilfilm. Der sættes også fokus på dokumentation og kommunikation af forståelse. Der bruges online begrebskort og tekstbehandling/CAS.

CAS (Computer Algebra System) er et værktøj, som gør at computeren kan regne med algebraiske udtryk og fx løse ligninger. Office 2007/2010 har et gratis CAS tilføjelsesprogram.

Bemærk: Medbring egen PC

Målgr. Matematiklærere som underviser i matematik 1.-10. klasse
Pris 975 kr.

Kursusnummer CFU14213

Tid 5. februar 2014 kl. 9 - 15
Instr. Lærer, pædagogisk konsulent og lærebogsforfatter Rikke Schnedler
Tegliskov Kristensen, Odense S
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Kursusnummer CFU14214

Tid 6. februar 2014 kl. 9 - 15
Instr. Lærer, pædagogisk konsulent og lærebogsforfatter Rikke Schnedler
Tegliskov Kristensen, Odense S
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

**Inspiration til din undervisning i
MATEMATIK og NATURFAG
Gratis kursuseftermiddage i 2014
- se side 30 og 31**

■ ■ Arbejdshukommelse og matematiklæring

Om arbejdshukommelsens betydning for kvaliteten af elevernes læring af matematik

På kurset sættes fokus på arbejdshukommelse og læring, samt hvordan man kan tage udgangspunkt i denne viden som baggrund for planlægning af undervisning.

Der vil blive sat fokus på:

- Arbejdshukommelse?
- Hvorfor arbejdshukommelse er interessant i forbindelse med matematiklæring?
- Hvilke tegn er der på problemer med arbejdshukommelsen?
- Hvordan kan man i undervisningen støtte elevernes arbejdshukommelse i forbindelse med læring i matematik?

Målgr. Lærere og vejledere der arbejder med matematik og inklusion.

Pris 750 kr.

I samarbejde med Alinea

Kursusnummer CFU14211

Tid 20. februar 2014 kl. 9 - 15

Instr. Pædagogisk konsulent, cand. pæd. psyk. Michael Wahl Andersen, København

Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

Kursusnummer CFU14212

Tid 21. februar 2014 kl. 9 - 15

Instr. Pædagogisk konsulent, cand. pæd. psyk. Michael Wahl Andersen, København

Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

■ ■ IWB og matematik

Med udgangspunkt i ACTIVboard

På kurset bliver matematiklæreren introduceret til værktøjer og eksempler på brug af IWB i matematikundervisningen. Kurset vil i høj grad bestå af "hands-on" opgaver.

Kurset tager udgangspunkt i ACTIVboardsoftwaren.

Målgr. Alle undervisere i matematik

Forudsætninger: IWB-færdigheder svarende til kurset IWB grundkursus

Pris 600 kr.

Kursusnummer CFU14401

Tid 26. februar 2014 kl. 13 - 16

Instr. Lærer Kim Koch Rasmussen, Hornbæk Skole

Sted VIA Lærerruddannelsen i Skive, Dalgas Allé 20, Skive

■ ■ Med udgangspunkt i SMARTboard

Målgr. Alle undervisere i matematik

Forudsætninger: IWB-færdigheder svarende til kurset IWB grundkursus

Pris 600 kr.

Kursusnummer CFU14402

Tid 6. marts 2014 kl. 13 - 16

Instr. Lærer Lene Møller Yang, Galten

Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

■ ■ Cooperative Learning i matematik

Hvordan kan man arbejde med Cooperativ Learning (CL) i matematik og dermed opkvalificere og sikre eleverne et større udbytte af undervisningen?

Kurset er tilrettelagt som en vekselvirkning mellem teoretisk oplæg, eksempler fra undervisningen og afprøvning af strukturer i praksis.

Afslutningsvis får kursisterne mulighed for at fremstille eget materiale til CL strukturer, hertil bedes medbragt egen matematikbog/opgave.

Målgr. Lærere der interesserer sig for Cooperative Learning, såvel nybegyndere, som erfarne, der underviser i matematik, samt lærere der underviser tosprogede elever.

Pris 850 kr.

Kursusnummer CFU14207

Tid 4. marts 2014 kl. 10 - 15

Instr. Lærer Hanne Dorthe Vogelius Mikkelsen, Odense N

Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

Kursusnummer CFU14208

Tid 11. marts 2014 kl. 10 - 15

Instr. Lærer Hanne Dorthe Vogelius Mikkelsen, Odense N

Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

■ ■ GPS - og udematematik

Udematematik er en arbejdsmåde, der kan udføres med mange forskellige hjælpemidler. En af de mange muligheder er brugen af en GPS. Kursisterne får kendskab til arbejdet med GPS og får mulighed for at koble GPS'en til Fælles Mål via aktiviteter og opgaver.

Husk tøj til udendørs aktiviteter!

Målgr. Lærere, der underviser i matematik

Pris 800 kr.

Kursusnummer CFU13228

Tid 3. oktober 2013 kl. 10 - 15

Instr. Cand. pæd. og lærer Ove Juhl Pedersen, Ikast

Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

■ ■ Matematik - En for alle - alle for en

Årets matematikkonference med fokus på nye vinkler af faget.

Årets matematikkonference tager udgangspunkt i nye faglige og pædagogiske tiltag inden for faget. En dag hvor vi til stadighed søger svar på, hvordan vi skaber det optimale rum for læring. Hvordan kan vi gøre det bedst muligt? Se endeligt program og meld dig til på www.viacfu.dk/mateva

Målgr. Matematiklærere

Pris Følger senere

I samarbejde med UCN Center for Undervisningsmidler

Kursusnummer CFU14215

Tid 27. marts 2014 kl. 9 - 16

Sted Helnan Marselis Hotel, Strandvejen 25, Aarhus C

Tilmeldingsfrist 5. februar 2014

Naturfag

BIOLOGI • FYSIK/KEMI GEOGRAFI • NATUR/TEKNIK

Pædagogisk konsulenter

Jens Rahr Schmidt, Kaare Øster,

Ole Haubo Christensen, Søren Østergaard

■ ■ Fotosyntesen og respiration

Hvordan kan man arbejde praktisk og teoretisk med fotosyntesen og respiration?

Få faglig inspiration og konkrete forslag til din undervisning i fotosyntesen og respiration

Kurset vil bl.a. omhandle følgende emner:

- Plantezellen
- Fotosyntesen
- Teori om respiration

Der bliver mulighed for at få genopfrisket den mest anvendte kemi indenfor emnet

Medbring kamera, computer og evt. USB-nøgle

Målgr. Biologilærere og andre naturfagsinteresserede
Pris 850 kr.

Kursusnummer CFU13235

Tid 3. september 2013 kl. 9 - 15
Instr. Cand.scient., seminarielektor Pernille Ulla Andersen,
VIA Lærerruddannelsen i Aarhus
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning
Tilmeldingsfrist 6. august 2013

■ ■ Vand på kryds og tværs

- flerfaglig kursusdag på AQUA Sø- og Naturcenter

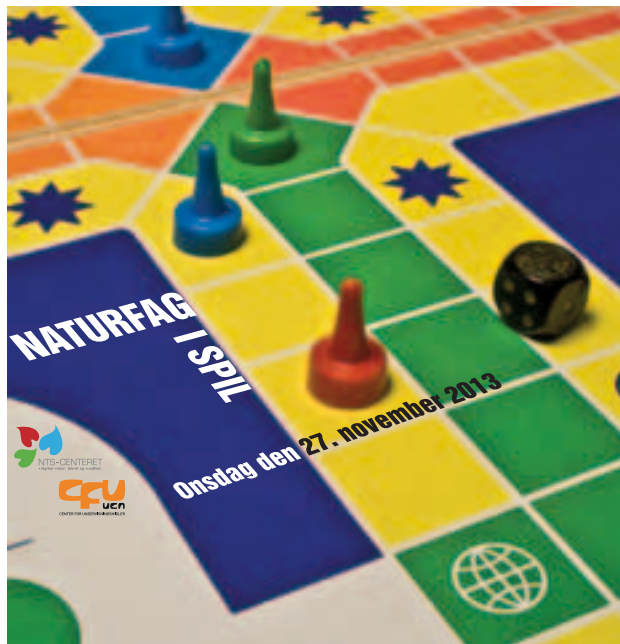
Kurset tager sigte på flerfaglige emner inden for biologi, geografi, fysik og kemi for 7.-9. klassetrin indenfor temaet Vand. På kurset vil vi arbejde med ud-af-huset-aktiviteter.

Husk praktisk udetøj.

Målgr. Lærere i naturfag i 7.-9. klasse
Pris 775 kr.

Kursusnummer CFU13230

Tid 24. oktober 2013 kl. 9 - 15
Instr. Naturvejleder Lars Nygaard, AQUA Sø- og Naturcenter
Naturvejleder Preben Bach, AQUA Sø- og Naturcenter
Naturvejleder Bjarke Birkeland, AQUA Sø- og Naturcenter
Naturvejleder Lars Bo Nielsen, AQUA Sø- og Naturcenter
Sted AQUA Ferskvandscentret, Vejlsøvej 51, Silkeborg

■ ■ Naturfag i spil

- Temadag med flerfaglige trinmål i naturfagene

Se endeligt program og tilmelding på www.viacfu.dk/naturfagispil

Målgr. Lærere i biologi, geografi, fysik/kemi, naturfag og andre interesse-rede

I samarbejde med NTS-center Midtjylland og UCN Center for Undervisningsmidler

Målgr.: Lærere i naturfag
Pris Følger senere

Kursusnummer CFU13248

Tid 27. november 2013 kl. 9 - 16
Sted Naturvidenskabernes Hus, P. E. Eriksensvej 1, Bjerringbro
Tilmeldingsfrist 10. oktober 2013

■ ■ Fællesfaglig naturfagsprøve

Undervisning og gruppeprøve - hvordan det?

Orientering om den fællesfaglige naturfagsprøve og de konsekvenser, som prøven nødvendigvis må få for naturfagsundervisningen frem mod gruppeprøven. Med udgangspunkt i Fælles Mål 2009 og fagenes 'kerne-områder' vil bl.a. målsætning og muligheder for vekselvirkning mellem undervisning i de enkelte naturfag og fællesfaglige forløb blive berørt, bl.a. med enkelte øvelser.

Målgr. Naturfagslærere i overbygningen, gerne i samarbejdende fagteam.
Pris 375 kr.

Kursusnummer CFU13238

Tid 25. september 2013 kl. 13 - 16
Instr. Fagkonsulent Keld Nørgaard, Ministeriet for Børn og Undervisning
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Kursusnummer CFU13239

Tid 3. oktober 2013 kl. 13 - 16
Instr. Fagkonsulent Keld Nørgaard, Ministeriet for Børn og Undervisning
Sted Campus Viborg, Prinsens Allé 2, Viborg

■ ■ Luk verden ind i klasseværelset!

Global undervisning er et led i at opfylde kravet om den internationale dimension

Se, hvordan du nemt kan inddrage globale temaer i din undervisning. Få en indføring i det gratis site "Sådan Bor Jeg". Skaf dig overblik over korte film om tredje verden. Og afprøv genstandskufferter fra forskellige lande.

Alt sammen for at styrke den internationale dimension i din undervisning.

Målgr. Undervisere i indskoling og på mellemtrin
Pris 400 kr.

Kursusnummer CFU13225

Tid 10. september 2013 kl. 13 - 16
Instr. Konsulent Sonja Salminen, Oplysningscenter om den 3. verden
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Kursusnummer CFU13226

Tid 11. september 2013 kl. 13 - 16
Instr. Konsulent Sonja Salminen, Oplysningscenter om den 3. verden
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

■ ■ Elektronik for dummies

Er du en af de mange lærere, der ikke opfylder fælles mål om undervisning i elektronik? Så er hjælpen her.

Det nye i konceptet er, at materialet bygger på et breadboard/fumlebræt.

Hermed slipper man for lodninger, og komponenterne kan genbruges.

Målgr. Lærere, der underviser i natur/teknik og fysik
Pris 2080 kr. I kursuspriisen medfølger et gruppesæt BreadBoards med 6 æsker med komponenter. Kursist nr. 2 fra samme skole betaler 185 kr.

I samarbejde med A/S Frederiksen, Ølgod

Kursusnummer CFU13227

Tid 28. november 2013 kl. 13 - 16
Instr. Produktansvarlig og pæd. konsulent Jette Andersen, A/S Frederiksen
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

■ ■ Fysik/kemi-lærerens dag

Undervisning i fysik/kemi

Undervisning i fysik/kemi ud fra Fælles Mål 2009

- indhold og arbejdsform
- praktiske aktiviteter
- diskussion af fagligt indhold
- samarbejdet mellem naturfagene i 7.-9. klasse.
- den nationale test i fysik/kemi efter 8. klasse.
- regelsæt for afgangsprøven
- prøveoplæg

Målgr. Lærere i naturfagene 7.-9. klasse specielt fysik/kemi.
Pris 1025 kr.

Kursusnummer CFU13242

Tid 29. oktober 2013 kl. 9 - 15
Instr. Konsulent Erland Rubner Andersen, Frederiksberg
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

Kursusnummer CFU13243

Tid 30. oktober 2013 kl. 9 - 15
Instr. Konsulent Erland Rubner Andersen, Frederiksberg
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

■ ■ Geografiens dag

Forfatterne til Geos præsenterer lærebogsystemet og webprøver til geografi.

Fagkonsulenten opdaterer omkring faget, den nye folkeskolelov og afgangsprøven.

Andreas Ahlstrøm fra GEUS fortæller om Nordvestpassagen og klimaforandringer.

Målgr. Geografilærere
Pris 975 kr.
I samarbejde med Gyldendal

Kursusnummer CFU13231

Tid 2. oktober 2013 kl. 9 - 15
Instr. Fagkonsulent Keld Nørgaard, UVM, Uddannelsesstyrelsen
Cand.Pæd. og forfatter Ove Pedersen
Cand. Pæd. og forfatter Niels Kjeldsen
Senior Research Scientist Andreas Ahlstrøm
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

■ ■ Natur/Teknik 1. - 6. klasse

Følgende punkter vil blive behandlet i løbet af ugen:

- Intentionerne med faget
- Geografiske aktiviteter i natur/teknik
- Forsøgsarbejde i natur/teknik
- Klassen ud i naturen - med vægt på ferskvandsaktiviteter
- Skoven i skolen - med fokus på praktisk arbejde i naturen og i laboratoriet
- Læremiddelkendskab
- Skoletjenesten som ressource.

Ugen vil veksle mellem teoretiske oplæg, debat, forsøgsarbejde i laboratoriet og i naturen.

Målgr. Lærere i natur/teknik 1. - 6. klasse
Pris 5300 kr.

Kursusnummer CFU13211

Tid 16. - 19. september 2013, alle dage kl. 9 - 15
Instr. Lærer og formidler Charlotte Trolle Olsen, Skoletjenesten, Randers Regnskov
Lærer og geograf Lennie Boesen, Lystrup
Naturvejleder Lars Nygaard, Silkeborg
Sted AQUA Ferskvandscentret, Vejlsovej 51, Silkeborg

Tid 20. september 2013 kl. 9 - 15
Instr. Pæd. konsulent Ole Haubo Christensen, VIA CFU
Pæd. konsulent Kaare Øster, VIA CFU
Afdelingsleder Bo Pagh Schultz, Naturhistorisk Museum Salling
Sted Moesgaard Strand, Aarhus
Steno Museet, C.F. Møllers Allé 2, Aarhus C

■ ■ Studietur til energigøen Island

- for naturfagsfolk

Styrk naturfagene. Tag med på studierejse.

Programmet indeholder bl.a.:

- Icelandic New Energy om overgang til brintsamfundet
- Geotermisk energi
- Nordic Volcanological Centre, Islands Universitet
- School of Energy and Technology
- Skolebesøg
- Thingvellir, Gullfoss, Geysir
- Den blå Lagune
- Netværksopbygning
- Hvordan planlægger jeg en tur med mine elever?

Målgr. Lærere i de naturvidenskabelige fag, naturvejledere og andre interesserede. Blandt andet med henblik på selv senere at arrangere en studierejse for elever

Pris 8000 kr.
Man skal selv sørge for transport i Danmark til og fra Kastrup og forplejning i Island udover morgenmad.
Prisen inkluderer fly, transport i Island, overnatning i enkeltværelse med morgenmad og entré til alle obligatoriske arrangementer.

I samarbejde med UCN Center for Undervisningsmidler

Kursusnummer CFU13938

Tid 5. - 9. oktober 2013

Instr. Pæd. konsulent Kaare Øster, VIA CFU

Pæd. konsulent Bjarning Grøn, VIA CFU

Tilmeldingsfrist 1. juni 2013

■ ■ Flerfaglige trinmål

-naturfag på tværs i 7. - 9. klasse

Fælles Mål 2009 lægges op til samarbejde mellem fagene i løbet af året.

- Hvorfor arbejde med flerfaglige mål?
- Hvordan kan eleverne i praksis opleve, at naturfagene spiller sammen?
- Bestemmelser for prøverne i fysik/kemi, biologi og geografi
- Forsøgsordningen med fællesfaglige naturfagsprøve
- Flerfagligt, eksperimenterende og undersøgende undervisning i fysik/kemi, biologi og geografi?
- Læremiddelkendskab

Få på kort tid et kvalificeret afsæt til de nye krav om fagsamarbejde.

Målgr. Lærere i fysik/kemi, biologi og geografi 7. - 9. klasse

Pris 2995 kr.

I samarbejde med UCN, Center for Undervisningsmidler og Randers Kommune.

Kursusnummer CFU13212

Tid 11. - 13. november 2013, alle dage kl. 9 - 15

Instr. Pæd. konsulent Ole Haubo Christensen, VIA CFU

Pæd. konsulent Kaare Øster, VIA CFU

Fhv. seminarirektor og formand for naturfagsudvalget, Peter Norrild, Skørping

Lærer Aff Hjernø, Haslev

Sted PU Randers, Slyngborggade 21, Randers C

■ ■ Arbejds måder og tankegange i natur/teknik

Spiser en bænkebider bænke?

Elevernes spørgsmål og undren kan danne udgangspunkt i forsøg og eksperimenter. Dette kursus har fokus på arbejds måder og tankegange i natur/teknikundervisningen for mellemtrinnet, og du vil få gode ideer til sjove, lærerige praktiske aktiviteter og forsøg.

Har du fx prøvet at lave et strømmålingsinsekt?

Målgr. Kurset har fokus på natur/teknikundervisningen på mellemtrinnet, men andre natur/teknik interesserede kan også hente inspiration

Pris 1050 kr.

Kursusnummer CFU14201

Tid 14. januar 2014 kl. 10 - 16

Instr. Cand. pæd. bio. Bettina Brandt, Rømhø

Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

Kursusnummer CFU14202

Tid 15. januar 2014 kl. 9 - 15

Instr. Cand. pæd. bio. Bettina Brandt, Rømhø

Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Tilmeldingsfrister
Hvor intet er angivet:
1 måned før kursusstart

Praktiske og musiske fag

Pædagogisk konsulent

Kirsten-Marie Kjær

■ ■ Min iPad er min nye skitseblok

Meld dig til dette kursus, hvor du kommer ind under huden på din iPad. Der arbejdes bl.a. med, at gøre sine "jeg kan ikke tegne" tegninger til de "fedeste" illustrationer.

Dine forudsætninger behøver ikke være den professionelle kunstners, blot have interesse for at udvide dine kreative værktøjer i den digitale retning.

Målgr. Lærere og pædagoger og andre undervisere
Pris 830 kr.

Kursusnummer CFU13039

Tid 13. maj 2013 kl. 9 - 15
Instr. Billedkunstner Niels Rahbæk, Aarhus C
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N
Tilmeldingsfrist 15. april 2013

Kursusnummer CFU13049

Tid 10. oktober 2013 kl. 9 - 15
Instr. Billedkunstner Niels Rahbæk, Aarhus C
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N
Tilmeldingsfrist 12. september 2013

■ ■ Let's go again - Boysens musiktime 2

Nye sammenspilsnumre og tips og tricks til god sammenspilsundervisning. Hvordan får man som musiklærer lidt mere overskud under indstudering af nye numre? Hvordan sikrer man, at alle elever bliver udfordret og ventetiden bliver minimeret? Hvordan kan du lave en god sammenspilskultur? Alt dette og måske mere til får du med Boysens Musiktime 2.

Målgr. Musiklærere
Pris 825 kr.

Kursusnummer CFU13040

Tid 9. september 2013 kl. 9 - 15
Instr. Forfatter og folkeskolelærer Anders Smith Boysen, Horsens
Sted Tjørring Skole, Gilmosevej 20, Herning
Tilmeldingsfrist 12. august 2013

■ ■ Billedkunst

Vilde ideer, stor faglighed

Vilde ideer, stor faglighed, kulturprojekter, fællesarbejde, leg og eksperimenter, alt sammen en del af billedkunstimerne! Så på fem år i folkeskolen skal eleverne arbejde rigtig hårdt og målrettet for at nå målene i "fælles mål". Du får eksempler på temaer i billedkunst, du bliver gjort opmærksom på nye, - eller gamle materialer, du får praktiske tips til din billedkunst-undervisning, og vi kommer også rundt om et par kunstnere.

Målgr. Billedkunstlærere og andre interesserede
Pris 950 kr.

Kursusnummer CFU13048

Tid 22. august 2013 kl. 9 - 15
Instr. Leder af Herning Billedskole Lisbet Hauge, Herning
Sted Herning Billedskole, Knudsvej 12, Herning
Tilmeldingsfrist 26. juni 2013

■ ■ iPads i musikundervisningen

Teknologi i musikundervisningen tilbyder elever og musiklærere helt nye muligheder for at arbejde med fagets undervisningsmål. En iPad med GarageBand kan bruges som et musikinstrument, til melodi- og akkordtræning, som kompositionsværktøj, som et lille lydstudie og til bedre forståelse af musikarrangement. Kom og afprøv mulighederne selv.

Målgr. Musiklærere og andre interesserede
Pris 1050 kr.

Kursusnummer CFU13050

Tid 30. september 2013 kl. 9 - 15
Instr. Pæd. konsulent Niels Leonhard Rebsdorf, Kolding
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Kursusnummer CFU13051

Tid 7. oktober 2013 kl. 9 - 15
Instr. Pæd. konsulent Niels Leonhard Rebsdorf, Kolding
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

Internationalisering

Pædagogisk konsulent Kurt Thybo

■ ■ eTwinning

- lærende fællesskab for skoler i Europa

Praktisk kursus i brug af www.etwinning.net til dit internationale arbejde i klassen.

Kort praktisk kursus i at arbejde med eTwinningværktøjet i det internationale arbejde på skolen.

Du får en introduktion til værktøjet og prøver dets muligheder samt hører om, hvordan værktøjet er blevet brugt i det internationale arbejde i praksis.

Målgr. Lærere i grundskolen og ungdomsuddannelserne
Pris 350 kr.

Kursusnummer CFU13489

Tid 23. oktober 2013 kl. 12 - 16
Instr. Pæd. konsulent Kurt Thybo, VIA CFU
Lærer og eTwinningambassadør Tine Jespersen, Harboøre
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

Kursusnummer CFU14419

Tid 19. februar 2014 kl. 12 - 16
Instr. Pæd. konsulent Kurt Thybo, VIA CFU
Lærer og eTwinningambassadør Tine Jespersen, Harboøre
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Tilmeldingsfrister
Hvor intet er angivet:
1 måned før kursusstart

FILM I SKOLEN - levende undervisning med levende billeder

Vi stiller skarpt på, hvordan film kan bruges som fagligt og pædagogisk værktøj i undervisningen i grundskolen.

- Hør filmkonsulent Dorte Høeg Brasks bud på, hvad en god film for børn er.
- Mød filminstruktør Kaspar Munk, der går helt ind under huden på nutidens unge i sine anmelderroste kort- og spillefilm.
- Deltag i filmfaglige workshops, hvor I kan prøve kræfter med animation, få input til analyse af fiktions- og dokumentarfilm eller høre filminstruktør Martin Schmidt fortælle om filmlyd.
- Kom med til snigpremiere på en ny dansk film.

Seminaret arrangeres i et samarbejde mellem Det Danske Filminstitut (DFI) og CFU Danmark

Målgruppe: Dansk lærere (alle trin), skolebibliotekarer og medelevledere.

Pris: 900 kr. inkl. forplejning

Tid: 5. november 2013 kl. 9.00-17.45

Sted: Godsbanen, Aarhus C

Tilmelding: www.viacfu.dk/filmiskolen - kursusnr. CFU13255

Tilmeldingsfrist: 1. september 2013. Tilmelding er bindende.

Pædagogiske konsulenter

Anny Overgaard · Linda Kolling Pedersen

■ ■ En online håndsækning til it-rygsækken

Med udgangspunkt i programpakken CD-ORD 8

Hvad kan programmer med oplæsning og prædiktion? Hvilke muligheder giver det elever med læse-skrivevanskeligheder? Hvordan kan du som lærer være den bedste støtte for en elev med it-rygsæk?

Her er et kursus der kommer til dig. Kurset foregår som et online-kursus, hvor der først vil blive gennemgået nogle generelle programfunktionaliteter, og hvor der derefter også er plads til spørgsmål og mere individuel vejledning.

Målgr. Kurset henvender sig primært til lærere der underviser elever, som har fået tildelt en it-rygsæk. Det kan både være lærere med tovholder-funktioner, såvel som lærere der kun har eleven i et mindre timetal, men som gerne vil være en bedre hjælper for eleven.

Forudsætninger: Du skal på dagen fysisk opholde dig et sted, hvor du skal være koblet på internettet. Du skal have et basiskendskab til programmet svarende til de web-instruktioner om it-rygsækken, der ligger på CFU's hjemmeside.

Pris 275 kr.

Hvis skolen kan lave en opkobling, f.eks. via et Interaktivt Board, kan 3 lærere deltage for en rabatpris på ialt 550 kr.

Kursusnummer CFU13053

Tid 31. oktober 2013 kl. 13 - 16

Instr. Pæd. konsulent Anny Overgaard, VIA CFU
Pæd. konsulent Peter Bak-Jensen, VIA CFU
Pæd. konsulent Linda Kolling Pedersen, VIA CFU

Kursusnummer CFU14004

Tid 12. marts 2014 kl. 13 - 16

Instr. Pæd. konsulent Anny Overgaard, VIA CFU
Pæd. konsulent Peter Bak-Jensen, VIA CFU
Pæd. konsulent Linda Kolling Pedersen, VIA CFU

■ ■ Skab inklusion med Classbuilding og Teambuilding

Skab inklusion og arbejdsglæde i klassen
med Classbuilding og Teambuilding

Hvordan kan Classbuilding og Teambuilding - to af grundelementerne i Cooperative Learning være med til at styrke elevernes lyst og evne til at arbejde sammen, og giver eleverne sproglige og kropssproglige redskaber til at skabe positivitet i deres indbyrdes relationer - både i læringssituationer og i frikvartererne?

Målgr. Lærere på alle klassetrin samt pædagoger i indskolingen, SFO og fritidsordninger.

Forudsætninger: Forudgående kendskab til Cooperative Learning er en fordel, men ikke et krav.

Pris 830 kr.

Kursusnummer CFU13836

Tid 8. oktober 2013 kl. 9 - 15

Instr. Helle Egeskov, Cooperative Learning

Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

Tilmeldingsfrist 26. august 2013

Kursusnummer CFU13837

Tid 10. oktober 2013 kl. 9 - 15

Instr. Mette Ploug Meineche, Cooperative Learning

Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

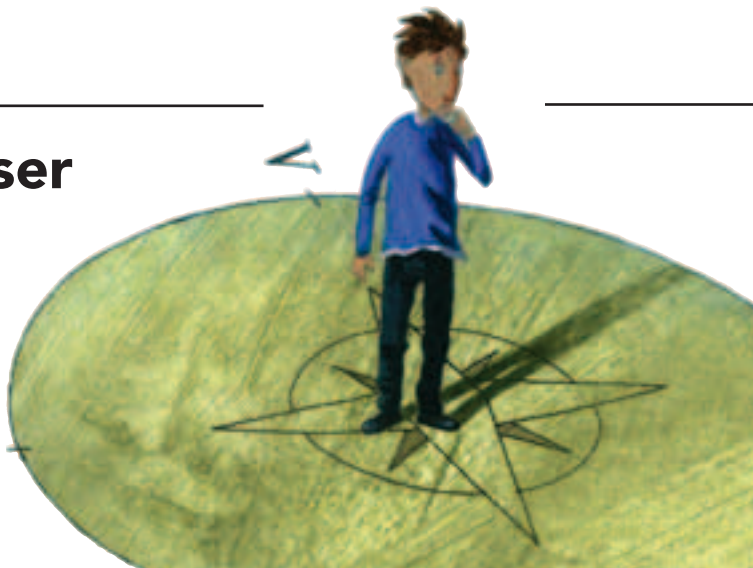
Tilmeldingsfrist 26. august 2013

Mellemtrinnet læser

Fokus på genrelæsning
og nye tendenser indenfor
litteratur og litteraturarbejdet

13. – 14. november
Golf Hotel Viborg

Se mere på
viacfu.dk/mellemtrinnetlaeser

■ ■ Coaching i samtalen I

Mange oplever i sin hverdag at indgå i dialog med rigtig mange mennesker. Elever, kollegaer, forældre m.m. Ofte står vi parat med en løsning eller et svar på et problem. Vi giver løsningen ud fra vores egen verden og dette giver ikke nødvendigvis det bedste resultat.

Ved enkle coaching teknikker i din samtale, vil du blive i stand til at åbne op for den andens model af verden og dermed give indsigter, således han eller hun selv bliver i stand til at se løsningen. Det giver motivation, ejerskab og ansvar - og det rykker !

Målgr. Alle lærere
Pris 1740 kr.

Kursusnummer CFU13834

Tid 3. - 4. september 2013, begge dage kl. 10 - 15
Instr. NLP-Coach Ulrik Lind, Lind Coaching
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

■ ■ Coaching i samtalen II

På dette kursus følger vi op på de værktøjer som du lærte på kurset "Coaching i samtalen I". Du får mulighed for endnu engang at få værktøjerne "ind under huden", samtidig med du lærer mere raffinerede og fleksible måder at arbejde med coachingværktøjerne på.

Derudover får du fyldt din rygsæk med nye og enkle værktøjer, der giver dig flere muligheder i samtalen. Bl.a. arbejder vi med hvordan du i samtalen sætter fokus på f.eks. motivation og overbevisninger. Stærke redskaber der er meget effektfulde, og skaber et godt og effektivt udgangspunkt hos f.eks. forældre eller elever.

Målgr. Alle lærere
Forudsætninger: Have deltaget i "Coaching i samtalen I"
Pris 1740 kr.

Kursusnummer CFU13835

Tid 24. - 25. september 2013, begge dage kl. 10 - 15
Instr. NLP-Coach Ulrik Lind, Lind Coaching
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Tilmeldingsfrister
Hvor intet er angivet:
1 måned før kursusstart

■ ■ Mindfulness

"Hvis vi vil øge indlæringen, så er en meget vigtig komponent at uddanne lærerne til at skabe gode relationer. Det er nogle ret præcise kvaliteter, der er afgørende. Det handler om at kunne vise tolerance, respekt, interesse og empati over for hver enkelt elev... at appellere til børnenes forståelse af en konflikt frem for at skælde dem ud"

(Sven Erik Nordenbo, leder af Clearinghouse, DPU i Politiken 8.5.2008)

Se hele programmet på www.viacfu.dk/mindfulness

Målgr. Alle interesserede
Pris 5500 kr.

Kursusnummer CFU13250

Tid 30. september 2013 kl. 9 - 16
1. oktober 2013 kl. 9 - 16
5. november 2013 kl. 9 - 16
3. december 2013 kl. 9 - 16
7. januar 2014 kl. 9 - 16
Instr. Lærer Henriette Due, Nørre Snede
Lærer Katinka Göttsche, Nørre Snede
Cand.psych. specialist og supervisor Helle Jensen, Skanderborg
Sted Elbjerg Kursuscenter, Ormedamsvej 5, Tebstrup, Skanderborg
Tilmeldingsfrist 10. august 2013

■ ■ Skolebibliotekarens Dag 2013

Dagens program er endnu ikke helt på plads, men vi får blandt andet besøg af forfatterparret Daniel Zimakoff og Ida-Marie Rendtorff, der fortæller om deres forfatterskaber, deres seneste udgivelser, og om hvordan det er at arbejde sammen. Om inspiration, research, hjemmesider, skolebesøg og meget mere.

Målgr. Skolebibliotekarer, dansklærere og andre interesserede
Pris Følger senere

Kursusnummer CFU13482

Tid 25. september 2013, kl. 09.00 - 15.00
Instr. Forfatterne Daniel Zimakoff og Ida-Marie Rendtorff
Sted Pinenhus, Glyngøre

Inspiration til din undervisning i INNOVATION og til SPECIALUNDERVISNINGEN
Gratis kursus eftermiddage - se side 30 og 31

Inspirationsdage 2014

Kom selv eller tag dit team eller fagudvalg med til vores inspirationsdage for lærere.

På dagen får du mulighed for:

At se fagets nyeste materialer

At få inspiration til årsplanen

At få rådgivning og vejledning om læremidler

At få hjælp til at søge og booke materialer til din undervisning

Personale fra vores samlinger vil sammen med en eller flere af fagets pædagogiske konsulenter være til stede og blande korte oplæg med "åben tid". Her kan du fordybe dig i eller få hjælp til det, der er vigtigst for netop dig - og din undervisning.

Dansk 6. - 7. klasse

Målgr. Dansk lærere på kommende 6. - 7. klassetrin

Kursusnummer CFU14418

Tid 10. april 2014 kl. 13 - 17

Instr. Pæd. konsulent Hanne Schriver, VIA CFU

Pæd. konsulent Sara Sejrsild Rejsenhus, VIA CFU

Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Dansk indskoling

Målgr. Lærere og pædagoger, der arbejder med dansk i 0. - 2. klasse

Kursusnummer CFU14808

Tid 29. april 2014 kl. 13 - 16

Instr. Pæd. konsulent, master i læse- og skriveundervisning Marianne Skovsted Pedersen, VIA CFU

Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

Kursusnummer CFU14809

Tid 30. april 2014 kl. 13 - 16

Instr. Pæd. konsulent, master i læse- og skriveundervisning Marianne Skovsted Pedersen, VIA CFU

Sted VIA Lærerruddannelsen i Skive, Dalgas Allé 20, Skive

Kursusnummer CFU14810

Tid 6. maj 2014 kl. 13 - 16

Instr. Pæd. konsulent Sara Sejrsild Rejsenhus, VIA CFU

Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Dansk udskoling

Målgr. Dansk lærere ældste klassetrin

Kursusnummer CFU14415

Tid 28. april 2014 kl. 13 - 17

Instr. Pæd. konsulent Hanne Schriver, VIA CFU

Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus

Kursusnummer CFU14416

Tid 1. maj 2014 kl. 13 - 17

Instr. Pæd. konsulent Hanne Schriver, VIA CFU

Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Kursusnummer CFU14417

Tid 7. maj 2014 kl. 13 - 17

Instr. Pæd. konsulent Hanne Schriver, VIA CFU

Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Dansk på mellemtrinnet

Målgr. Dansk lærere på mellemtrinnet

Kursusnummer CFU14806

Tid 30. april 2014 kl. 13 - 16

Instr. Pæd. konsulent Sara Sejrsild Rejsenhus, VIA CFU

Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Kursusnummer CFU14807

Tid 7. maj 2014 kl. 13 - 16

Instr. Pæd. konsulent Sara Sejrsild Rejsenhus, VIA CFU

Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Kursusnummer CFU14802

Tid 8. maj 2014 kl. 13 - 16

Instr. Pæd. konsulent Helle Rahbek, VIA CFU

Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

Kursusnummer CFU14803

Tid 13. maj 2014 kl. 13 - 16

Instr. Pæd. konsulent Helle Rahbek, VIA CFU

Sted VIA Lærerruddannelsen i Skive, Dalgas Allé 20, Skive

Dansk som andetsprog

Målgr. Lærere i modtagelsesklasser og i almenundervisningen

Kursusnummer CFU14825

Tid 8. maj 2014 kl. 13 - 16

Instr. Pæd. konsulent Anny Overgaard, VIA CFU

Sted VIA Lærerruddannelsen i Skive, Dalgas Allé 20, Skive

Kursusnummer CFU14826

Tid 12. maj 2014 kl. 13 - 16

Instr. Pæd. konsulent Anny Overgaard, VIA CFU

Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Kursusnummer CFU14827

Tid 13. maj 2014 kl. 13 - 16

Instr. Pæd. konsulent Anny Overgaard, VIA CFU

Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

Engelsk

Målgr. Engelsklærere i grundskolen

Kursusnummer CFU14410

Tid 14. maj 2014 kl. 13 - 16
Instr. Pæd. konsulent Charlotte Sejer Pedersen, VIA CFU
Sted VIA Læreruddannelsen i Skive, Dalgas Allé 20, Skive

Engelsk - 3.-6. klasse

Målgr. Engelsklærere i indskolingen og på mellemtrinet

Kursusnummer CFU14404

Tid 23. april 2014 kl. 13 - 16
Instr. Pæd. konsulent Charlotte Sejer Pedersen, VIA CFU
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

Kursusnummer CFU14405

Tid 24. april 2014 kl. 13 - 16
Instr. Pæd. konsulent Charlotte Sejer Pedersen, VIA CFU
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Engelsk - 7.-10. klasse

Målgr. Engelsklærere i overbygningen

Kursusnummer CFU14406

Tid 7. maj 2014 kl. 13 - 16
Instr. Pæd. konsulent Charlotte Sejer Pedersen, VIA CFU
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

Kursusnummer CFU14407

Tid 8. maj 2014 kl. 13 - 16
Instr. Pæd. konsulent Charlotte Sejer Pedersen, VIA CFU
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Tysk og fransk

Målgr. Tysk- og fransklærere i grundskolen

Kursusnummer CFU14408

Tid 28. april 2014 kl. 13 - 16
Instr. Pæd. konsulent Lisbeth Wagener, VIA CFU
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

Kursusnummer CFU14409

Tid 5. maj 2014 kl. 13 - 16
Instr. Pæd. konsulent Lisbeth Wagener, VIA CFU
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Matematik og naturfag

Målgr. Lærere i matematik og naturfag

Kursusnummer CFU14209

Tid 20. maj 2014 kl. 13 - 16
Instr.er Pæd. konsulent Søren Kristian Østergaard, VIA CFU
Pæd. konsulent Jens Rahr Schmidt, VIA CFU
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

Kursusnummer CFU14210

Tid 22. maj 2014 kl. 13 - 16
Instr.er Pæd. konsulent Ole Haubo Christensen, VIA CFU
Pæd. konsulent Kaare Øster, VIA CFU
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Undervisning i innovation

Kursusnummer CFU14822

Tid 7. april 2014 kl. 13 - 16
Instr. Pæd. konsulent Anny Overgaard, VIA CFU
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

Kursusnummer CFU14823

Tid 8. april 2014 kl. 13 - 16
Instr. Pæd. konsulent Anny Overgaard, VIA CFU
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Kursusnummer CFU14824

Tid 9. april 2014 kl. 13 - 16
Instr. Pæd. konsulent Anny Overgaard, VIA CFU
Sted VIA Læreruddannelsen i Skive, Dalgas Allé 20, Skive

Specialundervisning

Målgr. Undervisere af specialklasser eller af klasser hvori der er børn med særlige behov.

Kursusnummer CFU14001

Tid 23. april 2014 kl. 13 - 16
Instr.er Pæd. konsulent Anny Overgaard, VIA CFU
Pæd. konsulent Linda Kolling Pedersen, VIA CFU
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Aarhus N

Kursusnummer CFU14002

Tid 1. maj 2014 kl. 13 - 16
Instr.er Pæd. konsulent Anny Overgaard, VIA CFU
Pæd. konsulent Linda Kolling Pedersen, VIA CFU
Sted VIA Center for Undervisningsmidler, Herning

Kursusnummer CFU14003

Tid 7. maj 2014 kl. 13 - 16
Instr.er Pæd. konsulent Anny Overgaard, VIA CFU
Pæd. konsulent Linda Kolling Pedersen, VIA CFU
Sted VIA Læreruddannelsen i Skive, Dalgas Allé 20, Skive

Tilmeldingsfrister

Hvor intet er angivet: 1 måned før kursusstart